

HISTÒRIES QUE FAN CAMÍ

Un viatge a través de relats que expliquen com la comunitat pot transformar vides

Llibre del 30è aniversari d'Arrels Sant Ignasi

Històries que fan camí.
Un viatge a través de relats que expliquen com
la comunitat pot transformar vides

Edició: Fundació Arrels Sant Ignasi
Primera edició: desembre de 2025

Impressió: GRAN FORMAT S.L.

Fundació Social Sant Ignasi de Lloïola
Plaça Espanya, 4 - 25002 - Lleida
Data de constitució: 7 de març de 1994
Inscrita al registre de Fundacions, núm. 786
Dipòsit legal: L-893/2012

AGRAÏMENTS

Volem expressar el nostre agraïment més sincer a totes les persones que han fet possible aquest document commemoratiu. Gràcies a cada testimoni que ha volgut compartir la seva vivència, la seva mirada i el seu vincle amb Arrels Sant Ignasi. Les vostres paraules donen vida a aquests trenta anys d'història i en preserven la memòria col·lectiva. A més, són una gran mostra d'amor i estimació cap a l'entitat.

Un agraïment especial al Manel Lladonosa Vall-llebrera, per la seva valuosa contribució en l'elaboració de la part històrica i de pensament humanista, que aporta profunditat i context al llegat de l'entitat.

Agraïm també a la Isabel Baró Ania i a la Marisa Samitier Oró la seva dedicació en la revisió del contingut, vetllant perquè el conjunt del document mantingui coherència, cura i respecte per totes les veus que hi apareixen.

A més, donem les gràcies a l'empresa GRAN FORMAT S.L. per la seva professionalitat i disponibilitat, acollint la impressió dels continguts a contrarellotge amb una gran cura, que ha fet possible culminar aquest projecte com es mereix.

A totes i tots, gràcies per fer possible aquest llibre i per formar part de la història viva d'Arrels Sant Ignasi.

DOCUMENT ACLARATORI

Aquest llibre recull testimonis de persones que, al llarg de trenta anys, han format part d'Arrels Sant Ignasi: voluntariat, persones ateses, professionals, persones col·laboradores i amigues de l'entitat.

Hem volgut preservar al màxim l'originalitat i l'autenticitat de tots els relats, respectant la manera particular com cada persona expressa la seva experiència. Per aquest motiu, alguns textos poden contenir formes d'expressió pròpies, termes que avui poden sonar poc precisos o poc adequats, o referències escrites de manera diversa.

En aquesta mateixa línia, el Pare Joan Suñol S.J., hi apareix esmentat de formes diferents segons el record de cada testimoni. Hem mantingut aquesta pluralitat com a mostra de respecte a la veu i la memòria de qui ha volgut compartir el seu camí amb nosaltres.

Aquest llibre vol ser, sobretot, un espai de reconeixement i agraïment a totes les persones que han fet possible el camí recorregut d'Arrels Sant Ignasi. A totes elles mil gràcies sempre.

ÍNDEX

PRÒLEG Roger Torres Aguiló.....	11
--	----

PRIMERA PART

RECORREGUT HISTÒRIC. NO APAGA EL BLE QUE FUMEJA. MANEL LLADONOSA VALL-LLEBRERA.....	17
---	----

SEGONA PART

RELATSPERSONALS	61
Orígens. FERRAN LÒPEZ MIR.....	63
La meva primera experiència a Arrels Sant Ignasi. MARTA TREPAT SECANELL.....	64
Apunt històric. CARLES ESCUÉ OLIVÉ I DORITA ESPANYOL JORDANA.....	65
30 anys... La Botigueta. TESA CORBELLA GARCÍA.....	69
Quan l'arrel penetra en el teixit. FRANCESC ABELLA PONS.....	74
RAKENAÀ: l'Escola Solidària. RAMON RIBAS BOIXEDA.....	76
Volem ser família d'acollida d'Arrels Sant Ignasi? EMILIO REIMAT BURGUÉS.....	78
Un espai on créixer, aprendre i estimar. BIEL ROSELL MATUTE I MARIA RABASA ROMEU.....	81
Arrels Sant Ignasi, trenta anys cuidant i acollint. JOAN RAMON SAURA ARANDA.....	83
Casa de tots. NATÀLIA MÉNDEZ ANDRÉS.....	85
Què suposa Arrels Sant Ignasi per a mi? LLUÏSA TARAZONA TEIXIDÓ.....	86
La definitiva. ÀNGEL LLUIS PENA FERNÁNDEZ.....	88
Caminant al seu costat. CARMEN BEÀ SEBASTIÀ.....	90
Testimoni d'un voluntari. ALEXIS BUENO GUINAMARD.....	92

Testimoni dels meus 30 anys a Arrels Sant Ignasi. ENRIC CARMONA JUSTICIA.....	93
Treballar a Arrels Sant Ignasi m'ha canviat la vida. CONCEPCIÓ ESCUÈ OLIVÉ.....	94
Arrels Sant Ignasi: Pasado, presente y futuro. JAVIER AITOR SOLANA HERRERIAS.....	95
Un camí amb sentit... ROSA M. MAJORAL JOSA.....	96
Petjada profunda. GLÒRIA NOÈ CALOPA.....	99
De voluntària a educadora: un camí de vida a Arrels Sant Ignasi. ARES MATEUS ALAMON.....	101
Mi amor por Arrels Sant Ignasi. FÈLIX TRIGUEROS CORRAL.....	103
Me'n vaig enamorar... MARI BOSQUÉ CAMACHO.....	104
Vincles d'esperança. HAFIDA OUALI SADDIKI.....	106
Àngels vestits de carrer. MARIA SOLER CANALETA.....	108
Arrels Sant Ignasi, la força d'una mà amiga. FRANCESC ALAMON QUERALT.....	110
Ser al costat de la justícia. FRANCESC MAYÓS SERVET I M. ISABEL BARÓ ANIA.....	113
Un orgull pels lleidatans i lleidatanes. JOAN VIÑAS SALAS.....	115
La mirada amorosa de la realitat. IMMA GARCÍA MURILLO I JOSEP DALMASES MESTRE.....	117
Noble tasca. JOSEP M. FORNÉ FEBRER.....	118
Que cap esforç no cau en terra eixorca. NÚRIA TREPAT SECANELL.....	120
Quan una escola s'obre a l'esperança. M. LOURDES TORRELLES PONT.....	121
Comunitat compromesa. M. CARMEN DE LA FUENTE PÉREZ.....	123
ENTREVISTA AL PARE JOAN SUÑOL, SJ. "Truc Informatiu" de la Parròquia de Sant Ignasi de Loiola.....	127

TERCERA PART

MIRAR EL SEGLE XXI DES DE L'HUMANISME.

MANEL LLADONOSA VALL-LLEBRERA

Introducció	143
1. Definicions i evolució de l'humanisme.....	144
2. La cruïlla a finals del Segle XIX: Entre l'humanisme com a aristocràcia de l'esperit i l'ascens dels antihumanismes.....	147
3. Entre els atacs a l'humanisme i la revelació de la fragilitat humana. La "mort de l'home".....	148
4. La reconstrucció de l'humanisme després de la Segona Guerra Mundial.....	149
5. Els desafiaments de finals de Segle XX del Segle XXI.....	150
6. El Segle XXI un nou Segle XIV? Les crisis com a oportunitat per recrear un nou humanisme.....	151

ANNEXOS

LÍNIA DEL TEMPS D'ARRELS SANT IGNASI	158
GRÀCIES	161
REFERÈNCIES	163

PRÒLEG

Allò més bonic d'Arrels Sant Ignasi no és el que fa i a què es dedica, sinó allò què és. Arrels Sant Ignasi abans que fer, és. I si tot el seu fer ja és apassionant, i noble la seva causa, encara és més fascinant, avui dia, veure el que som: una comunitat de solidaritat. En un món cada cop més polaritzat, on els drets de les persones son posats en qüestió i naveguem en una deriva consumista i acrítica que l'única cosa que fa és generar víctimes i una ciutadania poc participativa políticament, doncs bé, davant aquesta realitat és més urgent que mai bastir comunitats que treballin pel canvi cultural, comunitats que facin seva la bandera dels valors de la caritat (entesa com amor) i de la justícia social. En aquest sentit, els 30 anys d'Arrels Sant Ignasi son la celebració de la vida d'una comunitat que ha anat sempre a contracorrent.

Roger Torres al Xup Xup Solidari, 2023

Quan relatem les històries dels orígens de qualsevol cosa tendim a crear un mite, perquè en aquella font hi ha quelcom d'inspirador i carismàtic que ens continua alimentant. En l'origen hi ha allò original que esdevé espurna que encén, hi ha un senyal fort que marca el rumb, el sentit. Com a comunitat tenim la necessitat de saber què és allò original i què dona sentit, saber qui som a partir d'explicar-nos una vegada i una altra el d'on venim i anar actualitzant en cada moment el nostre fer, mantenint la tensió entre fidelitat i creativitat.

Per això, conèixer qui era en Joan Suñol, la comunitat de Sant Ignasi, entendre aquell fa trenta anys: el temps d'actualització del Concili Vaticà II, l'actualització de la missió de la Companyia de Jesús que explicitava directament el seu compromís per la justícia, la creació de múltiples ONG arreu, el ressorgir de moviments antimilitaristes, antinuclears i una tirallonga de coses més ens mou al desig de voler conèixer com l'Esperit vivia en les persones i les lluites d'aquell temps. I mentre llegim aquest origen anem fent una lectura agraïda, veient com la missió de l'entitat s'ha anat actualitzant i abraçant noves causes, creant noves aliances i mantenint-se fidel a aquell acompanyar i servir les persones; reflexionar i sensibilitzar

sobre les causes que provoquen la injustícia; i lluitar i incidir per transformar les estructures presents i arribar a viure sota el paradigma de l'amistat social.

Aquest llibre recull la vida, la història, el present i el pensament d'Arrels Sant Ignasi i s'obra a expressar un desig de futur esperançat a través de moltes veus. La història queda recollida amb la mirada rigorosa i afectuosa del Dr. Manel Lladonosa i Vall-llebrera. Ell recull el fil històric amb un primer escrit i el fil del pensament humanista que ha habitat dins d'Arrels Sant Ignasi en un segon. Aquest dos escrits son importants perquè allò que ens expliquen no és una cronologia de fets sinó que ens ajuden a entendre la força de l'entitat dins de cada context.

Per acabar, a tot l'equip ens surt un gran agraïment a les persones que han col·laborat a poder tenir aquest llibre que esdevé un llibre-objecte, un present. I sobretot, mentre anem llegint el llibre surt un agraïment immens a totes les dones i els homes que han format, formen i formaran part de la vida d'Arrels Sant Ignasi, perquè participant d'aquesta vida hom s'adona que viu al costat correcte de la història.

Roger Torres i Aguiló
President d'Arrels Sant Ignasi
Octubre, 2025

PRIMERA PART:
RECORREGUT HISTÒRIC.
NO APAGA EL BLE QUE FUMEJA.

MANEL LLADONOSA VALL-LLEBRERA

NO APAGA EL BLE QUE FUMEJA.

MANEL LLADONOSA VALL-LLEBRERA

LA FUNDACIÓ ARRELS SANT IGNASI EN LA SOCIETAT LLEIDATANA

Rere una tradició d'inquietuds socials, la Companyia de Jesús, a partir de la seva represa a Lleida després de la guerra civil, especialment amb les Congregacions Marianes, va mostrar una forta sensibilitat social amb la seva tasca assistencial al Centre Pignatelli a l'edifici del Roser, a la nova barriada de Magraners i a Llúvia (Torre Bussoms), a banda de la inquietud de la seva revista *Sígueme*. Aquesta sensibilitat la va recollir la Comunitat de Vida Cristiana Xavier, successora de les Congregacions.

El fet rellevant, tanmateix, fora la creació de la parròquia de Sant Ignasi, el 15 de gener de 1977, amb el pare Joan Canet, el seu primer rector. La parròquia mostraria, a més a més de la seva tasca pastoral i evangèlica, una vocació de compromís amb les persones en situació de marginació i amb el Tercer Món. Foren dues les figures emblemàtiques d'aquesta missió: el pare Rafael de Sivatte amb el contacte i l'agermanament amb la Comunidad de Monte Carmelo Tierra Virgen del Salvador i el pare Joan Suñol, amb una vocació remarcable envers els infants, els joves i els pobres. Hauríem d'esmentar, encara, la tasca que venia fent el grup de Càritas de la parròquia i d'altres iniciatives com la creació, el 1989, del Comitè Oscar Romero de solidaritat amb Centre Amèrica i influït per la teologia de l'alliberament i, el 1993, del Comitè local d'Intermón a partir d'un grup de la Comunitat de Vida Xavier.

El camí cap Arrels Sant Ignasi

Joan Suñol va començar a col·laborar amb la parròquia quan encara estava a Juneda el 1982-1984. De seguida mostraria un gran carisma i creativitat en les tasques pastorals d'infants i joves i envers els temes socials. El rector Joan Canet, coneixedor del seu carisma, faria que s'incorporés plenament a la parròquia de Sant Ignasi el 1984. El gener de 1990, el full Truc, arran de la setmana de la parròquia, publicava un suplement sobre el tema "Pobresa i riquesa, rics i pobres", de gran interès teològic i pastoral, i que segurament fou elaborat per Suñol. El seu contingut continua essent ben actual. Podríem esmentar-ne una afirmació fonamental: "La pobresa i la injustícia és un repte indefugible per a la nostra Església. En la resposta, s'hi juga el que és essencial de la identitat cristiana: l'amor de Déu en el cor s'expressa en tant que hom estima i ajuda el més necessitat". L'autenticitat de la religió que hom professa, afegia, es feia "creïble en tant que llurs seguidors actuen d'alguna manera contra les situacions de pobresa i injustícia", i la comunió dels qui compartien la mateixa fe cristiana cristal·litzava en la "solidaritat tot compartint els bens materials i espirituals". Aquí està la llavor del projecte ARRELS.

L'estada de Joan Suñol a Puente Grande a Mèxic, el 1991-1992, en la tercera provació de la seva formació, estimularia el seu compromís social. Retornaria a Lleida i, el 1992, esdevindria rector, en marxar Joan Canet a Tarragona. Val a dir que el grup de Càritas de la parròquia de Sant Ignasi fou una altra llavor, decisiva, del que seria l'experiència d'ARRELS. D'aquesta manera, els primers mesos de 1992 unes quantes persones d'aquest sector es van trobar per preparar un nou projecte que anava més enllà de les tasques assistencials habituals. Es tractava d'ajudar els nois i noies de la presó a reincorporar-se a la societat oferint-los feina i reinserció social. Després de diverses reunions, recerca de dades econòmiques i laborals, i consultes, el grup va adonar-se que no estava prou preparat i encara no era el moment madur per a una iniciativa d'aquesta envergadura. Però va deixar el solc d'una inquietud i desig per compartir un servei per als "més deixats de la societat", com deien al full parroquial Truc d'abril de 1992.

El grup de Càritas parroquial - es pot llegir al mateix full del març de 1993- comptava amb una sèrie de voluntaris que duïen a terme tasques d'assistència (roba, alimentació, habitatge, mobles, farmàcia, etc.), acollida i acompanyament (atenció personalitzada a persones amb problemes d'addicció, transeünts, visites a la presó i marginats, tercer món, pastoral sanitària i gent gran, sensibilització, etc.).

Pare Joan Suñol

L'arribada de temporers per a la recollida de la fruita, l'estiu de 1993, i la resposta parroquial

El fet, tanmateix, que va acabar precipitant el projecte fou l'increment de temporers a la ciutat, l'estiu d'aquest mateix any 1993, per treballar en la recollida de la fruita. La resposta de la Parròquia de Sant Ignasi fou una campanya d'entrepans per a moltes de les persones afectades per una situació que, any rere any, s'ha anat repetint posteriorment i tristament, sense que els responsables de les administracions, hi hagin fet front de manera decisiva. Un grup de voluntariat es lliurà a aquesta tasca, la qual va desvetllar el sentiment que calia engegar una tasca més continuada.

La història de la parròquia a la seva web explica prou bé aquest origen: arribada d'un allau de temporers de tot Espanya i de fora en un any, el 1993, pobre de fruita i en el marc de la recessió econòmica i increment de l'atur (1993-1995). La Parròquia de Sant Ignasi estava i està a la vora de l'estació d'autobusos i molts hi anaren a cercar ajut. La comunitat parroquial es mobilitzava, dissenyava la "Campanya d'entrepans", demanava la cooperació de l'Ajuntament, d'altres congregacions religioses i entitats, mentre la parròquia aportava quaranta voluntaris i voluntàries i la logística. La campanya hauria de proveir també medicaments, roba, viatges de retorn, acompanyament personalitzat, etc. El mes de setembre continuaria l'activitat, si bé amb una davallada d'usuaris. El mes d'octubre el grup es plantejava què calia fer. La tipologia de persones que seguien venint ja no eren ben bé temporers sinó persones en situació de sense sostre i que malvivien a la ciutat. La consciència que no podien ser abandonades feu imaginar la idea d'un centre per a marginats i es va entrar en contacte amb Arrels de Barcelona que va esdevenir el punt de referència del projecte lleidatà, adequat a la singularitat urbana pròpia.

Representació sensellarisme a la Parròquia Sant Ignasi

La creació de la Fundació Social Sant Ignasi de Lloia, Arrels Sant Ignasi

Tot plegat va concloure amb la creació de la Fundació Social Sant Ignasi de Lloia, l'escriptura de la qual, davant notari, es va signar el 7 de març de 1994. El seu objectiu, segons l'escriptura era el foment i la prestació d'ajudes als marginats socials, especialment als qui feien estada permanent o ocasional a la ciutat de Lleida. Aquest objectiu es duria a terme mitjançant l'establiment d'aixopluc, recanvi de roba, higiene,

Roda de premsa d'Arrels Sant Ignasi

acompanyament i atenció personalitzada, l'afavoriment de reinserció social i la subvenció a entitats que proporcionessin aquests serveis. L'article cinquè dels estatuts sobre les finalitats, afegia la sensibilització social sobre la situació en què vivien les persones marginades.

Pel que feia a les activitats l'article sisè manifestava que la Fundació desplegueria programes socials anomenats "Arrels", menats per professionals i voluntariat i amb tres classes de recursos, que comportaven un itinerari de treball: "acostament", especialment a les persones sense llar amb diverses carències, mitjançant eines com el centre de dia i servei d'aixopluc amb diverses actuacions d'atenció; "tractament" per afavorir i possibilitar la reinserció de les persones disposades a donar un pas endavant en la seva recuperació i rehabilitació, mitjançant comunitats terapèutiques residencials, pisos tutelats, programes d'acompanyament extern, etc.; i "creixement" per a les persones que superessin els estadis anteriors i consolidar la seva recuperació i rehabilitació.

Els estatuts assenyalaven els valors i criteris d'aquestes activitats, marcats, entre altres consideracions, per l'acollida, la personalització de l'atenció en el sentit que cadascú és "diferent, únic i irrepetible" i l'opció pels més necessitats de la població-, l'atenció integral, el dinamisme evolutiu, l'equilibri en les intervencions evolutives, la reinserció o inclusió, la solidaritat i coordinació amb altres entitats similars i Arrels Sant Ignasi com a referent per als usuaris. S'indicaven les normes bàsiques per a la determinació dels beneficiaris i altres aspectes, econòmics i organitzatius, amb la concreció sobre el seu patronat, càrrecs i altres òrgans i disposicions. Ferran López Mir seria el seu primer president i Javier Barragan el següent, mentre el pare Suñol n'era el director dels programes i dinamitzador.

La carta fundacional. Valors i pedagogia

Els punts bàsics dels Estatuts pel que fa a objectius i mitjans es recollirien en una Carta fundacional que els desenvolupava més reflexivament i, alhora, de manera més concreta. És interessant de destacar-hi que els programes socials “Arrels” eren un “projecte de fraternitat que neix a la comunitat parroquial de Sant Ignasi de Loiola”, fet que s’emmarcava en una “llarga tradició de la Companyia de Jesús”, per començar les institucions que Sant Ignasi i els seus companys havien creats per als marginats. La Companyia de Jesús, mateix, d’una altra banda l’havia refermat en “assenyalar com a tret específic del seu propi carisma, la promoció inseparable i unificada de la Fe i de la Justícia. Hi afegia també l’acompanyament “personalitzat i personalitzador” en el sentit de transcendir la dimensió purament benèfica i aconseguir uns nivells d’estructuració personal i de reinserció propis de la “dignitat de les persones humanes segons Déu”.

Va seguir un document, titulat “Aprofundiment pedagògic de la carta fundacional” on es donava atenció al tractament pedagògic i educatiu de la tasca de l’entitat i una Carta del voluntariat que recordava els principis fonamentals de l’entitat i de la seva Carta fundacional. Els programes “Arrels”, deia, eren una “forma d’expressar pràcticament el que entenem per vida cristiana: la promoció de la dignitat i la justícia, sobretot en relació amb els qui han hagut de suportar la pèrdua d’aquests dos valors irrenunciables”. Els principis bàsics de tot voluntari, segons aquest document, havien de ser: la gratuïtat, militància, acolliment, empatia, objectivitat, sensibilització, formació, naturalitat, corresponsabilitat, treball en equip i compromís. Un programa i un estil de vida, doncs.

Arrels Centre Obert

Els primers mesos de 1994, efectivament, es posava en marxa “Arrels Centre Obert” en un petit local del carrer Boters, fet que es faria públic mitjançant una roda de premsa el 15 de febrer d’aquest any. Es destinava a “persones desestructurades en diferents graus” i sense lligams familiars i socials. Era el col·lectiu “Sense sostre” o “transeünts permanents” que “forma part de l’anomenat quart món”, segons llegim en un dels tríptics explicatius. Era un lloc d’acollida general, un “espai físic d’encontre personal, humà, senzill i familiar”, el qual ofería la possibilitat que la persona afectada pogués ser assistida de manera personalitzada. Tot plegat amb l’objectiu de crear en els usuaris/àries una “actitud de canvi, de confiança” amb ells mateixos per tal que assolissin “el màxim d’autoestima i d’autogestió personal”. Paral·lelament s’endegaria el programa “Arrels Reinserció” d’atenció al drogodependent al pis de la parròquia. L’octubre de 1994, els programes atenien unes cent persones.

El gener de 1995, Joan Suñol recordava l’any transcorregut a l’informatiu del Truc i destacava que “Arrels Centre Obert” ja funcionava. Subratllava que la comuni-

tat parroquial havia donat un suport pràcticament incondicional i explicava els primers exemples de persones ateses. Aquest darrer aspecte era significatiu de l'estil del pare Joan: cridar l'atenció envers els més vulnerables rere una exigència amorosa i de justícia i posar les cares i els noms concrets, per no perdre-se'n l'abstracció només.

Centre Obert d'Arrels Sant Ignasi, 2017

Noves iniciatives

Els anys següents, les actes del Patronat van informant de noves iniciatives, les més importants, els pisos tutelats: pisos per a reinserció d'homes i dones joves amb beques de reinserció. El 1998 les beques de reinserció també s'aplicarien a persones grans amb problemes d'alcohol i malalties mentals. L'activitat comportava una feina logística i educadora, amb voluntariat i professionals. A partir del 1999 es donaria suport psicològic als treballadors de l'entitat. A partir del 1996 es faria un dia dedicat als sense sostre, com un crit d'alerta humanitari i solidari a la ciutat.

El setembre del 2001 se signava un contracte de lloguer d'un local al carrer Riu Éssera per a un programa d'aliments. Seria la "Botigueta", un servei de distribució d'aliments, que restaria enllestida els primers mesos del 2002. De fet el mateix local de la parròquia havia esdevingut un "centre social" als matins, on acudien força persones, especialment immigrants i on es distribuïen aliments a 150 persones, segons l'acta de la reunió del Patronat del gener del 2002.

La jornada del Col·legi Claver del 2002: Nou impuls i organigrama

Arrels Sant Ignasi anava prenent un volum notable i una gestió complexa. Ja no eren suficients l'entusiasme i les intuïcions inicials. El fet motivaria la convocatòria pel Patronat d'una jornada de reflexió oberta a voluntariat, tècnics, col·laboradors i persones sensibles als objectius d'Arrels Sant Ignasi al Col·legi Claver, el 6 de juliol del 2002, sobre la situació present amb la metodologia de la revisió de vida que va suposar un pas endavant per a l'entitat. El marc social del moment seguia empenyent. El juliol del 2001 el tema de la immigració havia estat present a Catalunya amb els tancaments d'immigrants a les esglésies com a Barcelona. Grups d'immigrants feien una vaga de la fam a les portes de la catedral de Lleida que foren dispersats per la policia. Un grup de lleidatans farien una concentració a favor dels seus drets entre els quals el pare Suñol hi estaria present. Apareixien prejudicis envers aquests ciutadans en sectors de la societat lleidatana. Les reaccions davant l'establiment de locals per a les persones vulnerables i envers la població immigrada mostraven que la tasca de l'entitat es feia, certament, en un ambient favorable com era la comunitat de Sant Ignasi i aquella ciutadania que li prestava suport, però també havia de remar a contracorrent de determinats ambients socials. Fos com fos, la trobada del 2002 fou decisiva per donar major estructura organitzativa i solidesa tècnica a l'entitat i les seves reflexions i propostes un punt de referència per al Patronat. Després de diverses reunions d'aquest òrgan es va dur a terme un nou organigrama.

D'acord amb l'acta del patronat d'octubre del 2002, Arrels Sant Ignasi seguia essent menada per un Patronat i comptaria amb una Comissió de Seguiment del mateix patronat i una Comissió de seguiment ampliada amb membres dels diferents programes o sectors que formaven part de les activitats de la fundació. Per sota del Patronat existien dues àrees que dependrien directament de la Comissió de seguiment: l'Àrea de programes que gestionava els existents i tots els que poguessin engegar-se en el futur i l'Àrea de gestió formada per tres àrees de treball intern: Comunicació i imatge (després esdevindria "Comunicació i sensibilització), Finances i Recursos Humans. Joan Suñol seria el director de la primera àrea i va ser assistit per un equip directiu, format pel responsable tècnic de cadascun dels programes. Pel que fa a la segona, es creava la figura del gestor de recursos per menar-la, que dependria directament de la Comissió de seguiment. Josep M. Castrillo seria el primer gestor de recursos, si bé el desembre del 2004 en prenia el relleu Natàlia Méndez. El 2003 Javier Barragan deixava la presidència i l'assumia el pare Joan Suñol amb Josep Maria Riu com a vice-president. Llavors els programes eren Arrels Centre Obert, Reinserció, Acompanyament, Autoajuda i Servei d'aliments. Quan Riu deixaria el Patronat, Jordi Albareda, degà llavors del Col·legi d'Advocats de Lleida, assumiria la vicepresidència.

El desembre del 2005 aquest procés es completà amb alguns retocs als Estatuts per configurar o reglamentar la figura del Consell Executiu que era una mena de permanent del Patronat per al dia a dia de la Fundació i la de Director o Directora de la Fundació, que ja rutllava de facto, sota el nom de "gestor de recursos". Natàlia Méndez s'ocuparia de la direcció d'Arrels Sant Ignasi i Joan Suñol de la presidència.

La maduresa d'Arrels Sant Ignasi. Programes i itinerari pedagògic d'autonomia i socialització

Allò que els Estatuts fixaven com a recursos -“acostament”, “tractament” i “creixement”- les memòries, com la del 2005, ho descrivien com les fases d'un itinerari pedagògic que estructurava els programes i les fases de rehabilitació i millora de les persones ateses.

D'aquesta manera els programes d'acostament atenien especialment les persones sense llar i les que patien addiccions i carències socials, laborals, familiars, sanitàries, etc. El mateix 2005 rutllaven tres programes d'acostament: l'Arrels Centre Obert, el Servei d'Aliments (la Botigueta) i el programa d'Intercanvi de Xeringues (PIX) que s'havia creat aquest mateix any. Atenien 589 persones i mobilitzaven 73 voluntaris.

Els programes de tractament volien afavorir i possibilitar la reinserció d'aquelles persones i fer un pas endavant en la seva recuperació i rehabilitació. Eren els de rehabilitació-reinserció de toxicòmans que cercava l'adquisició d'autonomia, i Acompanyament que treballava per a la integració social dels usuaris. Atenien 46 persones i implicaven vint voluntaris. El 2006, segons les actes de les reunions del Patronat, el programa d'Acompanyament anava creixent, acollia unes 14-15 persones i força altres el demanaven; comptava amb dues professionals.

Els programes de creixement, finalment, s'adreçaven a les persones que havien superat els dos estadis anteriors i necessitaven i demanaven una relació d'ajuda i consolidació que fes créixer la seva normalització i reinserció social. Aquí hi entraven els programes d'Autoajuda per a potenciar el creixement intern personal i Club, creat el 2005, per afavorir la socialització. Aquest any tenien vint assis-

Lleure reinserció, 2006

tents i nou voluntaris compromesos. En acabar aquest mateix any la Fundació havia atès més de 750 persones. Val a dir, tanmateix, que la continuïtat del Club fou irregular ja que, l'octubre del 2008, es parlava de recuperar el programa de creixement "Arrels Club" "per tal d'ocupar el temps lliure d'una manera adequada i saludable" i, el 2012, aquesta activitat rutilava els diumenges, menada per Joan Suñol.

El 2006 la botigueta treballava a tot drap. Es feia una campanya d'aliments per al Nadal en la qual hi participaven 16 escoles. En acabar l'any, aquest servei havia atès unes 800 persones i 200 famílies. El 2008 s'havien atès 311 famílies. Un pas més en la millora fora la substitució, aquest mateix any, dels lots per punts amb els quals obtenir els queviures al supermercat. El 2008 s'afegien als programes d'acostament el de "Reducció de danys" per prevenir la infecció de malalties de transmissió amb la cura d'evitar l'ús compartit de xeringues, que es faria al carrer Boters. En aquest espai es van arranjar dues sales (inhalació i venopunció), conveniat amb la Conselleria de Salut, arran de fer-ser ja PIX (Programa d'Intercanvi de Xeringues des del 2005). I "Treball de carrer" per tal d'acostar-se i crear vincles amb persones en situació d'exclusió social.

Als programes de tractament, s'hi sumava la "Unitat dependent" (UD) per afavorir la inserció social normalitzada i crítica. Era un programa fruit d'un conveni amb la Conselleria de Justícia pel qual 10 dones en privació de llibertat podien anar a dormir a un pis, ubicat en un pis al carrer de la Parra i 5 telemàticament. Un cop acabat el programa les noies passarien a ser usuàries del programa d'acompanyament.

Els locals. El nou Arrels Centre Obert

L'augment i l'impuls de la Fundació Arrels Sant Ignasi tenia el seu reflex en els locals. Des de 1996 s'havien fet gestions amb l'Ajuntament perquè cedís algun espai per a les tasques que es feien a la parròquia. Val a dir, tanmateix, que la recerca de locals suscitaria l'oposició de veïns ja des del primer dia al carrer Boters, i això alguns cops entorpirà el desplegament dels serveis i projectes de la Fundació. La premsa i comunicats de l'entitat en seran testimonis. El fet era que amb l'augment de la demanda de persones necessitades, el local de Boters havia esdevingut molt petit. Al llarg del 2004 es treballaria per obrir un nou Arrels Centre Obert més espaiós. Se cercà i àdhuc es llogà al carrer Joan Baiget, però topà amb l'oposició veïnal esmentada, tot i els esforços de reunions i diàleg amb l'associació de veïns. Se cercà una solució prop de la Paeria, la qual oferí la seva ubicació, temporalment, al local del carrer de la Panera, 7, que acabaria essent definitiu amb la signatura d'un conveni i les obres d'acomodament corresponent. A mitjans del 2007 s'obria amb els seus serveis de bugaderia, consigna, dutxes, sala d'estar, etc., als quals s'hi afegiria perruqueria i, de dilluns a divendres, s'hi servien esmorzars. Els usuaris augmentaven i eren 297 en aquelles dates i es

preveien uns tallers de formació per als usuaris. L'any següent s'endegava el nou taller “TAMOADI”, un taller motivacional per a treballar les addiccions dirigit a les persones que acompanyàvem des d'Arrels Centre Obert.

El local del carrer Boters restava per a l'intercanvi de xeringues. Aquest darrer era un local del qual la Fundació n'era semi propietària i va procedir a adquirir la plena propietat. El patronat aprovava la compra de la meitat del local de boters per una quantitat de 15.626,32€. El pis de Reinserció, la comunitat terapèutica, que s'havia llogat el desembre del 1998 al carrer Alcalde Costa, es deixava i era substituït, el juny del 2006, per un altre a l'Avinguda de Madrid, 19. També a mitjans de novembre d'aquest any se signava el contracte de lloguer per canviar de local de gestió del número 5 al número 3 de l'Avinguda de Madrid.

Celebració del Sant Jordi a l'Arrels Centre Obert, 2024

La història de la Fundació és una història humana. En primer lloc, protagonitzada pels usuaris amb les seves històries particulars de les quals, primer el Truc i, després, el butlletí d'Arrels, en donaven compte els voluntaris i els tècnics, però també és la història dels diversos locals emprats i dels canvis produïts per als serveis (Arrels Centre Obert, pisos tutelats, intercanvi de xeringues, gestió, etc.).

Remar contra corrent. La sensibilització social

La sensibilització social de la ciutadania era un dels objectius transversals d'Arrels Sant Ignasi mitjançant la seva presència en activitats i mitjans de comunicació de la ciutat, el dia de les persones sense llar i actes culturals. Aquesta sensibilització era tant o més necessària com mostraven les dificultats esmentades de l'entitat per trobar nous locals o les reaccions davant de fenòmens com el creixement de la població immigrada amb persones sense documentació oficial, dels temporers a l'estiu i de la pobresa.

Sectors de la societat lleidatana es manifestaven distants d'aquests temes. L'ús de la denominació “immigrant” per a persones que duen i duen anys i panys vivint a la ciutat, i fins i tot als seus fills, nascuts aquí, era i és significatiu de les dificultats d'acollida i integració. Joan Suñol s'ocuparia d'aquest tema en la Carta d'Opinió a Ràdio Lleida, el 18 de maig del 2006 i reivindicaria la justícia com a “reacció-resposta” i “l'empatia” com a capacitat per posar-se en el lloc d'aquells

immigrants que només cercaven un futur mínimament digne. Es tractava de combatre la deshumanització. Un any abans, davant de posicions socials tancades envers l'acollida dels immigrants, el mateix Suñol havia signat un escrit de set persones on es denunciava la “crisi de les solidaritats” que atacava la mateixa base dels valors democràtics.

Una de les respostes fou l'elaboració d'un Informe sobre la pobresa a Lleida, el 2005, del qual els mitjans de comunicació donarien notícia. Una altra la seva participació al Projecte d'atenció i acollida de les persones que arribaven a la ciutat amb la campanya de la fruita, coordinat per la Xarxa per la lluita contra la pobresa i l'exclusió social, menada per la Paeria. El nombre creixent de persones ateses de les memòries era una manifestació d'aquesta realitat.

Altres activitats es desplegarien en el terreny cultural com el concert de l'orquestra Julià Carbonell el març del 2007 o exposicions de fotografies com la que va fer Antoni Benavente, el novembre del 2005 per al Dia de les persones sense sostre que es tornaria a presentar de setembre a octubre del 2010 en una sala del Recorator de la UdL i a la Facultat de Ciències de l'Educació.

Roda de premsa d'Arrels Sant Ignasi amb motiu de la Campanya de les Persones en Situació de Sense Llar, 2008

El dia de les persones sense sostre

La diada de les persones sense llar era un moment per denunciar la realitat existent, sensibilitzar i cridar a la solidaritat. Havia començat el 1996 i s'acostumava a fer pel novembre de cada any. Anà prenent cada cop més relleu i durada, de manera que aviat esdevingué una setmana o més dedicada a aquest col·lectiu. Així, el 25 d'octubre del 2006, la Fundació s'adheria a la campanya organitzada per Càritas, FACIAM i FEANTSA Espanya,

amb motiu d'aquella celebració, sota el lema "Sense sostre, sense drets. Avui també dormo al carrer. A la societat hi falto jo". Editava un text amb el títol "sense sostre, sense llar = exclusió és violència", on posava un èmfasi particular en la violència que suposava l'exclusió social i la reivindicació de l'acollida com a justícia. Calia, doncs, una presa de consciència a nivell individual que tots i totes "formem part de la mateixa comunitat i que les situacions personals sovint són fruit d'estructures socials" i fer "l'exercici personal de posar-se a la pell del més feble, sense jutjar-lo, i preguntar-nos cadascú què fariem en el seu lloc"; així mateix que la societat desenvolupés mecanismes de solidaritat i acollida i fos sensible a la desprotecció que vivien les persones sense llar i aquestes no fossin relegades a una "invisibilitat crònica". Finalment, calia que les administracions fessin una aposta decisiva a favor de polítiques estructurals de caire inclusiu, més enllà de les respostes dels serveis socials, que incloïen, a més a més, l'empadronament de tothom, fos quina fos la seva situació amb els drets que se'n derivaven.

Aquest text es transformava en un manifest d'Arrels Sant Ignasi, el 12 de novembre de 2006, dia triat per a aquella celebració. L'activitat va consistir en un recorregut d'un seguici dels usuaris, voluntaris, tècnics i altres persones des del local del carrer Boters fins a la plaça de la Paeria, tot passant pel carrer Major, acompanyats pels percussionistes dels diables de Lleida i la colla castellera "los marrecos". L'endemà se celebrava una

El pare Joan Suñol llegeix un manifest pel dia de les persones en situació de sense sostre, 2006

Representació teatral durant la Campanya de les Persones en Situació de Sense Llar, 2008

Eucaristia – Memorial.

Amb la crisi econòmica, a la qual ens referirem després, prengueren encara més significació. La del 22 de novembre del 2008 es feu sota el lema “no tenir una llar significa molt més que estar sense sostre” amb cercavila pel centre històric que acabava a la plaça de la Paeria, amb la col·laboració de bastoners i percussionistes, seguida com era habitual, l’endemà amb l’Eucaristia – Memorial. La del 21 de novembre del 2009 tingué el lema “la seva història és part de la nostra història, tots hi tenim a veure” amb una carpa informativa - participativa, al carrer Sant Antoni. S’hi repartiren samarretes i pantalons de cartolina perquè hom hi escrivís la seva queixa, una reivindicació, un desig, etc., i l’endemà l’Eucaristia Memorial.

D’una altra banda, el 15 de desembre de 2009, s’organitzava la festa dels 15 anys de l’entitat a la Parròquia de Sant Ignasi de Lloïola, amb la presència de l’alcalde, Joan Suñol i del delegat del Departament d’acció social i ciutadania de la Generalitat, Joan Saura. Joan Suñol i Natàlia Méndez exposarien el camí fet i les perspectives per al present i el futur de la Fundació.

Acció sobre la Campanya de Persones en Situació de Sense Llar, 2012

El 2010 es feu sota el lema “Cap persona sense drets. Cap persona sense llar” i, al llarg del mes de novembre, es feren tallers participatius d’usuaris, la primera quinzena, per elaborar el manifest de la campanya “Insistir i no llençar la tovallola”. S’hi afegí una Taula rodona sobre “Les polítiques socials vers l’empobriment i l’exclusió”, el 10 de novembre, i una xocolatada festiva, taules formatives, signatura d’adhesió al manifest, visionat audiovisual i música en directe, el 27 de novembre.

El novembre del 2011 es feu amb el lema “Tots som ciutadans, ningú sense llar”, amb exposició de fotografia d’Antonio Benavente, una Flashmob, una pregària d’Advent Solidari, representació de l’obra de teatre “Ciudadanos sin hogar, no! i l’Eucaristia Memorial, el 27 de novembre, la qual com cada any era dedicada als ciutadans sense sostre, amb un record particular per als qui havien mort. Aquests darrers eren 103 d’ençà de la creació de la Fundació. Els seus rostres i noms figuraven a la paret rere l’altar. Aquell any 2011, es presentava el segon “Xup xup solidari” iniciat l’any anterior, un sopar organitzat per les colles gastronòmiques de Lleida en benefici a Arrels Sant Ignasi.

La darrera setmana de novembre del 2012, es feia la campanya sota el lema “Són drets, no pas regals. Cap persona sense llar”, amb la flashmob i pregària, un dia de sorpreses pel carrer major, petites improvisacions i final a la plaça de l’IEI, tancant amb l’Eucaristia Memorial que acabà amb la celebració dels 20 anys de la campanya.

Aquesta era la tònica d'aquestes jornades. La de finals del novembre de 2016 es feia amb el lema "Fes-me visible... Per dignitat. Cap persona sense llar"; s'acompanyava de l'exposició d'Antoni Benavent i Toni Prim a l'IEI, una flashmob amb la lectura del manifest de la diada, l'Eucaristia Memorial i una pregària solidària el primer de desembre. El lema "Som persones, tenim dret. Ningú sense llar", acompanyava la setmana darrera del novembre del 2017 amb una flashmob reivindicativa a la plaça de la Paeria, xocolatada i mural participatiu al carrer Sant Antoni, pregària de Taizè i Eucaristia Memorial.

Els anys de la crisi econòmica

Arrels Sant Ignasi va experimentar la duresa de la crisi econòmica. Si la depressió del 1993-1995 va estar darrere del context de la creació de la institució, la crisi del 2007-2013 la va colpejar durament perquè va afectar els seus recursos humans i materials, la continuïtat dels seus programes i va agreujar els problemes de la pobresa existents. Com escrivia Joan Suñol al butlletí Arrels del juny del 2009, moltes famílies anaven entrant en la precarietat dels empobrits. La crisi deteriorava la situació de força persones i augmentava el nombre dels qui acudien a la Botiguetta per aliments. El 2008 es produïa un augment considerable de persones immigrants a Arrels Centre Obert. El 2009, 2.966 persones eren beneficiàries del servei d'aliments i distribuïa 77.516 kg de queviures. Hi col·laboraven 50 parròquies, escoles, entitats i empreses. El seu espai esdevenia insuficient i es traslladava a un local més espaiós de 400 metres quadrats als baixos del carrer del Bruc, 2 que s'inaugurava l'octubre del 2011. Arrels Centre Obert, de la seva banda, atenia 335 persones durant el 2009, es produïen 5.223 intervencions d'atenció social i 25 persones, de mitjana diària, acudien a la seva sala d'estar. El programa Arrels Reducció de Danys (ARD) del carrer Boters disposava d'un conveni amb la Conselleria de Salut de la Generalitat de Catalunya i, el mateix any, atenia 408 persones, s'havien lliurat 15.833 xeringues i s'havien fet 11.269 serveis. Treball de Carrer (TdC) atenia 120 persones i feia 250 intervencions, Reinserció n'atenia 14, Acompanyament 61 i la Unitat Dependent 17 dones. El butlletí Arrels del març i juny del 2009 cridava a la solidaritat activa.

Les retallades i ajustos de les administracions davant la crisi i els retards en els pagaments de les subvencions acordades afectaven els recursos de la Fundació. El 2011, la Fundació tenia 29 persones contractades com a professionals. Per poder pagar les nòmines el febrer d'aquest any s'havia de demanar un confirming al banc. S'elaboraria un marc laboral de funcionament i criteris de gestió del personal que treballava per a la Fundació, ja que amb 30 treballadors els problemes de gestió de recursos humans eren cada cop més importants i continus. De fet, del 2008 al 2011, hi havia pèrdues en el balanç de l'entitat que es cobrien amb els romanents positius de l'any 2006.

El problema més greu al qual s'enfrontava el Patronat, com es veu a les actes de les seves reunions, era la manca de tresoreria pel retard en el pagament de les

Jornada de portes obertes a Arrels Sant Ignasi, 2012

administracions que s'estaven retardant un any en el cas de la Generalitat. Això faria que, en poc temps, hi hagués problemes per a pagar sous i proveïdors. El tema del consorci, dels pressupostos i de les nòmines ocuparia bona part de les reunions del Patronat i del Consell Executiu. L'octubre del 2011 el Patronat acordava l'endeutament de la Fundació per un import de 80.378€ amb la sol·licitud

a Caixabank d'una primera operació per valor de 44.878€ amb un termini de 10 anys amb tipus del 4,95% (ICF) amb garantia del 60% del valor de taxació del local de c/ Boters (38.512,78€) i la diferència de la taxació amb el capital pendent de l'hipoteca del pis d'Av. de Madrid, 19 amb un valor de taxació de 136.628 €. Una segona operació es feu per valor de 35.500 €. amb un termini de 6 anys amb 12 mesos de carència i amb tipus de 4.95% (ICF) sense garantia. Es plantejava la reducció del pressupost fins al 670.000€ per tal que fos viable la gestió de la fundació. Va caldre encomanar-se a sortides doloroses com demanar alguns sacrificis al personal que va acceptar amb abnegació, com fou la reducció d'hores dels professionals en els diferents programes i eliminar el programa de treball de carrer.

Ahora el febrer del 2012 se signava un conveni de col·laboració amb la Companyia de Jesús que ratificava el suport d'aquesta envers Arrels Sant Ignasi i la implicació de la darrera en les diverses estructures organitzatives del Sector Social de la companyia de Jesús. La situació convidava a una menor dependència de les administracions, incrementar un major nombre d'associats i aconseguir recursos de la societat civil. També es traslladaven, el maig del 2012, les oficines de gestió al pis de la Companyia de Jesús de l'Avinguda de Madrid, 7- 2n dreta, antic local de les Congregacions Marianes i de la Comunitat Xavier, mitjançant un conveni de cessió parcial, signat per la mateixa Companyia.

Els dies 21, 22 i 23 de maig de 2012 es feia la primera Jornada de Portes Obertes de la Fundació. Una manera que aquells qui ho desitjaven coneguessin de prop el treball en marxa. El juny del 2012, tanmateix, només es podia pagar la meitat de les nòmines del personal. Un altre recurs fora posar a la venda el quadre del "Sant sopar" del Leandre Cristòfol, propietat de la Fundació, que formava part de l'herència d'Antoni Sas, per un preu de sortida de 30.000€. Frederic Vilà fora l'interlocutor d'aquesta operació. També es posaria a lloguer el pis de l'Avinguda de Madrid, número 19. Mentre, el juny del mateix 2012 se signava el contracte d'arrendament per al pis del programa de Reinserció al passeig de Ronda, 17, i el mes següent es reunificava el pis de Reinserció fins llavors en dos pisos amb vuit nois que permetia d'estalviar el sou d'una vetlladora de nit.

Una nova jornada de reflexió al Col·legi Claver: 15 de desembre del 2012

Si el 2002 s'experimentava la necessitat de donar solidesa organitzativa i professional a la Fundació i en va sortir la reunió al Col·legi Claver que va relançar l'entitat, ara els efectes de la crisi aconsellaven una nova reflexió. El 2011, en les reunions d'Arrels Sant Ignasi, s'havia plantejat la necessitat d'atendre el context dels temps que estàvem passant. La crisi era també del model d'estat del benestar i el fet de les retallades dels pressupostos i despeses públiques demanava un paper més actiu i protagonista dels voluntaris i cercar la solidaritat material entre les empreses i al si de la societat civil. En aquest sentit es nomenaria una persona d'una empresa que hi ajudaria. En el marc d'aquests debats sortiria la idea de cridar a una mena de mobilització general de tota la gent implicada d'a prop o de lluny amb la Fundació. Una reedició de la trobada del 2002, un patronat ampliat amb voluntaris, tècnics, socis, patrons, simpatitzants, etc., la qual s'acabaria fent el 15 de desembre del 2012 al mateix Col·legi Claver, de 9 del matí a les 6 de la tarda. Unes cinquanta persones hi acudiren. Després d'una breu xerrada de Joan Suñol sobre la qüestió "Qui som?" es passaria a debatre, per grups i posades en comú, el tema general "Quines orientacions ens imaginem", organitzat en tres càpsules successives: 1. A qui atenem i com: present i futur, 2. Voluntaris i remunerats: funcions i complementarietat desitjable? i 3. Línies de gestió econòmica i captació de fons: barat o ètic? S'hi debatrien per grups i en posades en comú els aspectes cabdals de la Fundació social de Sant Ignasi.

A la trobada, es refermava el compromís de la institució amb els més vulnerables, s'aprofundiria en la relació entre professionals i voluntaris i la seva participació en les decisions estratègiques d'Arrels Sant Ignasi, la col·laboració amb altres entitats i la major demanda de recursos i de compromís de la mateixa societat civil. Va ajudar força la presència de convidats, membres de la Fundació Arrels de Barcelona, amb força experiència en tots els temes tractats i que van suggerir fórmules organitzatives com les que ells feien servir.

Treball en xarxa i cooperació

L'agreujament dels problemes socials va impulsar una major cooperació entre les diverses entitats humanitàries, entre les quals les de l'Església, alguns cops amb iniciatives de les mateixes administracions, a banda de ser membre, la Fundació, de la Federació Catalana de Voluntariat Social. El 1994 s'havia creat la Plataforma d'entitats cristianes pels marginats (PECMA), si bé al cap d'un temps va patir d'una vida intermitent. A finals del 2009, això no obstant, i esperonada per la crisi, es consolidaria com a Xarxa d'entitats d'acció Caritativa i Social, formada per la Fundació Arrels Sant Ignasi, Càritas Diocesana, Comunitat Marista, Comunitat Salesiana, Esclat (Santa Teresa de Lisieux), Obra Mercedària, Pa de Sant Antoni (Franciscans), Voluntariat Vicencià i Centre d'Iniciatives Juvenils contra l'Atur (CICJA). A partir del 2010, s'organitzaria unes trobades periòdiques d'anàlisi i reflexió. El 2010 la Fundació Arrels Sant Ignasi, juntament amb el CIJCA, Càritas i l'Associació Troballes creaven el projecte DIDO (Dispositiu

Igualtat d'Oportunitats) per poder desenvolupar en una mateixa entitat tot l'itinerari socio-laboral dels seus participants, fins a poder crear una empresa pròpia i acompanyar aquesta empresa, segons la web de Troballes (Troballes, 2010). El programa d'Acompanyament entraria al DIDO. El maig del 2013 la Xarxa d'entitats cristianes, la Fundació Jaume Rubió i el sector empresarial lleidatà creaven un espai de trobada i contacte permanent per vetllar per la inclusió social.

També participava en el Pla Local d'Inclusió i Cohesió Social de Lleida, menat per la Paeria i en el CIDSS (Comissió Interdisciplinària de Serveis que treballen amb persones afectades per drogues) del Departament de Salut. Pel que feia a aquell Pla d'inclusió rutllava una Xarxa d'entitats d'atenció als serveis bàsics, creada el 2009 per l'Ajuntament de Lleida, precisament com a resposta a la situació econòmica per afavorir les sinergies locals i promoure accions comunes i en la qual Arrels Sant Ignasi participava. El 2010 participava al programa d'acollida de temporers de la Paeria de Lleida amb Càritas, Creu Roja, ADRA, Associació ESCLAT, el Departament d'Acció Social i la regidoria de Ciutadania de l'Ajuntament de Lleida. Així com a la Taula de participació ciutadana del Centre Penitenciari Obert de Lleida. El 2011 es constituïa la Comissió d'acollida i atenció a temporers, reconversió d'aquella Xarxa de lluita, abans esmentada, contra la pobresa i l'exclusió social. Malgrat els esforços de cooperació de les entitats que hi participaven i les intencions de la Paeria no s'aconseguiria la realització d'un pla que resolgués la situació de cada any de persones que buscaven treball i dormien al ras al centre històric de la ciutat.

Celebració del Dia del Voluntariat, 2012

La recerca -frustrada de moment- d'una residència per a persones sense sostre

Al llarg del 2010, es van dur a terme una sèrie de trobades d'Arrels Sant Ignasi amb Càritas, el bisbe de la diòcesi i l'alcaldia de Lleida amb la idea d'habilitar una residència o espai que permetés l'atenció a les persones sense llar que implicaria, de fer-hi nit amb un programa pedagògic (espai acull-espai camí). L'abril del 2011 es concretava en un document que havia de possibilitar un consorci d'aquests organismes amb aquest objectiu.

Pare Joan Suñol al sopar de Nadal de l'equip tècnic, 2011

El tema fora objecte permanent d'atenció del Patronat i del Consell Executiu de l'entitat i no cal dir de contactes incessants institucionals i tècnics del president i la directora de la Fundació. Es constituïria el Consorci, però no acabaria de quallar en una implementació, si més no fins a l'estiu de 2020, tot i els diversos locals pensats o cercats (antic Seminari diocesà del carrer Canonge Brugulat/Joan Maragall, Pensió Àlex del carrer la Tallada, Mercat de Santa Teresa, l'antiga Residència Pare Coll, antic Convent de les Josefines), i en alguns moments apareixien desacords amb els tècnics municipals sobre el programa d'atenció. El projecte resta encara pendent, tot i algunes realitzacions paral·leles que han anat en una direcció similar i han suposat un progrés en la situació dels col·lectius més vulnerables (Fundació Jericó, Sant Joan de Déu de les terres de Lleida-Acadèmia Mariana per a malalts mentals i Programes Housing First, o bé Llars del Seminari de la Fundació Entre Tots i per al Bé de Tothom per a famílies desnonades). A banda, i fruit de la col·laboració amb Càritas, el 2011 Arrels Sant Ignasi inicia la gestió del pis del carrer Daniel que donava cobertura a la pernoctació de persones en situació de sense sostre; aquest projecte va finalitzar al 2014.

La recerca de nous recursos i iniciatives. El préstec col·lectiu

Mentre, prosseguien les dificultats econòmiques. A data del 19 de març del 2013, les administracions devien a l'entitat 295.000 €. Es va procedir llavors a un nou recurs. Es va endegar un préstec col·lectiu, per tal de millorar la tresoreria i aconseguir 125.000 €. En aquesta direcció es va demanar a diverses persones que deixessin a la Fundació una quantitat entre 1.000 i 10.000 €, durant 5 anys i sense interessos, amb el compromís de retornar, cada any i, a finals de maig, el 20% de l'aportació feta, tot començant el retorn el 2014. El 7 de maig del 2013 Joan Suñol i tres professionals feien un encontre amb una quarantena de persones contac-

tades a les quals explicaven l'activitat de la Fundació, les dificultats del finançament i les respostes a la situació actual, la principal de les quals era el crèdit esmentat. De moment es comprometien 80.000 €. Un mes després, el 12 de juny del 2013 el Patronat era informat dels resultats de la campanya del préstec col·lectiu, la qual havia rutilat força bé, alhora que també havia augmentat el

Representació obra, 2013

nombre de les donacions. També s'hi parlaria de la necessitat d'un pla estratègic en el sentit de posar en solfa operativa les reflexions de la jornada al Claver del 15 de desembre del 2012. Val a dir que, a la data compromesa, del 2018, aquell préstec s'havia retornat.

D'una banda es duia a terme l'organització o recepció d'actes per recaptar diners com: el concert de música Gospel, el 5 de juny de 2013, a la parròquia de Sant Ignasi a cura del Cor de Gospel Sant Cugat, dirigit per Erwyn Seerutton; el sopar solidari de l'Associació FUNDE a finals d'aquell mateix mes i any, a favor de la Fundació; la representació de l'obra d'Àngel Guimerà, Terra Baixa, el 13 de setembre del 2013, al Teatre Escorxador, a càrrec del grup teatral Arca d'Almacelles; el concert del cantautor Albert Fibla, el 16 de febrer del 2014, també al Teatre Escorxador, per a l'associació Antisida i Arrels Sant Ignasi o la representació de l'obra teatral d'Oscar Wilde, La importància de ser Frank, pel grup Teatre de Tاليون, el 19 d'octubre del 2014, a la Llotja, tot formant part dels actes de celebració dels vint anys de la creació d'Arrels Sant Ignasi.

D'una altra banda, els sopars del "Xup xup solidari", organitzats per l'Escola d'hoteleria de la Caparrella i les societats gastronòmiques a favor de l'entitat i celebrats cap a finals de novembre, obtenien un ampli ressò social. Així, si al primer fet el 2010 hi havien acudit 150 persones, al de novembre del 2013 hi acudien 300 i s'obtenien 11.000 €.

Celebració Xup Xup Solidari, 2013

Paral·lelament, es duïen a terme noves idees per als programes com un hort, un taller formatiu ocupacional per als usuaris de pisos a partir de l'últim trimestre del 2013 i la posta en marxa d'un servei d'assessorament jurídic, a cura de tres advocats voluntaris per ajudar al col·lectiu atès per la Fundació Arrels Sant Ignasi. I les setmanes dedicades a les persones sense llar prosseguien cada novembre. Del 26 al 20 de maig de 2014 es feia la segona Jornada de Portes Obertes d'Arrels Sant Ignasi.

El 19 de juny del 2014 se celebrava la reunió del Patronat i servia per constatar un fet: polítics governamentals, empresaris, banquers, economistes liberals estaven afirmant que la crisi s'estava superant, però la realitat social que emergia en aquella reunió, mostrava que la crisi prosseguia i les dificultats per percebre subvencions de la Generalitat continuaven, perquè alhora patia de mancances d'ingressos.

El vintè aniversari de la Fundació

El 2014, tanmateix, se celebraven els vint anys de la creació d'Arrels Sant Ignasi i una comissió preparava la fita. L'obra teatral, abans esmentada, La importància de ser Frank d'Oscar Wilde obria els actes el 19 d'octubre del 2014. L'acte culminant seria el dissabte 13 de desembre del 2014 al matí, a l'auditori de la Universitat de Lleida a l'edifici del Centre de Cultures de Cap-Pont, amb parlaments del bisbe de la diòcesi i dels representants de les diverses administracions, una taula rodona d'experiències de col·lectius vulnerables o que patien de situacions d'exclusió de diverses ciutats catalanes (els infants de diversos orígens d'un barri de Badalona, les persones sense sostre de Barcelona, els centres de tancament dels immigrants sense papers, etc.), la projecció d'un vídeo on diverses persones que havien fet ús dels serveis d'Arrels Sant Ignasi explicaven les seves experiències, amb cançons intercalades entre mig i el parlament de cloenda de Joan Suñol. A la tarda se celebraria l'Eucaristia i, al vespre, un sopar compartit i solidari.

Pel que fa al parlament de Suñol, paga la pena de fer-ne un esment pel seu to crític i profètic. Feu una referència a la creació de l'entitat. "Era el temps en què anàvem descobrint el forat cruent de la indignitat sobre la que treballem". Per aquesta raó, afegí, "celebrem "vint anys i més" de militància a favor de la causa de les persones en situació de sense llar". Faria un breu recorregut pels anys transcorreguts, recordaria l'estiu de 1993, la "campanya dels entrepans" amb els voluntaris i voluntàries i, especialment, "el servei de bugaderia que feien un bon grup de mestresses, que rentaven la roba de la gent del carrer en les seves rentadores de casa", la resolució de no abandonar la gent sense llar i constituir la Fundació Arrels Sant Ignasi, amb el petit Arrels Centre Obert al carrer Boters i les experiències de tractament de persones sense llar afectades per la malaltia de les addiccions al pis de la parròquia; els presidents, els patronats i els equips de voluntaris i coordinadors, "fins trobar formes més estables de gestió i coordinació, i no sense moments més o menys crítics, que també la Divina Providència assumiria generosament".

El present mostrava la realitat dels programes en funcionament, “havent crescut en atenció als diversos forats d’indignitat que descobríem sense que mai ningú no els afrontés”, però amb l’experiència de la “pesada càrrega de la gran crisi financera, que justament amenaça a entitats com la nostra, i de la que són especialment responsables els mals administradors, els mals polítics, els mals governants i les males financeres egoistes i sense escrúpols. Està clar que això no ho ha de pagar precisament els que suporten l’extrema pobresa i que siguin aquests les primeres víctimes de l’actual crisi i malson de la injustícia.” Ben al contrari -afegia-, “ara i aquí hauríem d’aprendre a posicionar-nos a contracorrent de qualsevol tendència” que no incrementés les inversions en la qüestió social, sinó més aviat les multipliqués “de manera que, almenys, es pogués erradicar absolutament els extrems de l’empobriment i l’exclusió”.

“Diem això -proseguia- perquè Arrels Sant Ignasi no pot ni ha d’obviar la seva vocació incòmoda d’incidència crítica en la realitat, encara que això li suposi mals de cap afegits. Per això, també des d’ací, no podem si no denunciar aquelles estratègies polítiques que, en parlar d’optimització de recursos, no fan més que dissimular la seva manca de voluntat política pel que fa a invertir el que realment és necessari. Pensem també que la denúncia hauria d’arribar al mal concepte de treball social més en línia de la contraprestació que la de la promoció i l’empoderament de les persones, i que en el fons fa el joc als protagonistes de la manca de voluntat política que mencionàvem abans. En tot cas creiem que les víctimes de l’empobriment i l’exclusió contrapresten de sobres les ajudes rebudes a través de la seva pròpia recuperació, això és el que val!”

De cara al futur no era acceptable “la pràctica compassiva que hagi de substituir l’exercici de la justícia i el dret. Potser aquest exercici avui ens assenyalaria la necessitat d’implantar una renda bàsica per a tothom que ho necessiti i un salari màxim interprofessional que faciliti una millor distribució dels bens. En tot cas ara parlem de treballar a favor d’una estructura de serveis socials configurada amb l’esperit dels valors més profundament humans i això per damunt de qualsevol altra consideració. En favor d’aquesta causa tan noble, val a dir que entitats i administracions hem de saber jugar net, creant sinèrgies, respectant la diversitat de carismes, superant protagonismes estèrils, coordinant esforços i dialogant amb transparència. I tot això tenint només com a centre vital d’acció les persones i respondre a les seves necessitats”. Tot plegat anant cap a “una ciutat solidària en què empobrits i exclosos trobin possibilitats per a refer-se una i una altra vegada”. I acabaria demanant que ciutadans, entitats i administracions anessin “ahora i sense regatejos, afavorint l’increment, la multiplicació i la qualitat dels recursos necessaris per tal d’erradicar tota mena d’exclusió i empobriment”.

Per a una política del bé comú

El fet és que el 2014 havien prosseguit les dificultats i l'any següent continuaven. Amb tot, si examinem el número de juny d'Arrels Informatiu del maig del 2015, i quan estaven prop les eleccions municipals a celebrar el 24 de maig d'aquest any, observem tres retalls prou significatius. D'una banda, l'article de Joan Suñol a la primera plana, "Polítics del bé comú"

Inauguració Servei de Distribució d'Aliments 'La Botigueta', 2011

que recordava les situacions d'empobriment i extrema pobresa d'aquells moments i advertia "Si els nostres polítics no entomen les regnes d'aquesta situació, vull dir si no assumeixen una estructura interna d'acció solidària decidida seran uns mals polític o la seva política només servirà per als que ja tenen de tot. Ras i curt: de bé comú res!". Denunciava encara la "utilització demagògica dels sofriment dels empobrits i exclosos, aquella que fa servir un candidat per a desqualificar un altre candidat, mentre un i altre no fan absolutament res per les víctimes de tot això". Val a dir que la Parròquia de Sant Ignasi i Arrels Sant Ignasi organitzaven, el 13 de maig, una taula rodona amb els grups polítics que participaven a les eleccions municipals, iniciativa que havien repetit més d'un cop, sobre "les polítiques del bé comú".

El segon retall parlava com els recursos públics i d'entitats privades de la Fundació havien minvat d'uns anys ençà i les dificultats de tresoreria corresponent que havien dut a retallar les despeses de la institució. El 2014 s'havia patit d'un dèficit de 18.000 €. Per això demanaven a les administracions que assumissin les seves responsabilitats, però també alertava que "per assumir la nostra responsabilitat social tant en atenció com en denúncia, hem de comptar amb altres suports econòmics" i demanava "la col·laboració econòmica de tots els qui creiem en Arrels Sant Ignasi i els seus programes", persones, empreses, entitats, etc.

El tercer retall era la relació de casos de millora de la situació de persones concretes, com feien habitualment els butlletins i altres papers de la Fundació: contractes laborals que havien signat dues noies de la unitat dependent el passat abril, la reinserció laboral com a tractorista al camp d'una altra persona, dos més que havien fet nous passos positius en la reducció de danys, altres exemples de beneficiaris dels serveis o d'iniciatives com el taller de roses del mes d'abril al Arrels Centre Obert.

El 25 d'octubre del 2015 una conferència de Xavier Pelegrí sobre la pobresa a Lleida a la parròquia de Sant Ignasi, certificava l'ambivalència d'aquells moments.

Les conseqüències de la crisi havien deixat un rastre devastador de deute familiar que sovint no es podia continuar suportant, d'atur, amb exemples creixents de tots els membres de la família que acabaven sense cap ingrés, dificultats per al reciclatge laboral a partir d'una certa edat, el recurs a l'economia submergida i augment de la pobresa, sobretot infantil. Des d'instàncies governamentals, s'indicava que s'estava incrementant l'ocupació, però es tractava de treballs temporals i sous inferiors als d'abans de la crisi. L'efecte social era l'augment de la pobresa absoluta i relativa amb efectes greus sobre força infants. Mentre la classe mitjana disminuïa per la banda de sota, tot empobrint-se, per la banda de dalt s'incorporava al sector benestant, el desenvolupament del qual era el contrapunt de la pobresa.

A les festes de maig de la ciutat del 2016, l'alcalde de Lleida, Àngel Ros, en nom de la corporació lliurava la medalla de la solidaritat per la seva tasca al Pare Suñol que declararia: "Sento que aquest guardó és una manera de dir-me que sí, que cal continuar el servei a la causa de la justícia per a la gent sense llar, i que tots el que hi estem posats rebem avui de la societat lleidatana el seu vist i plau i la seva empenta" i demanaria que

El pare Joan Suñol, la Natàlia Menendez i l'alcalde, Àngel Ros, 2009

el reconeixement a la tasca feta "vagi acompanyada per un compromís ferm per tal d'erradicar la pobresa extrema". A l'estiu, Arrels Sant Ignasi participava a la campanya de temporers, amb els serveis de perruqueria, d'aliments i consigna.

El 22 d'abril del 2016, d'una altra banda, s'havia celebrat la festa de Sant Jordi, amb el lliurament de premis del concurs on havien participat persones ateses des dels diferents programes de la Fundació, les quals havien presentat 20 obres artístiques i literàries, al hall de la parròquia. Les exposicions serien una altra activitat cultural i social de la parròquia. Destaquem en particular el projecte i mostra titulada "Arte, emoció, inclusió", inaugurada el 27 de juny de 2017 a la Sala Indecor del carrer General Brito, feta per persones dels programes de Tractament al llarg del curs, amb la idea que l'art fes d'eina terapèutica per millorar l'autoestima, expressar les emocions i millorar la seva vida. Es repetirien el 2018 i el 2019.

Per veure com es treballava, examinem el projecte del 2018. Una quinzena d'usuaris dels programes de Reinserció i Acompanyament de la Fundació, sota el guiatge de la professora Chus Oteyza i que liderava aquest projecte i fins al dia ara, visitaven diversos museus i exposicions (Museu Morera, Museu de Lleida, Caixa Fòrum, La Panera, Fundació Sorigué a Lleida i a Menàrguens) i després feien els seus treballs creatius.

Les obres es feien amb tècniques i materials diversos (cartró, aquarel·la, fotografia, collage, modelatge en pasta, etc.).

“Aquest projecte -diria Oteyza- ha permès a aquestes persones sortir de la seua realitat quotidiana i accedir a la cultura, potenciant l’art com a element transformatiu i com a mitjà d’inclusió social” (Obres d’art inclusiu de la Fundació Arrels a Indecor, 2018).

Inauguració exposició del taller ‘Arte, emoción, inclusión’, 2024

Joan Suñol: La cloenda d’un servei. Un “testament espiritual”

Quan la Fundació recorria el 2016, els anys més durs de la crisi havien passat. Per una altra banda, s’havia produït la cessió d’un pis al carrer Juli César per part de la Comunitat de Jesús, l’octubre del 2013, que es posaria en marxa el maig del 2015 i que al 19 de juliol de 2022 seria una donació, igual que l’habitatge del carrer Boters, 32, al juliol del 2015. Aquest mateix any es duïen a terme les obres d’adequació del pis de l’Avinguda de Madrid, 7, 2n esq., tot superant les reticències de la comunitat de veïns i amb la col·laboració per a les obres de la Companyia de Jesús. El 2016 els pagaments de les administracions es regularitzaven i les angúnies pel pagament de les nòmines semblaven superades. El febrer del 2016 s’havien rebut 25.000 € del programa estatal l’IRPF. Això no obstant, s’endegava una campanya de micromecenatge que permetia d’adquirir una furgoneta. A mitjans d’aquest darrer any, la Fundació comptava amb 21 professionals i 170 voluntaris. Si el pressupost del 2014 pujava un xic més de 718.000 € el 2014, el del 2016 pujava a 792.672 € i el 2017 a 799.679 €.

Arrels Sant Ignasi sempre ha combinat el seu treball amb parades reflexives com les dues jornades esmentades al Col·legi Claver o el mateix vintè aniversari. De fet les reunions del patronat tenien aquest component. En aquest sentit a la reunió d’aquest òrgan del 22 de novembre del 2016 s’hi va desenvolupar una sessió que refermava i complementava tot el procés doctrinal assenyalat al llarg d’aquesta història. Però, a més a més, atès el proper futur de l’entitat, pel que fa a la presidència i direcció, va adquirir quelcom de “testament espiritual”, especialment de la banda del pare Suñol. L’objectiu, segons es feia constar a l’ordre del dia, era

encetar “un procés de reflexió per veure on som ara” per tal de fer “un dibuix de la situació actual” i fer una “proposta d’actualització”. Es tractava d’un primer pas per desembocar en una nova sessió de reflexió amb una convocatòria més àmplia i “definir un document guia de cap on hem d’anar d’ara endavant”. La base d’aquest document guia es va presentar als patrons amb el títol “Arrels Sant Ignasi: Actualització en els escenaris del nostre temps”.

El tema no podia ser més oportú. S’havia celebrat feia dos anys el seu vintè aniversari. S’havia patit la crisi econòmica i social general i no es podien negar els canvis culturals produïts els darrers anys -fins i tot mentals- en la societat. I d’exigències humanitàries i de la dignitat humana que reben sovint un nom: la reivindicació de l’empoderament¹. En el nostre exemple, les necessitats i reptes per als més vulnerables. Allò que podríem anomenar un nou humanisme per al segle XXI basat en la protecció i promoció de l’humà, des de l’espiritualitat ignasiana. En el cas de la Fundació l’opció pels més necessitats: “Allà on sembla que la nostra societat no dona la resposta pertinent, és on Arrels Sant Ignasi s’hi ha d’anar acostant, intentant posar els mitjans, programes i recursos necessaris”. Hi llegim.

---

¹ Llegim a empoderament.cat: “La definició d’empoderar és molt reivindicativa: “Fer poderós o fort a una persona o grup social desfavorit amb l’objectiu d’impulsar canvis beneficiosos que puguin millorar la situació de la comunitat en la que viu”. Aquest concepte prové dels anys seixanta, en l’activitat educativa de Paulo Freire, especialment de les lluites de les minories racials pels drets civils i del feminisme (Barbel, Sara. 2015). Ha estat emprada força aquests darrers anys, associada a l’enfortiment de grups i minories subalternes o oprimides.

Activitats a l’Arrels Centre Obert

En aquest sentit, en el document es remarcava que les “persones en situació de sense llar” eren el centre i el concepte emblemàtic dels fins de l’entitat, però feia avinent, això no obstant, que “a hores d’ara la meitat de persones ateses tenen llar adequada” i calia pensar-hi. Un altre element del context era la presència de nous actors en l’atenció a la població més vulnerable (A banda dels Serveis socials de l’Ajuntament i Càritas, Fundació Jericó, Sant Joan de Déu, etc.), i de persones derivades per algunes d’aquestes institucions o per iniciativa pròpia.

Aquest text subratllava, d’una banda, la matriu de la Fundació, continguda en la Carta fundacional i el document “Aprofundiment pedagògic de la carta fundacional”, més amunt esmentades de les quals es reproduïen diversos fragments. De l’altra, feia una radiografia dels objectius, destinataris, valors, treball, metodologia i gestió d’Arrels Sant Ignasi amb una perspectiva d’actualització davant d’aquells escenaris canviants. En bona mesura podríem parlar de maduració i actualització d’aquells primers documents, fins i tot en el llenguatge conceptual.

Podem parlar, certament, d’humanisme en la teoria i la pràctica d’Arrels Sant Ignasi, un humanisme que comporta una visió de l’univers personal que depassa les etiquetes, els tòpics i els prejudicis en la consideració dels ésser humans concrets, i més encara en aquells que pateixen de majors vulnerabilitats, que examina pedagògicament les seves necessitats i que dona respostes creatives: “El criteri central que contemplem aquí és la persona -s’hi indica-, és a dir la situació amb què es troba i el recurs que necessita en cada moment pel que fa al seu camí vers la inclusió. No parlem de processos lineals, el recorregut de les persones són d’anada i tornada, de retorn a “moments” anteriors, i de “salts” a posicions esperades o inesperades, des d’ací es comprèn com les temporitzacions “calculades” en cada recurs esdevenen relatives. En aquest sentit cal estar atents a ells i a les seves circumstàncies vitals, promovent sempre la seva participació. Ningú no té dret a negar oportunitats, sempre han d’estar a l’encalç de l’usuari, cal discernir i consensuar la que resulta convenient per a cada situació interna i material. Vet ací la importància dels seguiments personalitzats”.

Els “canvis en els escenaris” influïa en els processos de les persones sense llar, en les diverses formes d’atenció, les respostes a donar des dels programes, els voluntaris i els tècnics, així com en l’àmbit de la gestió i participació, la seva actualització i la transversalitat i les sinèrgies amb els serveis socials de la Paeria, altres entitats i plataformes. En aquest sentit es plantejava l’opció de “considerar-nos com a promotors del pla horitzontal, transversal i sinèrgic” amb els altres grups, que es podria desenvolupar i fer-lo operatiu en el “Consorci per a les Persones en Situació de Sense Llar”.

No entrarem aquí en l’anàlisi dels diversos programes i estructures de voluntariat i de tècnics. Sols assenyalarem que en aquest document s’introdueix la noció d’empoderament abans esmentada. Aplicada al treball de la Fundació començaria per una “atenció en empoderament” que implicava una “actuació immediata”

en què la persona sense llar “passa directament del carrer a un habitatge individual, permanent, digne i adequat a les seves necessitats” i finalista pel que fa a una normalització definitiva de la seva estada i estatge, un suport en qüestions mèdiques, domèstiques, etc.”, amb reducció de danys produïts per la vida al carrer, “a través d’un equip horitzontal format per voluntaris, treballadors i educadors socials, personal sanitari... i sobretot persones que també han viscut al carrer” i una responsabilització de les persones afectades.

Una línia de fons destacava, present al llarg de tota la història de l’entitat i que li ha donat un estil, una “sal”: el treball des de l’educació i la pedagogia en la tasca i programes d’acostament i tractament, i en el creixement. Educació com a art, se subratllava. Primer, “l’art educatiu d’acostar-se”: “La nostra gent del carrer són persones molt lesionades, no podem pensar que estan com nosaltres”.

Campanya de les Persones en Situació de Sense Llar, 2015

La majoria dels nostres usuaris tenen històries personals força destructives i, molt sovint, d’ençà dels seus primers anys de vida. (...) Hem d’acostar-nos-hi amb naturalitat i sense prejudicis ni complexos, i d’una manera gradual i respectuosa. Creiem que la vinculació de confiança es va teixint a poc a poc, sense violentar ni la voluntat ni la intimitat de la persona: és ella qui ens ha d’anar veient com una relació positiva i ha de comprendre que no li volem cap mal i que no li volem imposar cap bé. (...) A nosaltres ens queda l’art d’ajudar-lo de manera que vagi descobrint i demandant el que realment necessita. Per tal de desvetllar expectatives de recuperació real passarà el temps que faci falta (...): el temps que haurem donat a aquell usuari haurà servit per humanitzar-nos mútuament. Com ja hem dit, la nostra prioritat no és pas l’èxit, sinó l’acolliment. En els programes d’acostament volem anar desenvolupant tota aquesta pedagogia educativa de l’amor solidari i empàtic”.

Segon, “l’art educatiu de la relació d’ajuda” en el tractament amb l’objectiu –“difícil”, s’hi diu- de la reinserció / inclusió crítica a la societat de les persones que pertanyen al col·lectiu més necessitat i amb menys recursos, segons els seus desitjos i limitacions. També per això creiem que el nostre treball socioeducatiu té la pretensió de la globalitat, la personalització i la integració.” I, tercer, “l’art educatiu d’ajudar a créixer”: “Ajudar a créixer és un dels arts educatius pel qual aposta la Fundació. És una manera de reblar els processos positius dels nostres destinataris, reforçant i potenciant els recursos de cada persona, i ajudant-la a

superar contrarietats. En definitiva, es tracta d'un acompanyament especialitzat obert a les correccions o l'enriquiment que l'experiència ens vagi mostrant necessaris." Un creixement que ja no es feia mitjançant programes concrets sinó que s'apostava per ressituat-lo "més obertament que fins ara en els recursos d'Acompanyament, encara que això impliqui un augment de demandes d'atenció personalitzada".

Aviat començaria, tanmateix, la fi d'una etapa. El juny de 2017, el pare Suñol comunicava als treballadors que, des de la Província jesuítica, el volien enviar al Gornal, barri de Bellvitge i que deixaria Lleida. El pare Roger Torres esdevenia el nou rector de la Parròquia de Sant Ignasi. Un any abans havia entrat a formar part del Patronat de la Fundació. Però la marxa de Suñol no es produiria. El mateix mes de juny del 2017 queia malalt i el 18 de novembre de 2017 moria. Poques setmanes abans, el 29 d'octubre, havia rebut l'escalf de la gentada que omplia l'Església de la parròquia de Sant Ignasi a l'Eucaristia de comiat com a rector. Les seves intervencions i textos del 2014-2016 que hem esmentat conformaven, en certa manera, el seu testament espiritual.

El mes de gener del 2018, d'una altra banda, Natàlia Méndez que servia a la Fundació com a tècnica des del 2004, deixava la direcció de l'entitat. Els dos havien format un excel·lent equip. Un moment delicat, sens dubte, superat amb l'assumpció de la presidència per Roger Torres i de la direcció per Rosa Majoral, la qual des del 2010 era la cap de programes. Els dos foren nomenats per unanimitat a la reunió extraordinària del Patronat del 16 de gener del 2018.

El maig del 2018 la Fundació rebia el XVIè premi a la solidaritat en l'àmbit sanitari del Col·legi Oficial de Metges de Lleida per un import de 6.000 €. El Patronat aprovava de contractar un adjunt de direcció i una persona de suport a la botigueta i el mateix mes s'acabava de retornar el préstec col·lectiu. La Paeria de Lleida, d'una altra banda, lliurava també a les festes de maig la medalla de la Solidaritat de l'ajuntament de Lleida a la Natàlia Méndez, un reconeixement també a la seva trajectòria, tan estretament lligada a la de Joan Suñol. Els dirigents i membres de la Fundació l'acompanyarien. L'octubre del 2018 Òscar Costa esdevenia sotsdirector de l'entitat i Francesc Mayós esdevenia cap de voluntariat.

Roger Torres, Natàlia Méndez i Rosa Majoral, 2018

La setmana de les persones sense llar del novembre de 2018 es feien sota el lema “Estic tan a prop que ni em veus”. El 18 de novembre se celebrava una Eucaristia Memorial del 1r aniversari de la mort del Joan Suñol i un concert del Quartet de pols i pua de les Terres de ponent. El 22 de novembre es feia una flashmob reivindicativa amb la bastida d’una casa amb caixes a la plaça de la Paeria.

Cap a una altra crisi

El maig del 2019 era el 25è aniversari de la creació d’Arrels Sant Ignasi. Es commemorava el 19 de març d’aquest mateix any amb una xocolatada d’usuaris, voluntariat i treballadors, seguida el mateix dia per la tercera trobada de voluntariat i amb una Jornada sobre el sensellarisme, amb el lema “Posa-hi cara. I tu què dius. Digues prou”. A l’Acadèmia Mariana, el 29 d’octubre de 2019, Albert Sales, polític i sociòleg, dedicat a temes de la desigualtat social i la pobresa, faria una conferència sobre “Sensellarisme, intervenció social i prevenció social de la lluita contra la pobresa”. Carles Alsinet, director de la Càtedra d’Innovació Social de la UdL, per la seva banda, hi presentaria el darrer recompte de persones sense llar a Lleida.

El 8 de juny del 2020 al teatre municipal l’Escorxador es produïa un altre esdeveniment important, la representació de “Homeless. El musical social”, el qual mostrava la realitat de les persones sense sostre, fet amb acròbates, ballarins, actors, cantants i músics. Formava part de la campanya “Ningú dormint al carrer” d’Arrels Sant Ignasi amb la col·laboració de l’Associació “Active Art” i “Homeless Entrepreneurs”.

Visita exposició en el marc del Taller d’Art, 2024

Com hem escrit abans, i s’havia fet els dos anys anteriors, el 18 de juny s’inaugurava l’exposició “Arte, emoció, inclusió”, a la Galeria Indecor de Lleida, la qual servia de cloenda del curs 2018-2019, fetes per les persones usuàries d’Arrels Acompanyament del Taller d’Art que es feia els dilluns i conduïa la professora i voluntària Chus Oteyza, que explicaria el procés creatiu dut a terme.

Arrels Sant Ignasi havia experimentat canvis importants amb l’experiència, a més a més, de la crisi passada i la mort del seu fundador. Era el moment de fer una nova introspecció. De fet ja s’havia fet alguna reflexió en aquesta direcció com al consell executiu del 15 de febrer del 2018. La Fundació recollia aquella idea d’un pla estratègic i posava fil a l’agulla a partir de l’octubre del 2019. El pressupost de l’entitat era de 835.765 €.

El maig del 2019 es feien eleccions municipals a Lleida i una nova majoria passava a governar la ciutat de Lleida. El fet implicaria tornar a començar en l'assumpte del Consorci, del qual Càritas se n'havia retirat l'abril del 2018. També la Fundació i les entitats no governamentals humanitàries farien sentir la seva veu en el tema de l'acollida i allotjament dels temporers. El butlletí d'Arrels de juny del 2019 hi prestava atenció amb un article de Roger Torres que l'encapçalava i titulat "Vinc del futur i flipareu" on descrivia un futur d'acolliment i treball envers els nouvinguts on els ciutadans explicaven que, "fins que no convius amb els altres a un no li cauen els estereotips i temors". "Es veu -concloïa Torres- que la gent del futur s'avergonyeix de com podíem tractar les persones tan malament. Fins i tot polítics, religiosos i gent de renom han demanat perdó per la manera com s'havia acollit fins ara. Us ho dic perquè estaria bé que potser fóssim nosaltres els que comencem a sortir al carrer."

L'estiu del 2019, llegim en aquest butlletí, feia deu anys que l'Ajuntament de Lleida havia creat diverses comissions d'atenció a les necessitats bàsiques, juntament amb les altres entitats socials que treballaven a la ciutat. Entre aquestes comissions, hi havia la de temporers. En aquesta comissió, els seus membres, entre els quals la Fundació Arrels Sant Ignasi, s'havia detectat un canvi. La població temporera no sol·licitava la cobertura de les necessitats bàsiques, sinó de l'allotjament, fet que havia dut al convenciment de la "necessitat d'oferir espais d'allotjaments amb un assessorament social i laboral". Però, l'administració local del darrer curs 2018-2019 havia deixat de liderar aquest tema -hi llegim-, i la ciutat de Lleida no oferiria la cobertura de les necessitats bàsiques a les persones temporeres al mes de juny. El fet preocupava per les "possibles situacions de vulnerabilitat social" d'aquelles persones. "La societat de valors que construïm es mesura per les nostres accions. I ens entristeix que la xarxa que durant tant de temps s'ha construït amb voluntat d'esforç i de servei vers la ciutat, avui es dissolgui i les conseqüències siguin per les persones més vulnerables." Esperaven, tanmateix, "que el canvi de consistori permeti, replantejar aquesta situació per convertir-nos realment en ciutat d'acollida!".

En acabar el 2019, la Fundació es trobava en un bon moment. La Memòria d'aquest any n'és un bon testimoni. Vint-i-cinc anys després de la seva creació s'havia desplegat i madurat. Els objectius eren els mateixos: que tothom disposés d'una llar i "per això acompanyem persones que es troben en situació de sense llar, persones que pateixen addiccions, altres que tenen importants carències en diversos àmbits de la vida (socials, laborals, familiars, salut, etc.)". En les sessions de reflexió fetes i, sovint, en reunions del patronat i del consell executiu s'insistia en els valors. Joan Suñol ho havia recordat de manera freqüent. També ho feia la memòria darrera esmentada: Acolliment, atenció personalitzada, intervenció educativa equilibrada, treball de processos de canvi positiu, atenció integral, centrada en la inclusió, la Fundació com a referent permanent i solidària amb altres entitats.

Aquest any, segons la mateixa memòria, havien acollit 923 persones sense llar, 5378 havien estat beneficiàries dels programes, 361 persones amb addicions havien estat ateses, 26 persones en privació de llibertat havien estat orientades cap a la inclusió, 187 infants en risc havien estat acompanyats en el reforç educatiu i en el lleure i 273 persones migrants havien estat formades; 295 persones

Roger Torres en el Dinar de Nadal per a Persones en Situació de Sense Llar, 2022

havien estat acollides al Arrels Centre Obert, 3701 havien rebut aliments a la “Botigueta”, 275 havien minvat els seus riscos de consum a Reducció de danys i 33 havien començat processos visibles de millora, 237 persones migrants havien rebut formació en llengües catalana i castellana i 33 infants havien estat acollits mentre les seves mares o pares es formaven; s’havien rebut 2578 hores de tallers terapèutics i ocupacionals, 76 persones havien estat acollides al programa d’acompanyament, 26 dones havien rebut suport individualitzat per reincorporar-se a la vida normalitzada, 6 de les quals s’havien incorporat al mercat laboral; comptava amb 11 places residencials en quatre habitatges; 61 usuaris havien rebut 4602 hores de tallers terapèutics i ocupacionals per promoure l’autonomia i l’adquisició d’hàbits i 15 havien participat a l’hort.

La pauta dels programes era semblant a la dels primers anys, si bé ara s’organitzaven bàsicament en dos grups i estadis: “Acollida” i “Acompanyament”. El d’Acollida comprenia Arrels Centre Obert, el Servei d’aliments, Reducció de Danys i Hospitalitat que era el més nou, es va implantar el 2019, i tenia com objectiu oferir una acollida digna a les persones nouvingudes, acompanyar-les en l’aprenentatge de la nova llengua, ajudar els seus fills en el seguiment escolar i oferir-los un espai d’educació en el lleure. Els projectes d’Acompanyament eren Arrels Reinserció, Acompanyament i Unitat Dependent i aquests, incorporaven el que, als inicis, s’anomenava de “tractament”, en concret els tallers terapèutics i ocupacionals que cercaven de potenciar l’autonomia, com hem escrit abans: inserció laboral, art, escriptura, cuina, manualitats, mindfulness, ioga, teatre, hort, activitat física, etc. S’hi afegia, de més les diverses activitats de sensibilització social (tallers, xerrades, mitjans de comunicació, espais de debat, mitjans digitals, la web de la Fundació, etc.) i la col·laboració amb altres entitats.

El març del 2020, tanmateix, esclatava una nova crisi generada per la pandèmia del Covid-19 que afectava l'activitat social i econòmica de la ciutadania amb la declaració de l'estat d'alarma de març a juny i les noves mesures pels rebrots a Lleida i al Segrià.

La Fundació s'hauria de moure entre la necessitat de protegir el col·lectiu més vulnerable, aquelles persones que no podien ni tan

sols aïllar-se en aquells moments, l'autoprotecció de treballadors/es i voluntariat i les mesures que s'anaven adoptant des de les administracions. Així, el 13 de març de 2020 elaborava un primer protocol que manifestava la voluntat de l'entitat de no "tancar cap projecte al complet", fent només ajustaments i incrementant les mesures per evitar el contagi (supressió de les activitats amb infants, retirada dels voluntaris majors de 65 anys i d'aquells que no volguessin venir en aquelles circumstàncies, adaptacions del treball dels professionals amb fills que no podien quedar-se sols a casa, flexibilització de la jornada, canvis de torn, increment dels serveis de neteja etc.). Pel que feia als diferents programes s'establí normes per evitar aglomeracions, reduir el flux de persones en cada espai, mantenir la separació de dos metres entre les persones, els usuaris amb casa que s'aïllessin i incrementessin el contacte telefònic o per mòbil, reducció dels temps d'estada als recursos, etc.

S'anunciaven una sèrie de mesures per als projectes, en concret, com a la botigueta en la qual s'organitzava i reprogramava la distribució d'aliments i l'acollida de les persones que hi acudien, així com les normes higièniques d'aquestes com l'ús de guants per recollir els queviures; es mantenia l'Arrels Centre Obert amb mesures de prevenció i higiene en l'ús de les dutxes, de la sala d'estar que només rutllava com a espai de pas o d'espera, berenars substituïts per café amb llet, dolços o un suc dins de l'atenció social i una reorganització de les incipcions d'Alfabetització durant la Covid-19 a la Parròquia de Sant Ignasi. Es restringia la bugaderia, el rober, i a la sala d'estar només es repartien els entrepans sense fer vida de sala d'estar. Es reduïen atencions del programa de reducció de danys (tancament de l'espai d'inhalació assistida), restricció

Videotrucada durant la COVID-19, 2019

Atencions al Servei de Distribució d'Aliments durant la COVID-19, 2020

a la presència o atenció als espais de venopunció assistida, sala d'espera i del PIX (Programa d'Intercanvi de Xeringues), i per altra banda l'augment de la neteja. Pel que feia als programes de tractament es farien els tallers que facilitessin els tècnics, però s'anul·laven els conduïts per voluntaris i les tutories.

“Haurem de ser creatius -llegim- per desenvolupar altres tallers i incrementar les sortides a l'hort, a la natura i al camp”. Caldria reduir al màxim la mobilitat dels usuaris i incrementar l'atenció telefònica, i altres mesures horàries, de treball i reunió telemàtica, protectores, mediació i aplicació del protocol de Salut si alguna persona usuària donava positiu. Calia ser “creatiu”, deia el protocol, “tenir enginy i solidaritat al lloc on estem i continuant preguntant-nos com fem l'acompanyament a les persones que ara ningú acompanya. Ara més que mai som tots un i per tant, qualsevol suport, recolzament, orientació, serà benvingut.”

La declaració de l'estat d'alarma del 14 de març va dur, l'endemà 15, a fer un segon protocol. “Davant de l'estat d'alarma -manifestava-, ens toca reinventar-nos continuant”. Bàsicament es refermaven les mesures del primer protocol i s'acabaven de completar, en particular pel que feia a “distribució per torns del personal tècnic amb l'objectiu d'evitar entre nosaltres el contagi, alhora que assegurem l'atenció a l'usuari”. Es reforçaven els recursos humans, el material sanitari de protecció (guants, mascaretes, neteja, etc.) i es fixaven els torns per aplicar les accions del protocol als programes. A finals de març el govern espanyol enduria el confinament per les activitats laborals “no essencials” i l'entitat feia un tercer protocol. Arrels Sant Ignasi considerava que els seus serveis eren essencials, ja que cobrien “les necessitats bàsiques a nivell social de persones vulnerables i per tant, tenim el deure de romandre oberts continuant respectant les mesures sanitàries de seguretat al màxim per evitar el contagi del coronavirus. És més o al contrari, a mesura que el temps de confinament es perpetua ens trobarem que les necessitats i demandes dels nostres usuaris tornaran a sorgir o s'incrementaran, ja que els pal·liatius realitzats a la primera quinzena de confinament ara els hauríem de renovar (persones que se'ls hi haurà acabat la medicació o els diners,...), per això ens veiem un altre cop obligats a adaptar-nos per poder-hi donar resposta.” La resposta es basaria en el compromís d'acompanyar les persones que la Fundació atenia, garantir els serveis mínims d'alimentació i accentuar les mesures higièniques per prevenir el contagi del coronavirus. A banda de l'organització del treball dels tècnics, es refermaven les decisions preses als protocols anteriors sobre la botigueta, amb el parèntesi de Setmana Santa que romandria tancada per pintar-la i l'equip faria feina de reflexió i de repensar el projecte de Botigueta, i els altres serveis que prosseguien la seva tasca amb les mesures preventives i restrictives quan s'esqueia, així com sobre horaris i treball de tècnics i voluntariat. Cap a finals d'abril les mesures del confinament s'alleugerien i el 21 de juny s'alçava l'estat d'alarma. El personal de la Fundació, doncs, es posava en primera fila de l'esforç professional i voluntari de solidaritat.

Entremig, el 5 de maig del 2020, es produïa la trista nova de la mort de Frederic Vilà, membre del Patronat i del seu Consell Executiu, professor d'Història de l'Art de la Universitat de Lleida, estretament compromès amb la ciutat i la societat, i implicat amb profunda convicció en Arrels Sant Ignasi.

Lectura del manifest durant la Campanya de Persones en Situació de Sense Llar, 2010

El 15 de juny del 2020, l'alcalde i membres del seu equip visitaven la Fundació i els seus serveis i hom li plantejava el tema del Consorci i de l'equipament residencial que restava pendent. El 16 de juny es feia una reunió amb l'equip de voluntaris i Joan Viñas hi feia una aportació sobre el que s'havia viscut.

Però les perspectives satisfactòries de l'acabament del confinament duraven poc perquè començava la recollida de la fruita al Segrià i hi acudien un gran nombre de treballadors temporers, alguns dels quals sense la documentació que els permetia de ser contractats. De fet es creava la situació dramàtica humanitària de cada estiu, ara agreujada per la situació de la pandèmia que continuava activa i demanava de prendre noves mesures que acabaria amb el confinament perimetral de Lleida i altres pobles i una sèrie de normes per prevenir la salut, però que afectaven l'economia i la situació laboral.

Els problemes dels allotjaments de cada estiu s'agreujaven amb la pandèmia i obligarien la Paeria a habilitar dos pavellons dels Camps Elisis. La Parròquia de Sant Ignasi, de la seva banda, del 20 de maig al 2 de juny del 2020 va oferir un allotjament segur i digne a 18 persones, provinents de Senegal i Mauritània, amb la col·laboració de Càritas, Creu Roja i la Plataforma de Fruita amb Justícia Social, dotat de servei de consigna, dutxes i menjador (La parròquia Sant Ignasi de Loiola de Lleida acull 18 persones en dues setmanes, 2020). A la visita de l'alcalde i regidors de la Paeria del 16 de juny es demanaria també al govern local la necessitat que assumissin el lideratge de la ciutat davant l'exclusió social (Arrels Sant Ignasi insta a l'Ajuntament de Lleida a un lideratge davant l'exclusió social, 2020).

Igualment, Arrels Sant Ignasi, juntament amb Càritas, Creu Roja i altres grups intervindrien per demanar i promoure l'acció i aquell lideratge de la Paeria. Aquestes entitats organitzarien els serveis d'acollida i menjador dels dos pavellons esmentats que la institució municipal instal·lava.

Atencions a la Parròquia Sant Ignasi durant la COVID-19, 2020

La pandèmia retardaria també el treball del pla estratègic, si bé l'estructura tecnològica comunicativa permetia de reprendre les reunions de la comissió encarregada del tema per via telemàtica, en reunions del 30 d'abril i 7 de maig de 2020. L'actualització digital permetria de presentar la memòria del 2019 i de la nova web a finals de juliol del 2020. De la mateixa manera el patronat podia reprendre la seva reunió de manera semi presencial i telemàtica el 10 de juliol del 2020, que posava al dia la feina feta en aquesta conjuntura tan difícil, on s'havien viscut reaccions de dolor i malestar social, i de lliurament exemplar de professionals i voluntaris en els diversos estrats de servei als altres, tot tenint cura, en el cas de la Fundació Arrels Sant Ignasi, dels més febles, per tal de “no apagar el ble que fumeja”, usant de les paraules del profeta Isaïes, que segurament havien inspirat també el projecte de vida de Joan Suñol. Però recordant, com feia Roger Torres a Xarxanet, el 3 de juliol del 2020, que calien polítiques socials que s'anticipessin, “si no la nostra tasca acaba sent un conjunt de mesures paliatives. Ara mateix el sistema no està pensat per evitar que ningú acabi en situació de vulnerabilitat.”

Epíleg. Cap als trenta anys de l'entitat: 2020-2024

El text elaborat fins aquí es cloïa el 10 setembre del 2020 i formava part dels papers que havien d'ajudar a elaborar el Pla estratègic del 2020-2024. Aquest pla s'aprojava a la reunió del Patronat del 10 d'octubre del 2020. A la mateixa reunió els tres membres més antics deixaven aquest òrgan i eren substituïts per nous membres i s'aprojava la creació del Consell d'Amics d'Arrels Sant Ignasi.

Pel que fa al Pla estratègic la directora de l'entitat, Rosa Majoral, manifestaria, com llegim a l'acta de la reunió, que el seu objectiu era recollir el llegat del fundador, el pare Joan Suñol, “per conservar-ne l'essència i enfocar-nos cap al futur tot marcant-nos l'estratègia”. El pla subratllava la missió i els valors centrals de l'entitat: “acollir, acompanyar i defensar les persones en situació de més vulnerabilitat de la ciutat de Lleida i els seus entorns, creant una comunitat solidària capaç d'implicar-se, junt amb altres, en la transformació cap a un món més just.”

En comunitat, fent acompanyament incondicional, treballant en xarxa amb altres entitats i a favor de la transformació social. “El pensament crític, la sensibilització i la incidència formen part de la nostra activitat”, diu el document del pla.

Es tractava de recollir els plantejaments i ideari de l’entitat que havien anat madurant els darrers anys i donar-los consistència i impuls mitjançant la potenciació de la comunitat de les persones al seu sí i les diverses activitats, la sensibilització i incidència socials, la governança i un nou organigrama que facilités un funcionament més dinàmic i operatiu que permetés la rotació dels tècnics i la mobilitat entre programes, i la seva sostenibilitat econòmica. Tot això implicava una sèrie d’objectius per als propers anys: l’habitatge com a eix transversal de tota l’entitat i prioritat per a la transformació de la problemàtica del sensellarisme, incrementar l’aportació de la institució, un tarannà de compartir de la banda dels diversos estaments implicats en la marxa d’Arrels Sant Ignasi, un projecte de voluntariat definit i clar “Empoderat” (diu el pla estratègic) i disposar d’espais de formació i creixement en l’acció, segons subratllava el pare Roger Torres, president de la Fundació.

En el marc del Pla Estratègic, d’una altra banda, es va proposar d’endegar una secció juvenil que tindria cura de projectes dirigits a infants, adolescents i joves i s’anomenaria “Centre d’Esplai la Plaça” que, de fet era continuadora de la tasca que, des del 2015 un grup de joves feia a la barriada del Secà de Sant Pere, per encàrrec de la Missió Jesuïta de Lleida.

Projecte de Roses Solidàries dels esplais la Plaça i Sant Ignasi, 2025

El fet va comportar d’afegir una nova finalitat fundacional a l’article 5 dels Estatuts que assenyalaria “promoure la participació social entre els joves a través d’accions d’aprenentatge i servei, sensibilització i formació”; així afegir un apartat C a l’article 6 que comportava la seva concreció. Aquesta secció juvenil tindria com a finalitat donar suport als projectes d’hospitalitat de la Companyia de Jesús a Lleida, per tal de sensibilitzar i donar suport a les persones nouvingudes, i promoure la participació social entre els joves a través d’accions d’aprenentatge i servei, sensibilització i formació. Comportaria dur a terme actuacions de reforç educatiu, lleure i esplai per a infància vulnerable, colònies d’estiu, formacions i voluntariats i altres iniciatives com la de les “Roses solidàries” per Sant Jordi.

El pla estratègic s’aniria desenvolupant els mesos successius, amb la definició de les persones objecte de la cura de la Fundació, encara que les circumstàncies fessin eixamplar el ventall de persones ateses. Però la pandèmia prosseguia i s’allargaria per l’any 2021, si bé poc a poc l’efecte de les restriccions i de la vacunació

s'anà notant i minvant els casos i la seva gravetat, el que va dur a alleugerir les mesures de contenció com l'aixecament de l'estat d'alarma a l'Estat espanyol el 9 de maig del 2021, el que no suposava la fi de les actuacions de l'administració per contenir els rebrots o les noves varietats víriques. La pandèmia agreujava la situació d'aïllament dels sense sostre a causa de la manca que patien d'eines de comunicació com el mòbil i, si en disposaven, eren antics i no permetien vídeo trucades, com llegim a l'acta del Patronat del 21 d'abril del 2021. El context general generà altres efectes negatius que afectaren les persones que estaven en situacions de carrer o habitatges precaris en ésser expulsats d'aquests allotjaments, pensions barates, habitacions rellogades que no han estat renovades... D'una altra banda, i de manera significativa, el 2020 s'havien incrementat les persones ateses en el servei de distribució d'aliments respecte al 2019.

Val a dir que el sensellarisme es barrejava amb l'agreujament de la situació l'habitatge que havia accentuat la crisi anterior del 2007-2008/2009 i es feia més evident amb la pandèmia. El 22 d'octubre del 2020 Arrels Sant Ignasi, en aquest sentit, reivindicava el dret a l'habitatge amb una cadena humana a la Plaça de la Paeria i una acció a les xarxes socials sota el lema "No tenir casa mata. Ningú sense llar" amb la publicació i lectura d'un manifest amb el mateix títol. S'hi subratllava que, a Arrels Sant Ignasi, les persones que estaven sense llar havien augmentat durant aquest any en un 20 % respecte del 2019 i que havien comptabilitzat 872 persones en situació de sense llar. A Lleida, hi llegim també, havien augmentat les persones en situació d'habitatge insegur, "fins arribar a 523 ocultant encara més la problemàtica del sensellarisme". "Viure sense llar -acabava el manifest- és molt més que estar o no tenir sostre, significa estar sense accés a drets, sense xarxa, sense afecte, sense protecció, sense dignitat, sense identitat, sense participació... I per tant, no tenir casa acaba degradant a la persona en la seva totalitat." ("No tenir casa mata". Acció reivindicativa d'Arrels Sant Ignasi a Lleida, 2020).

Un altre tema que es plantejava any rere any, com ja hem vingut explicant, era la qüestió de l'allotjament dels treballadors temporers al temps de collita de la fruita, i la dificultat dels qui no tenien la seva situació administrativa regularitzada, amb un factor d'agreujament que era la pandèmia del Covid 19 i la corresponent tensió sanitària; tema que va rebre atenció dels mitjans de comunicació. La nostra entitat s'hi va implicar amb diverses iniciatives. El nou grup creat al si de la Fundació, el "Consell d'Amics d'Arrels Sant Ignasi", l'abril del 2021, en previsió de la campanya de la fruita de l'estiu proper, endegava un manifest titulat "Per un acolliment i tractament dignes de les persones temporeres" i convidava la ciutadania a sumar-s'hi. El seu text recordava que aquells treballadors formaven part d'un moviment migratori amb rostres humans, experiències dures i tràgiques, a la recerca d'un futur més obert i humà, per a remarcar la condició humana comuna de tota persona, al marge dels seus orígens, cultura o religió. En l'exemple concret dels treballadors temporers demanava un ampli acord entre administracions,

sindicats i empresaris per tal d'assegurar l'allotjament de la població nou vinguda, que la continuïtat de l'emergència sanitària feia encara més exigent, alhora que demanava una gestió de mesures i recursos (informació, vacunació, etc.).

El manifest plantejava la necessitat de reformar la llei d'estrangeria vigent davant de les dificultats de regularització de les persones sense documentació, que les abocava a viure en espais inadequats o deteriorats i a sortides laborals marginals. De manera urgent, si més no, els signataris demanaven que es dugués a terme davant d'aquelles dificultats, com diverses instàncies havien demanat, una auto-rització provisional de treball (Per un acolliment i tractament dignes de les persones temporeres, 2021).

La fundació seguiria col·laborant amb les altres entitats en l'acollida dels temporers que l'Ajuntament duia a terme en un dels pavellons de la fira, mentre ences-tava el procés per construir un alberg per temporers que fora usat també per les persones sense sostre, si bé toparia amb una forta oposició veïnal i de l'oposició política que n'acabarien frustrant la realització.

Una altra iniciativa a remarcar era la jornada, el 8 d'octubre del 2022, organitzada per les entitats que cooperaven en el tema dels temporers, Caritas, Fruita amb Justícia Social i la Coordinadora d'ONGD i MS de Lleida sobre el tema "Dret a l'habitatge i models d'acollida en el treball agrari", feta a l'aula magna de l'Institut d'Estudis Ilerdencs amb ponències de Maria Santos Sastre, tècnica de Càritas Española i Özgür Günes Öztürk, investigadora en ciències socials a la Universitat de Lleida. I taules rodones d'experiències d'acollida en el treball temporal agrari i de situacions directes i dures com les que va exposar Seydou Diop que havia viscut en un barri de barraques i de membres de les institucions públiques. S'acompanyà d'una exposició "Trencant fronteres internes" i un espectacle musical de l'artista Sabel Mendi. Se'n publicaria la relatoria per a una major sensibilització davant la temporada de fruita de l'estiu de l'any següent.

Al febrer de 2023, s'iniciava el projecte Arrela't a la música des de la iniciativa de l'Antoni Tolmos (pianista), la Lana Kovacevic (violinista), la Universitat de Lleida amb el Departament de Desenvolupament i Cooperació i nosaltres mateixos. L'Arrela't a la música és un projecte musical dirigit a les persones en situació de sense llar on la música és l'eina de transformació social.

La nostra entitat col·laboraria també a les jornades amb el nom de "Geometries de l'exclusió social" que se celebraren per primer cop el 20 d'abril del 2023 a la Universitat de Lleida, organitzades per la xarxa d'Entitats Catalanes d'Acció Social, de la qual Arrels Sant Ignasi formava part. El 10 d'abril del 2025 es farien les segones jornades amb la mateixa col·laboració de l'entitat, on a banda de participar alguns dels seus membres en les intervencions, la Fundació duria a terme una "performance: Som camí".

Representació durant la Jornada 'Geometries de l'exclusió social', 2025

Els efectes i les restriccions imposades a causa de la pandèmia no impedirien, d'una altra banda, de seguir prestant l'atenció social i el suport a les persones usuàries, tot adaptant-se a les circumstàncies existents a cada moment. El 2021 s'encetava un nou projecte de famílies hospitalàries per acollir joves migrants i cercar-ne la reinserció social. Començaria amb dues famílies que acollirien un noi durant quatre mesos. L'any següent eren cinc famílies. Les memòries i les actes de les reunions del Patronat donen testimoni de la continuïtat i impuls de la Fundació que seran afavorides per la fi progressiva de les mesures per evitar el contagi com el cessament del tot de queda a Catalunya el 20 de gener del 2022, els resultats de la vacunació generalitzada de la població i la minva de la virulència de les noves varietats víriques. El 5 de maig del 2023 l'Organització Mundial de la Salut feia pública la fi de la pandèmia. El 24 de novembre del 2022 es reprenia el sopar ("Xup xup solidari") que les entitats gastronòmiques de Lleida organitzaven en benefici dels diferents projectes d'Arrels Sant Ignasi.

El 2022 la Campanya de les Persones sense llar feia 30 anys, organitzada per diferents entitats a tot l'estat i en la qual Arrels Sant Ignasi hi havia participat gairebé des del principi, com llegim a Arrels Informatiu d'octubre d'aquest any. Com feia cada any, el 27 d'octubre organitzava una trobada/acció ("flashmob") al migdia a la Plaça Paeria per tal de donar veu a les persones sense llar amb el lema "Fora de Cobertura", per reivindicar l'accés als drets i denunciar la desprotecció social. El 2024 la Fundació reprenia el treball de carrer que permetia acompanyar 22 persones que vivien al carrer i establir vincles per avaluar les seves necessitats.

Atencions a l'Arrels Centre Obert, 2021

Les persones ateses corresponien a situacions diverses: sense llar, sense sostre, amb addiccions, amb privació de llibertat, amb necessitats d'alfabetització, temporers, infants en risc, joves migrants. Per a tenir cura de tots aquests casos la Fundació disposa de persones tècniques i voluntàries i s'estructura en quatre àrees amb diversos serveis o espais: Acollida (Arrels Centre Obert, treball de carrer, reducció de danys, esplai La Plaça, alfabetització, botigueta, hospitalaris), Acompanyament (primeres entrevistes, reinserció, acompanyament terapèutic, unitat depenent del Segrià amb el seguiment i acompanyament de dones privades de llibertat, tràmits i gestions, inserció i formació), Inclusió (pisos de suport, servei de lleure, hort terapèutic) i Transformació (sensibilització, incidència per generar canvis, adhesions a actuacions d'altri, treball en xarxa).

Les altes temperatures de l'estiu a Lleida, que han anat en augment amb el canvi climàtic, feien que la Fundació es plantegés, a partir de l'estiu del 2022, la necessitat de dotar-se d'unes condicions adequades. Amb aquest objectiu es va menar una campanya de captació de diners al 2023, repetida els anys següents, per ampliar l'horari d'atenció d'Arrels Centre Obert per tal de poder obrir de dos quarts de deu del matí a dos quarts de vuit de la tarda, sense interrupció, i de 12 a 5 h de la tarda els caps de setmana i dies festius a l'estiu, i de 9.30 a 13.30 h a l'hivern. La campanya va permetre que esdevingués un refugi climàtic per a unes vint-i-dues persones al dia de mitjana. La Creu Roja, de la seva banda, va cedir uns matalassets per poder estirar-se i descansar de manera més confortable (Arrels Sant Ignasi, refugi climàtic per a una vintena de persones al dia, 2023). L'estiu del 2025, 30 persones acudien cada dia al Arrels Centre Obert i 70 els caps de setmana en l'espai de refugi climàtic, on s'oferien espai de migdiada, dutxes, roba neta, cafè i carregadors.

La celebració de trentè aniversari d'Arrels Sant Ignasi

Quan el 2024 se celebrava el trentè aniversari de la nostra entitat, la Memòria d'aquest any assenyalava 4881 persones beneficiàries ateses que incloïen 1357 sense llar, 230 sense sostre, 323 amb problemes d'addicció, 399 migrants atesos a alfabetització, 19 amb privació de llibertat, 5 famílies hospitalàries i 138 infants en risc. D'aquest conjunt el 32% eren dones.

Acte de celebració del 30è aniversari d'Arrels Sant Ignasi, 2024

Es distribuïen entre les àrees i serveis més amunt esmentats i la Fundació hi responia amb 28 persones remunerades, 264 voluntaris, 10 patrons, 514 donants i 32 empreses col·laboradores. Aquests i els beneficiaris d'atenció conformaven -i conformen- la comunitat d'Arrels Sant Ignasi, "una comunitat de persones al servei de les persones, treballant en clau senzilla, de solidaritat i d'hospitalitat, amb una atenció especial a la persona en situació de vulnerabilitat". El pressupost era de 1.331.680 €.

Acte de celebració del 30è aniversari d'Arrels Sant Ignasi, 2024

El mes d'octubre del 2024, com sempre, es feia la campanya a favor de les persones sense llar amb una flashmob a la plaça de la Paeria el dia 24, per fer visible la seva situació, sota un lema prou original i significatiu, "El camí de Santiago és llarg i està ple de pedres", que no es referia a la ruta de pelegrinatge, sinó a una altra mena de camí. El nostre Santiago és una persona en situació de sense llar." (Arrels Informatiu, octubre 2024). Volia destacar així "el llarg i dificultós camí que recorren les persones sense llar en la seva lluita diària per aconseguir estabilitat i dignitat. El pare Roger Torres, president de la Fundació, feia una crida a la societat en el davantal del butlletí: "Nosaltres demanem a l'administració que garanteixi el dret a l'empadronament, l'acceleració a l'accés a l'habitatge i el reforç als recursos de salut. Demanem també a l'empresa que obri oportunitats laborals i a la ciutadania en general que combati els discursos d'odi i aporofòbia practicant el bon veïnatge i la cultura de l'hospitalitat." S'acompanyava de taules informatives i una exposició al SUNKA, al carrer Bisbe Ruano, titulada "Som tres: La lluna, jo i l'ombra que em segueix", de Núria Roselló i Alfonso de Castro feta a partir de les fotografies dels rostres d'aquelles persones a les quals la Fundació atenia i acompanyava, imatges que volien narrar "històries de resiliència, duresa i esperança". L'exposició va formar part de la celebració del 30 aniversari.

Pel que fa a la celebració dels 30 anys, el 7 de març de 2024, que coincidia amb la signatura de l'escriptura de constitució de la Fundació, es feia l'acte de celebració del 30è aniversari d'Arrels Sant Ignasi a l'Auditori Enric Granados amb un programa d'intervencions amb la

Exposició 'Som tres: La lluna, jo i l'ombra que em segueix' a la UdL, 2024

presentació de la trobada a cura de Marta Trepal, Natàlia Méndez i Rosa Majoral que explicaren l'origen, el procés i el present de la Fundació, vídeo, taula rodona amb Antoni Milian i Bea Fernández, impulsors de la Proposició de Llei de Mesures Transitòries i Urgents per erradicar el sensellarisme, per respondre a les qüestions: “com passem a l'acció transformadora des de les entitats socials?” i “entre la realitat i la utopia, com veieu el futur del sensellarisme. Com serà el Sensellarisme d'aquí 15-20 anys o llarg termini?”. Luís Arancibia, delegat del sector social del Jesuïtes a Espanya, Pau Vidal, el delegat dels Jesuïtes a Catalunya i Francesc Mayós, voluntari de la Fundació i membre durant una colla d'anys del seu patronat mostrarien el seu desig per a Arrels Sant Ignasi. A l'acte hi hagué acompanyament musical del grup Ambdós i es feu la presentació de l'exposició citada, “Som tres: La lluna, jo i l'ombra que em segueix”, que s'inaugurava aquesta mateixa data i es va exposar al Campus de Cappont de la Universitat de Lleida del 2 al 30 de maig, i al Sunka el mes d'octubre com hem escrit abans.

Una de les sessions del taller d'art, 2024

La Fundació ja venia organitzant exposicions com faria aquest mateix any al mes de setembre a la Galeria Indecor, “Art, emoció i inclusió”, tema que era objecte de mostres en anys anteriors com hem vist unes planes més amunt; mostrava els treballs d'art fets durant el curs 2023-2024 pels usuaris que formaven part de l'àrea d'acompanyament i dirigida Chus Oteiza. S'hi afegien cinc obres de cinc artistes de renom.

Altres actes acompanyarien la commemoració com la trobada de la comunitat d'Arrels Sant Ignasi a l'abril o concerts de música a l'Orfeó Lleidatà el 14 de maig, el 17 de desembre i el 19 de febrer del 2025, a banda que el calendari dels actes habituals prenia una intensitat singular.

Concert del projecte 'Arrela't a la música' a l'Orfeó Lleidatà, 2023

Els membres del Patronat en la seva endreça a la ciutat, “Trenta anys arrelats a Lleida” feien referència a la llavor inicial i empenta del pare Joan Suñol. Explicaven molt bé els resultats: “Fa trenta anys el Pare Suñol va plantar la llavor des de la parròquia de Sant Ignasi de Loiola, i tal com va dir la Dra. Trepal a l’acte d’aniversari, avui tota Lleida està plena d’arrels, des de Arrels Centre Obert, la Botigueta, el Servei de Reducció de Danys, l’Esplai la Plaça, Hospitalaris, l’Alfabetització, el Pis de Reinserció, el Servei d’acompanyament terapèutic i la Unitat dependent del Segrià, acollim, acompanyem, defensem els drets de les persones desfavorides i transformem la societat.”²

En conjunt l’obra d’Arrels Sant Ignasi i la comunitat que hi ha al darrere amb la seva missió i els seus valors lliga molt bé amb l’humanisme que el nostre present necessita, un humanisme com a protecció de l’humà, tot començant pels més febles, d’alliberament i dignitat.

---

² Signaven Dolores Cabello; Rosa Cassadesús; Meritxell Estiarte; Jordi Garreta; Rafa Gimena; Rafel Oncins; Josep Ramon Saura; Patricia Romero; Roger Torres (president).

SEGONA PART:
RELATS PERSONALS

Orígens.

FERRAN LÒPEZ MIR

Primer president d'Arrels Sant Ignasi

Sempre hem estat molt vinculats amb els jesuïtes, Parròquia, Col·legi Claver.

L'estiu de l'any 1993, va haver-hi una gran afluència de temporers per a la campanya de la recollida de la fruita. Això ens va fer veure que hi havia una necessitat per atendre a totes aquestes persones. Com a primera resposta, es va organitzar en servei d'entrepans.

En acabar la campanya de la recollida de la fruita, molts d'aquests temporers es varen quedar. Així doncs, a Lleida, calia poder atendre aquest col·lectiu, molts sense sostre.

Això va impulsar al pare Joan Suñol, molt sensibilitzat amb aquest col·lectiu de persones desestructurades i drogodependents entre d'altres dificultats.

El pare Joan juntament amb altres membres de la comunitat parroquial van treballar per poder donar resposta a les problemàtiques de totes aquestes persones i així va néixer la Fundació Social Sant Ignasi de Lloïola (més endavant es va escurçar amb Arrels Sant Ignasi). El pare Joan em va proposar de formar part d'aquest projecte i em va invitar a ser el president del patronat.

I així, en el treball del patronat de la Fundació, vaig conèixer la realitat de les necessitats d'aquestes persones. El coneixement d'aquesta realitat ha estat coneguda i reconeguda en tots els àmbits de Lleida Ciutat. Amb el pas del temps, l'entitat ha anat creixent en tots els àmbits tant de gestió i formació del voluntariat, tan imprescindible per a l'acompanyament dels usuaris/àries en tots i cadascuns dels programes engegats al llarg d'aquests anys. A nivell personal, m'ha suposat un canvi en la forma de veure i mirar a totes aquestes persones.

La meva primera experiència a Arrels Sant Ignasi.

MARTA TREPAT SECANELL

Voluntària d'Arrels Sant Ignasi.

Fa trenta anys. Era l'estiu. Jo estava fent els Exercicis Espirituals a la vida diària amb el P. Canet quan em va dir que el destinaven a Tarragona, però que no em preocupés, que vindria el P. Lau de Balanzó a substituir-lo i podria continuar el exercicis amb ell. Se'l veia trist, no devia ser fàcil.

I vam començar amb el P. Lau, molt bé. Quan acabàvem la sessió setmanal, xerràvem una estoneta sobre Lleida i les seves peculiaritats. Un dia, en acabar, em va dir una mica inquiet: "el Joan Suñol vol obrir un local on puguin anar els sense sostre per poder berenar, prendre cafè i parlar amb algú. Hi hauria un responsable i voluntaris per atendre'ls". Jo li vaig dir que em semblava una gran idea, però

Sala d'estar de l'Arrels Centre Obert, 2013

que també caldria un psicòleg perquè parlar amb persones amb una vida molt desestructurada i amb històries tan difícils genera moltes ansietats. I a la setmana següent el P. Lau em va dir: "ja he parlat amb el Joan. Pensa que tens raó amb allò del psicòleg i ja pots començar..." Em vaig quedar astorada. Jo no tenia experiència amb persones d'aquestes característiques, però no m'anava pas a tirar enrere! I així va començar la meva història amb Arrels Sant Ignasi. Vaig començar fent sessions amb els voluntaris i el responsable del que es va anomenar Arrels Centre Obert. I també em venia a veure el Joan, pel seu compte.

I se li anaven ocorrent idees: que si pisos de reinserció, acompanyament extern, la botigueta, la unitat depenent... Un dia em va dir que es necessitava una sala de veno-punció. Ai Déu meu, amb aquell nom! Després es va quedar amb reducció de danys, que francament, quedava molt millor. I tot allò s'anava ampliant: més voluntaris, més tècnics, convenis amb Justícia, amb Sanitat, directors de programes, el Josep Mª Castrillo, la Natalia, la Rosa, però també la Pilar, la Nerea... Quan venia el Joan, jo ja em preparava per alguna idea nova amb un cert sobresalt.

Recordo la dura etapa de quan li van diagnosticar els problemes de ronyó i estava a l'espera d'un trasplantament. Llavors venia a veure'm cada setmana, el dimarts a les 16h. Quan sortia de la diàlisi. Es trobava fatal, però aquella voluntat de ferro -i aquella ajuda directa de l'Esperit-, per a mi va ser un exemple i un aprenentatge que no oblidaré mai.

I així ha estat com Arrels va estenent les seves arrels, mai millor dit, per tot el subsol de Lleida. Per tot Lleida, si fem un forat al terra trobarem una arrel d'Arrels.

Apunt històric.

CARLES ESCUÉ OLIVÉ I DORITA ESPANYOL JORDANA

Voluntariat d'Arrels Sant Ignasi.

Des de l'experiència viscuda, us fem arribar un petit apunt històric dels inicis amb la campanya d'entrepans per a temporers i com van començar els programes de Reinserció (actual comunitat terapèutica) i Autoajuda (programa que actualment no existeix com a tal).

Campanya d'entrepans a temporers

L'estiu de l'any 1993 es va produir una afluència massiva de temporers que van arribar a Lleida per treballar a la collita de la fruita. Aquell any es van superar totes les expectatives i molts no van aconseguir trobar feina. El resultat va ser que hi havia moltes persones desvagats pels carrers de la ciutat que dormien al carrer i demanaven caritat per poder menjar.

Alguns d'aquests temporers van entrar a la parròquia per demanar ajuda per menjar. El P. Joan els va atendre però cada dia en venien més i ja no es podia fer res més.

En una reunió del grup que estava posant les bases per constituir el grup de Càritas Parroquial, el P. Joan va exposar la situació que havia observat de temporers sense possibilitat de treballar que estaven vivint al carrer, sense accés als recursos socials de la ciutat i sense recursos per cobrir mínimament les seves necessitats d'alimentació. Ràpidament es va prendre la decisió de facilitar entrepans a tots aquells que estiguessin en aquesta situació i ho demanessin. A partir d'aquesta decisió es va fer una crida per organitzar grups de voluntaris que fessin entrepans i els repartissin als que ho demanessin.

Va començar un grup de voluntaris que, per torns, feien un nombre d'entrepans que portaven a la parròquia. Es va establir un horari per repartir-los i un altre grup s'encarregava de fer-ne el repartiment. A l'hora que es feia el repartiment també es prenia nota del nom dels que recollien entrepans.

Amb aquesta primera experiència, en anys posteriors, es va organitzar un sistema de vals i llistes amb algunes dades dels usuaris per poder conèixer millor el col·lectiu d'usuaris atesos.

Com que la temporada de la fruita acaba al setembre, el projecte d'entrepans es va limitar a la temporada d'estiu, durant la recollida de la fruita. A partir del mes de setembre, van continuar venint alguns usuaris de l'estiu però que malvivien de manera permanent pels carrers de la ciutat. És així que ens vam adonar que hi havia un col·lectiu al qual no arribaven els serveis socials de l'administració i que estaven totalment desatesos.

En trobades de voluntaris posteriors a l'estiu va quedar la inquietud de fer alguna cosa per aquestes persones desateses però que es buscaven la vida pels carrers de la nostra ciutat. Aquesta inquietud és la que va possibilitar la contractació durant unes hores, d'una treballadora social. Paral·lelament, el dissabte a la tarda, es va oferir als usuaris la possibilitat de trobar-se al vestíbul de la parròquia on es trobaven amb voluntaris per parlar i passar l'estona. Per torns, podien pujar al pis a dutxar-se. A poc a poc aquests primers serveis es van anar ampliant amb un primer vestidor per poder-se canviar de roba on hi havia també rentadora i perruqueria.

Així va néixer el que avui coneixem com a Arrels Centre Obert que es va ubicar inicialment al carrer Boters i que ara es troba al carrer Panera.

Projecte Arrels Reinserció

El P. Joan coneixia un noi que patia la malaltia de l'addicció i vivia sol. Tenia el compromís de venir cada tarda a la parròquia per ajudar a fer diverses tasques i a canvi se li donava una petita ajuda econòmica per ajudar-lo amb les despeses d'alimentació i manteniment. El noi va tenir molts alts i baixos. Tot i el seu compromís de no consumir sovint ho feia i intentava amagar-ho però les converses amb el P. Joan l'ajudaven a tornar.

Passat un temps el P. Joan va conèixer una noia que vivia al carrer, també amb la mateixa malaltia de l'addicció, que deia que volia deixar les drogues i la vida de carrer. Regularment parlava amb el P. Joan i li donava alguna petita ajuda econòmica.

Amb el temps van ser altres que van anar contactant amb el P. Joan i manifestaven que volien deixar les drogues i la vida de carrer. Així va ser que es va pensar en el pis de la parròquia que en principi estava destinat com a casa o habitatge per al rector de la parròquia per tal de poder-lo destinar a persones que necessitaven un lloc per viure i deixar la vida del carrer i de les drogues. Es va fer un petit projecte i es va començar amb dos nois i una noia que vivien al pis. Es feien ells mateixos el menjar i feien el manteniment de la casa. El P. Joan en feia la supervisió del funcionament i els feia l'acompanyament personal en el seu procés. En aquest moment van començar a col·laborar alguns voluntaris que els acompanyaven a fer la compra del menjar, si calia fer alguna tasca de manteni-

Trobada d'Acompanyament, 2011

ment o reparació del pis, etc. El divendres al vespre es trobaven tots amb el P. Joan i algun voluntari per fer una estona de reflexió i conversa sobre algun valor (com per exemple la convivència, el respecte mutu, la col·laboració en les tasques diàries...) o temes que els poguessin interessar sobre la salut física i mental, com exercir els seus drets de ciutadania, etc.

Amb el temps es va veure la necessitat que cadascun dels usuaris tingués una persona de referència o tutor/a que l'acompanyés en el seu dia a dia i amb qui parlar setmanalment de com vivia el seu procés. A poc a poc es van anar incorporant al pis altres persones fins que es va veure la necessitat de tenir un educador que dediqués tota la jornada a acompanyar el grup en el seu dia a dia.

Com a part del procés de rehabilitació i reinserció es van crear diversos tallers per afavorir el desenvolupament de les seves habilitats tant de tipus manual com social perquè en el seu moment poguessin iniciar el seu procés de cerca de treball que ajudaria a donar compliment al seu procés de rehabilitació personal i reinserció en l'entorn ciutadà.

A poc a poc van anar apareixent noies amb la malaltia de l'addicció que volien deixar-ho i va ser en aquell moment que es va obrir un pis només per a noies. Els àpats i la vida en comú i activitats es feien al pis de la parròquia juntament amb els nois.

Cada setmana el P. Joan es reunia amb els tutors per parlar de cada noi/a i donava orientacions i criteris per treballar amb ells. Va ser com una escola d'acompanyament. Però més endavant els tutors, una vegada al més feien supervisió amb una psicòloga que col·laborava amb Arrels Sant Ignasi. Va ser una ajuda molt important per adquirir coneixements psicològics per poder ajudar més aquestes persones.

Arrels Autoajuda

Amb la primera experiència del programa de reinserció, amb el P. Joan, ens vam adonar que quan els usuaris acabaven el programa necessitaven algun tipus de suport i, potser, un espai per compartir la seva experiència i les dificultats del seu dia a dia. D'aquí va néixer el programa que vam anomenar Arrels Autoajuda.

Els usuaris que havien fet el procés de reinserció estaven convidats a trobar-se, un dissabte al mes, per compartir la seva experiència en la vida quotidiana i exposar les seves dificultats i dubtes. Al començament les trobades eren dissabte al vespre. Es proposava un tema que exposaven els acompanyants del grup; seguidament s'obria un diàleg sobre el tema exposat i se suggerien altres temes i preocupacions per tractar en properes reunions; finalment es comentaven qüestions diverses que aportaven els usuaris. Acabada la reunió es feia un sopar amb una part del càtering del pis de reinserció.

Posteriorment es van passar les trobades a la tarda i en comptes de sopar es feia una mica de refrigeri i pica-pica.

La temàtica tractada va ser molt diversa: des de la depressió fins a tràmits legals en diverses situacions o unes pràctiques per afrontar l'entrada de l'euro. En diverses ocasions van assistir a la reunió alguns experts d'acord amb el tema a tractar (metge, psicòleg, advocat ...)

L'experiència va ser molt positiva i enriquidora per a tothom. Però els usuaris que acabaven el programa de reinserció eren pocs. Alguns anaven a viure fora de Lleida i altres no tenien interès en assistir al grup i finalment es va tancar el programa.

30 anys... La Botigueta.

TESA CORBELLA GARCÍA

Voluntària referent del Projecte del Servei de Distribució d'Aliments, la Botigueta

Fa uns dies em va arribar la proposta de col·laborar amb algun escrit en la celebració dels 30 anys d'Arrels Sant Ignasi i, la veritat, no sé per on començar ja que la nostra família som dels que hem vist néixer la criatura, l'hem vist créixer i l'hem anat acompanyant en la mesura de les nostres possibilitats. Aquest seguiment no ha pogut tenir sempre la mateixa intensitat doncs la criança, l'acompanyament als pares i les pròpies activitats laborals han ocupat molt del nostre temps.

Però la pandèmia ens va donar l'oportunitat d'implicar-nos a nivell personal o familiar (distribució d'aliments al carrer o a la Botigueta, col·laboració en l'acollida a temporers, convertir-nos en família d'acollida d'un noi migrant primer i, més tard, d'una noia...) accions que, en el meu cas, han quallat en el voluntariat a La Botigueta on, actualment, hi dedico una part del meu temps a la missió de l'entitat. Però... deixeu-me que us presenti la Botigueta d'Arrels Sant Ignasi, no us deixarà indiferents!

La raó de ser de la Botigueta, el Servei de distribució d'Aliments

A la nostra societat defensem i acollim el Dret a l'educació, el Dret a la Sanitat... però... i el Dret a l'Alimentació Bàsica? Perquè l'alimentació és un Dret Universal, com altres, i tothom ha de tenir-ne accés.

Fa algun temps em va caure a les mans un escrit amb el què deia Jean Ziegler, relator especial de l'ONU en matèria d'alimentació: "...el dret a l'alimentació implica tenir accés de manera regular, permanent i lliure, sigui directament o mitjançant la compra en diners a una alimentació quantitativa i qualitativa adequada i suficient, de manera que es correspongui amb les tradicions culturals de la població i que garanteix una vida física i psíquica, lliure de pors, satisfactòria i digna".

Com li devien ressonar al nostre Joan Suñol aquestes paraules per allà el 1993...! I és que aquesta és la raó de ser de la Botigueta d'Arrels Sant Ignasi, doncs des dels seus orígens respon a la idea que l'aliment és una necessitat bàsica i, per tant, és de justícia que tothom hi tingui accés. Amb la Botigueta volem dignificar l'entrega d'aliments deixant de ser una activitat merament assistencialista. Perquè no els estem fent cap favor, estem fent justícia. Demanar aliments neix d'una necessitat; és un dret bàsic. Quina responsabilitat la nostra!!!

I, el que va començar amb la col·laboració dels parroquians i parroquianes amb uns entrepanes, va anar transformant-se fins a construir la Botigueta. Així vam començar la nostra tasca l'any 2002 al carrer Riu Éssera, passant el 2011 al local actual del carrer del Bruc.

Què hi fem? Seguint la missió de l'entitat: acollir, acompanyar, defensar per transformar... perquè – ho hem dit - alimentar-se és un dret. Tot i produir aliments en abundància, en el nostre entorn hi ha persones que no tenen garantit l'accés a una alimentació suficient, segura i saludable. I tenim clar que el Dret a l'Alimentació està relacionat amb la salut i el benestar de les persones, de les persones que acollim i acompanyem.

La Botigueta és un servei de distribució d'aliments, però també és quelcom més que un espai de suport. La nostra Botigueta (fixeu-vos en la utilització del diminutiu "botigueta") és un espai comunitari i familiar, amb persones diverses, que té la porta oberta a l'acollida i l'acompanyament personal en tota la seva dignitat. Què pretenem amb la Botigueta? Volem oferir un espai digne en el repartiment d'aliments a persones amb risc d'exclusió social, persones i famílies en situació de vulnerabilitat. És a dir, els nostres usuaris són persones no empadronades o persones derivades d'altres programes d'Arrels Sant Ignasi o bé, d'altres entitats i organismes de la ciutat. Així doncs, com queda reflectit a la Memòria anual d'Arrels som un "Servei de distribució d'Aliments" on oferim aliment a persones i famílies que ho necessiten, acompanyant processos de creixement i treballant conjuntament amb altres institucions. Aquest és un aspecte que valoro molt positivament: el treball en xarxa.

Arrels Sant Ignasi sempre s'ha definit com una Comunitat on la persona és el centre. L'alimentació és un ajut més però el què donem a la Botigueta no resol tota la situació, fins i tot som conscients que no podem oferir una ajuda suficient ni prou equilibrada. La situació és molt més complexa, per això l'entitat compta amb uns professionals, l'Equip Tècnic de la fundació, que fan un gran treball d'acollida i seguiment. Cal saber com es troba la persona que arriba: atenció, acollida, accés al Dret i seguiment.

En el seu dia a dia, aquests treballadors d'aquest projecte compten amb el voluntariat, un potent grup de persones compromeses que fan que aquest treball el fem en comunitat, amb esperit de servei: "persones al servei de persones". Treball en equip, amb bon ambient entre tots i totes - malgrat els entrebancs que puguin sorgir- i sensibilitat, envolten l'espai on interactuem.

Aquest és un dels puntals que m'ajuden a mantenir, alimentar i viure el desig de justícia social i el meu compromís per la dignitat de les persones.

A la Botigueta distribuïm aliments sí, però per a mi formar part d'Arrels Sant Ignasi

Voluntària emplena les estanteries del projecte Botigueta en el trasllat del servei

és una oportunitat per acompanyar persones, persones que tenen un nom, persones que no em deixen indiferent... Persones com jo. Persones a les que vull acollir com es mereixen des del respecte profund i l'atenció personal. Puc dir que l'experiència d'acollir et transforma; quan arriben amb la seva "motxilla personal" ben carregada de necessitats i et saluden amb una mirada còmplice o un bon somriure sempre penso que ha valgut la pena la jornada d'avui: veig que són algú per algú, fins i tot quan arriben malhumorats, contrariats o "capcots" i abatuts per algun contratemps personal (un altre) que, de vegades, et confien. I és quan penso: "què puc aportar jo per transformar aquesta realitat?". La Botigueta és un espai que em permet col·laborar en un projecte engrescador on la persona és el centre; acollir-los sense jutjar-los, mirar-los als ulls, pronunciant el seu nom, allò tan important de "ser algú per a algú". Com molt bé diu un amic meu: "Poc pot ser molt". Puc donar caliu i afecte, tan necessari en moltes situacions de vida. El meu voluntariat a l'entitat em convida a canviar la mirada; no puc viure la seva vida però sí acompanyar-los. Conèixer la seva realitat m'ajuda a interpel·lar-me. I us confesso que en moltes ocasions em descobreixo a mi mateixa reflexionant sobre les desigualtats socials, el procés migratori, la vulnerabilitat, la societat diversa on vull creure que la convivència és possible.

Cada un dels voluntaris és essencial per La Botigueta i entre els voluntaris també col·laboren persones acompanyades, quina riquesa! . Recollint les paraules d'un voluntari: "...en la Botigueta somos un puzle, cada uno es una pieza del engranaje". Diverses i complementàries són les tasques que podem fer el voluntariat a la Botigueta: suport en la gestió de la burocràcia i les dades, ruta amb la furgoneta per la recollida d'aliments en els diferents espais de donació, triatge dels aliments frescos, prestatgeria i col·laboració en la logística del magatzem, acollida i acompanyament de l'usuari en la recollida o triatge dels aliments de forma personalitzada...

Tècnics i Voluntaris fem realitat la nostra Missió: "Acollir", "Acompanyar", "Defensar" per Transformar. Defensar potser és l'actuació que ens queda més fluixa. Com a voluntaris cal estar amatents a les crides que es facin des de la Fundació i participar en accions puntuals que ens van proposant, sempre en la mesura de les nostres possibilitats.

"Conèixer": Acció i reflexió van unides, d'aquí la importància de conèixer bé la Fundació, participant de les Trobades de Voluntariat, de les formacions i de les accions reivindicatives per a poder donar sentit crític al què fem i servir millor la persona a la què atenem. I és que moltes vegades voldríem resultats immediats però no podem improvisar, necessitem formar-nos, i en les trobades m'ofereixen/trobo eines per la reflexió i la col·laboració que m'ajuden a interpel·lar-me. Personalment, us puc dir de les trobades que són espais de formació i debat que es converteixen per a mi en oportunitats de creixement humà i espiritual, espais de reflexió personal de la meva implicació però també espais on trobo el valor del treball comunitari ja que alhora puc compartir amb altres companys les meves inquietuds i també posar cara a aquells que, en altres programes d'Arrels Sant Ignasi, també segueixen el mateix camí. A més a més, al servei de Botigueta, com

també en altres voluntariats, fem les nostres trobades amb l'objectiu d'aprofundir en els valors i la missió de l'entitat i la nostra vinculació com a voluntaris; el voluntari no va per lliure i hem de prendre i recordar criteris comuns en les nostres accions, compartint reptes i vivències personals.

I, acabo la meva presentació de la Botigueta. Per a mi, un aspecte important i complementari a la tasca que faig a la Botigueta és la sensibilització. Oferim trobades donant a conèixer Arrels Sant Ignasi i, en concret, l'acció de la Botigueta, xerrades que acullen diferents grups - majoritàriament escolars- explicant els nostres projectes, perquè la comunicació és una manera de fer incidència. Com a mestra, continuo treballant en l'educació en valors com la solidaritat, la sostenibilitat i la corresponsabilitat, i sembla que darrerament, a nivell social s'estan fent passes cap a la sostenibilitat alimentària així que, en les sensibilitzacions també veig una oportunitat per ajudar a reflexionar sobre l'impacte del malbaratament d'aliments, la importància del treball col·lectiu contra aquest malbaratament i de la contribució en la lluita contra el canvi climàtic al reduir el volum d'aliments llançats i/o destruïts per la nostra societat. Som una societat en la que sobren aliments i estic d'acord amb els que pensen que encara som als inicis d'una consciència col·lectiva que eviti el malbaratament.

L'objectiu és doble: per una part, donem a conèixer la nostra entitat, la missió, visió i valors que fonamenten el nostre treball i la nostra acció a l'entitat; i, per una altra, som a La Botigueta, per tant, volem sensibilitzar els visitants sobre la pobresa alimentària del nostre entorn, promovent la solidaritat i conscienciar-los sobre el malbaratament alimentari i donant pistes d'actuació per ajudar a reduir-lo.

Repartiment al Servei de Distribució d'Aliments, 2024

El meu compromís: Em considero una persona afortunada que he crescut en unes condicions i un entorn privilegiat, que podia haver estat un altre. Vivim en una societat plural que evoluciona constantment i la nostra ciutat, la nostra Lleida, ha anat canviant en tots els sentits en els darrers anys. Vull ser conscient de la realitat social on visc, dels valors del meu entorn, comportar-me en coherència, implicant-me i comproment-me a contribuir en la seva millora. És una posició personal que baso en el respecte a la persona, amb actitud comprensiva, procurant rebutjar estereotips i prejudicis. M'entristeix veure persones en situació de pobresa en un món ric i desenvolupat com el que vivim. Sento que he d'acostar-me per conèixer experiències quotidianes que viuen moltes persones - migrants o no- en el seu dia a dia, experiències que tenen a veure amb la injustícia i la desigualtat, i

col·laborar per ajudar a cobrir alguna de les seves necessitats bàsiques, saber qui són, coneixe'ls, estar al seu costat...

Dono gràcies perquè em sé envoltada d'una comunitat solidària, la Comunitat d'Arrels Sant Ignasi. Com ja he dit abans, m'agrada dir que formo part d'un grup de persones que m'ajuda a canviar la mirada, d'un grup de persones al servei de persones i que, treballant en grup, fent un treball compartit, podem caminar al costat en la recerca d'un món més just.

Quan l'arrel penetra en el teixit.

FRANCESC ABELLA PONS

Voluntari Arrels Sant Ignasi

No es podia escollir un nom més adequat per a definir tota i l'àmplia filosofia que defineix el projecte. Si donem una ullada al diccionari, es relaciona arrelar amb fixar profundament una idea, un sentiment. També un costum. Altres accepcions del terme fan referència a establir-se, fixar-se. Una darrera: agafar. Crec que només amb aquesta més que breu introducció etimològica és suficient per a descriure, al detall, què és Arrels Sant Ignasi.

La meva vinculació amb el projecte del Joan Suñol va ser intensa, de fet, fins i tot abans que fos un projecte primer i una realitat després. L'àmbit de les drogodependències no acostuma a interessar massa gent. Molt poc als sistemes sanitaris que s'hi dediquen perquè toca o, com és el cas de la nostra ciutat, per autèntica pressió popular dels anys 80. Deia que interessa poc als estaments sanitaris perquè encara hi ha qui pensa que això de prendre drogues és una conducta voluntària, que “un ho fa perquè vol” o “si saps que et fa mal, no ho facis”. La mostra d'això és que no existeixen, en els currículums docents universitaris assignatures dedicades a les drogues. No ja les que anomenem “il·legals” sinó que tampoc aquelles que ens són properes i formant part, malauradament, d'una cultura que els promociona, recomana i beneeix.

En aquest context, doncs, les iniciatives assistencials solen ser degudes a la voluntat d'algunes persones. Però si les iniciatives són consistents, efectives i, el que és més important, duradores en el temps, qui les encapçala acostuma a ser gent que jo anomeno il·luminada.

En Joan Suñol era un “il·luminat”. Hi ho dic en el sentit més brillant de la paraula. Va contactar amb nosaltres (el Servei d'Alcoholisme i Altres Toxicomanies, com es deia abans) en veure que calia sortir del despatx. Les consultes, en un camp que té tant de social, de barri, de carrer com aquest no podíem restar -només- passius esperant que les persones amb problemes de consum ens vinguessin a demanar ajuda.

Les persones que ens venien del sistema sanitari ho feien “derivades”, que és el terme tècnic que s'utilitza, malgrat en algunes ocasions el concepte més escaient era “pilotejades”, per allò de “ves allà a veure què et diuen”. Les persones que venien del Joan ho feien acompanyades. Terapèuticament, això ja suposava un punt positiu pel que feia a la futura recuperació.

He conegut Arrels Sant Ignasi, doncs, des del primer moment. He estat observador del seu creixement. En tot procés evolutiu que parteix d'una sòlida base, el futur és prometedor. L'essència que en Joan Suñol va saber donar va ser molt simple: l'acompanyament. D'aquesta capacitat d'estar al costat en diem empatia, solidaritat, preocupació per l'altre, transcendència.

L'atenció a les drogodependències ha canviat per a bé, i molt. S'ha tecnificat. S'han ampliat recursos i s'han descrit noves estratègies terapèutiques, però l'arrel (la paraula és inherent al que estic escrivint) no deixa de ser la mateixa: preocupar-se per aquelles persones que s'han equivocat en escollir la manera de resoldre el seu malestar emocional, social o psicopatològic, que és utilitzar una droga com a mètode.

El treball complementari de l'acompanyament que s'ofereix des de l'entitat és essencial al tecnicisme clínic dels professionals motivats que treballen en un àmbit que, com he dit abans, compta amb pocs suports institucionals. Arrelar, establir, fixar, agafar.

RAKENAÀ: l'Escola Solidària.

RAMON RIBAS BOIXEDA

Jesuïta i fundador de l'escola d'Alfabetització Rakenaà

Seria cap el 2012 quan la permanent del Consell Parroquial, preparant l'Assemblea Anual, va proposar a cada grup de la parròquia que busqués un projecta nou a executar durant els 5 pròxims anys.

El grup de tercer món d'aquella època ja animava la comunitat parroquial en l'ajuda al Rafa Sivatte (El Salvador) i el Manolo Fortuny (Txad). Ens vam posar a imaginar què més es podria fer per ajudar aquests països de missió i les terres dites del tercer món. Donant voltes i més voltes, vàrem arribar a concretar una espècie de lema: "estem ajudant el tercer món, però ara tenim el tercer món a casa nostra". La recerca es va orientar tot seguit en el món dels emigrants. Vam convergir en ajudar a la integració a Catalunya d'aquests nouvinguts, creant una escola d'alfabetització que permetés entrar en relació amb el món de Lleida. Càritas Diocesana de Lleida ja tenia alguns alumnes que aprenien la llengua en els seus locals, i ens van demanar que els assumíssim en un projecta compartit.

És el gener de 2013 que es va començar l'escola, gràcies al voluntariat que es va oferir generosament. Així vam començar amb uns 50 alumnes.

Com hi havia moltes mares que venien amb els nadons, s'organitzà una guarderia infantil per a que les mares poguessin fer la classe tranquil·les. L'entrada de la parròquia es va convertir en un enfilall de nens petits i de mares voluntàries, jugant i eixugant llàgrimes d'alguns infants... (Després del Covid es va suprimir el parvulari.) El curs següent vam saltar de 50 a 150 alumnes de 20 nacionalitats diferents. El creixement va continuar curs rere curs, fins arribar a un cim de 300, amb una llista d'espera considerable. Paral·lel al creixement, va augmentar el nombre de voluntaris. N'hi havia prou de demanar-ne altres, que tot seguit s'omplia el nombre necessari al nombre creixent d'alumnes. Mai vam quedar en manca.

Pare Ramon Ribas en el seu comiat durant la celebració del 10è aniversari de l'escola d'alfabetització. Rakenaà, 2023

Molts dels nous mestres començaven amb molta por, però tot seguit feien amistat i se sentien feliços amb el seu voluntariat, que els havia obert les portes a un món nou i a unes realitats dels alumnes tant diferents de les nostres.

Vàrem buscar un nom que identifiqués l'essència de l'escola i la vam batejar amb el nom de RAKENAÀ, que en llengua Sarh, del Txad, vol dir Solidaritat. És això que pretenem amb la nostra escola: acollir, defensar, promocionar i integrar, els germans que fugen de la pobresa, la violència i la guerra.

Volem ser família d'acollida d'Arrels Sant Ignasi?

EMILIO REIMAT BURGUÉS

Voluntari del projecte 'Hospitalaris'

Com vam sentir en una ocasió "acollir és entrar en terreny sagrat"

Ens situem: la Pandèmia ens havia deixat a tots i a totes ben "tocats". I a Lleida ens va arribar una segona onada... Encara patíem el toc de queda i les nostres trobades es feien moltes vegades a través de la pantalla de l'ordinador. Així les coses – març del 21- rebem una proposta que no esperàvem. Els jesuïtes de Lleida, en una reunió virtual, ens convoquen a algunes famílies i ens expliquen la situació d'un menor migrant que, en complir la majoria d'edat, deixa de ser menor i que –no oblidem que som en moments de pandèmia- pot quedar al carrer si no troba un lloc on viure. Ens exposen la situació i demanen una possible col·laboració. Ens estaven proposant convertir-nos en "família d'acollida" i ens parlen del paraigües i recolzament per part d'Arrels Sant Ignasi.

Hem de donar una resposta. No ens ho havíem plantejat seriosament però us hem de dir que hi havia tot un seguit de previs que ens van anar acompanyant en la nostra decisió. La nostra família ha estat més o menys implicada des dels inicis en les accions d'Arrels. Diguem-ne que ens hem anat implicant en els camps d'actuació de la Missió Jesuïta Lleida, a través de la Parròquia, la Comunitat de Vida Cristiana – CVX Xavier -, l'Escola dels nostres fills – el Claver -, i hem vist néixer la Fundació Arrels Sant Ignasi, col·laborant en diferents activitats ; la coneixem i ens sentim identificats amb els seus Valors i la seva Missió.

A través dels nostres fills coneixíem el treball de Migra Studium, a Barcelona, doncs companys seus havien estat famílies d'acollida i els havien explicat com s'havia desenvolupat la seva experiència i ells n' havien parlat a casa.

A més a més formem part d'un grup de famílies amb els que hem fet camí, compartint, amistat, creixement i també l'educació dels nostres fills i filles. Hem gaudit d'espais on compartir moltes activitats i accions comunes en les que la solidaritat i l'acollida han estat ben presents.

A nivell social sempre hem estat persones participatives. I no feia gaire temps que – com molts d'altres- indignats per la deriva que a nivell social estava prenent el tema migratori, havíem participat a Barcelona en la Manifestació amb el Lema "Casa nostra - Casa vostra, Volem acollir".

I, rebem la proposta de convertir-nos en família d'acollida en moments de la Pandèmia!! Ens fem plantejaments, en aquest moment ho podem fer? (espai, temps, ajuts possibles de la comunitat d'amics de la que formem part, recolzats pels fills que, tot i no viure a casa en aquella temporada sí feien petites estades amb nosaltres...).

Les circumstàncies personals i familiars poden decantar cap a un costat o altre de la balança. Després d'uns dies de silencis ens vam seure a valorar la proposta. En el nostre cas – com sempre passa- calia posar en la balança els pros i contres. I ens vam adonar que la part negativa derivava majoritàriament de les nostres pors o possibles prejudicis... Poc a poc la part positiva – de la que us hem introduït anteriorment- ens va fer decantar la balança: “...doncs...SI! Volem ser família d'acollida!”

I així és com va arribar a la nostra família el nostre Mohamed (tot i que hem de dir que després d'ell vam tornar a repetir l'experiència amb una noia).

Què significa ser família d'acollida?

A Lleida el Projecte Hospitalaris pren com a referència el treball desenvolupat per Migra Studium consisteix a trobar un allotjament temporal per a una mateixa persona migrant en diferents nuclis familiars, de manera que passa al voltant de quatre mesos amb cada una de les famílies que l'acullen. Això permetrà conèixer diferents entorns i poc a poc anar ampliant la seva xarxa social participant en diferents activitats.

El fet d'estar en famílies ofereix al migrant un entorn segur, una certa estabilitat ja que té el menjar i l'allotjament cobert i pot anar millorant la seva formació i agilitzar la seva documentació – si és el cas.

Compartint la vida en família l'ajuda poc a poc a adquirir confiança, seguretat. Fins i tot, ens atreviríem a dir que potser afectivament poden arribar a ser “algú per a algú”. Penseu que són persones que es troben en un lloc cultural i socialment diferent al del seu país d'origen. Sovint desconeixen el nostre sistema social, el sistema educatiu, legal o de salut i com accedir-hi.

Us hem de dir que vam entrar en un programa en el que tots intentàvem adaptar-nos dia a dia a la nova experiència: ell des de la seva soledat i precarietat i nosaltres, més recolzats per una família, uns amics, una institució - Arrels Sant Ignasi- que obria el programa d'hospitalitat en famílies. Fins i tot joves amics o joves de la Parròquia de Sant Ignasi es van implicar fent esport amb ell o participant en activitats com la venda de Roses en la diada de Sant Jordi – per citar-ne alguna-.

Amb el temps hem après que cada acollida és diferent. Hi ha una gran complexitat... Cada persona carrega tot un seguit d'experiències a la seva motxilla amb les que descobreixes que no sempre estem suficientment preparats. Hem de dir que durant tot el procés de l'acollida vam fer un seguiment per part de l'entitat on vam trobar el recolzament dels tècnics i també vam fer trobades amb la psicòloga, que ens va ajudar a ressituar-nos en el procés d'acollida i acompanyament del nou membre de la família.

Com a família acollidora vam adquirir certs compromisos entre els quals podem concretar alguns: Ho fem de forma desinteressada, per un plaç mínim de 4 mesos (que conforme va anar qualant el programa es podria ampliar -previ acord- a 6 mesos), la

família facilita l'allotjament i l'alimentació i des del principi es fixen unes normes de convivència que acostumen a ser les que viu la família que s'adapten a la nova situació...

Amb l'acollida hem après a valorar i prendre consciència quant d'afortunats som.

Obrir les portes de casa nostra – i no tant sols en l'aspecte material- és obrir-nos a l'altre (que podia haver estat jo!), i... podem dir que és un guany tenir-lo a casa “dialogar” amb ell i anar construint vincles fins arribar a descobrir i comprendre què ens uneix i què ens diferencia.

A nivell personal i també familiar participar d'aquesta experiència , ens ha convidat a desinstal·lar- nos i fer replantejaments amb els amics de vida que sempre ens acompanyen i que, en alguns casos, han participat de l'acollida recolzant-nos i interrelacionant amb el nou membre de la família. Us convidem a conèixer i participar d'aquest programa. No us deixarà indiferents!

Trobada amb les famílies acollidores del projecte 'Hospitalaris', 2021

Un espai on créixer, aprendre i estimar.

BIEL ROSELL MATUTE I MARIA RABASA ROMEU

Directors de l'Esplai La Plaça

Fa 10 anys va néixer al barri del Secà de Sant Pere un projecte ple d'il·lusió i compromís: l'Esplai La Plaça. Des del primer dia, vam tenir clar que volíem crear un espai on infants i joves fossin els protagonistes, on l'educació en el lleure anés de la mà dels valors, del respecte i de la comunitat. Des de llavors, generació rere generació de monitores, nens i nenes han fet de l'esplai un motor de transformació, de solidaritat i d'estima pel nostre entorn.

Les monitores i monitors, moltes vegades voluntàries, han estat una peça fonamental. Amb una dedicació incansable, han guiat, acompanyat, organitzat i transmès l'esperit de l'esplai com a eina educativa i transformadora. La seva tasca, sovint invisible, deixa una petjada profunda i inesborrable en cada infant que hi passa.

Activitats de tarda a l'Esplai La Plaça, 2021

Cadascuna de les persones que han format part de l'esplai ha deixat una petita empremta. I és gràcies a totes aquestes empremtes que avui podem mirar enrere amb orgull i al futur amb esperança. L'Esplai La Plaça no s'entén sense la passió de les monitores, sense la confiança de les famílies i sense cada infant que ens recorda, dia rere dia, per què val tant la pena continuar.

Les famílies han estat, i són, una part essencial d'aquesta història. Amb la seva confiança i suport, ens han permès acompanyar els seus fills i filles en etapes clau del seu creixement. Ens han obert la porta a compartir la responsabilitat d'educar des de la llibertat, l'estima i la convivència.

No podem oblidar tampoc qui ens ha fet costat des del primer moment. Un agraïment molt especial a Arrels Sant Ignasi, per la seva complicitat, suport i acompanyament constant. Sense la seva visió compartida, la seva confiança i el seu compromís amb les persones, l'Esplai La Plaça no seria possible. Hem crescut plegats i ens hem enfortit mútuament com a projectes que posen al centre la dignitat, l'acollida i la transformació social.

Cada excursió, cada tarda de divendres, cada dia de reforç escolar o de taller de català, cada activitat d'estiu entre moltes altres activitats han estat una petita peça d'un gran trencaclosques. I aquest trencaclosques, fet de rialles, descobertes, aprenentatges i reptes compartits, és el que ens fa ser qui som.

Aquest any no celebrem només una dècada. Celebrem centenars de moments que han donat vida a aquest projecte. Celebrem les abraçades, els jocs sota el sol, les cançons cantades a ple pulmó i les mirades de complicitat que ho omplen tot. Celebrem, sobretot, el fet d'haver construït, junts, un espai on créixer, aprendre i estimar. Perquè l'Esplai La Plaça és molt més que una activitat de cap de setmana: és una segona casa, una petita gran família... i un somni que continua viu.

Celebració del 10è aniversari de l'Esplai la Plaça, 2025

Arrels Sant Ignasi, trenta anys cuidant i acollint.

JOAN RAMON SAURA ARANDA

Patró d'Arrels Sant Ignasi

La pobresa és un boc expiatori.

¿Anhel i violència acumulats al llarg de tota una vida?

¡Descarregueu-lo sobre el boc expiatori! Tingueu cura dels paranyes i estafes dels pobres, molts dels quals ja tenen capa.

Et prohibim emprar la targeta de Déu a la lleugera , a canvi de pa.

Et prohibim tocar nostra capa.

ANNE CARSON, 2025

En aquesta societat, l'enaltiment dels egos, amb el consegüent empoderament dels individualismes, ha anat afeblint, quan no fent desaparèixer tot allò que es correspon al fet comunitari, derivant-se'n aleshores que algunes facultats de l'ésser humà implícites a allò comú, acabin perdent el seu component espiritual. Això es percep en: mirar sense veure-hi, sentir sense escoltar, no respectar els temps de cadascú i en no preservar la distància que faci al cas, per tal que l'altre no se senti envaït ni colonitzat. En aquest sentit, quan les esmentades facultats es posseeixen i enforteixen, solament per a un i des d'un mateix, perdent la perspectiva de l'altre, es desemboca en una mena d'autisme sociocomunitari que només es retroalimenta d'allò buit, emocional, accessori i immediat.

En un context com aquest , i en el decurs del seus trenta anys de camí, i metafòricament parlant, Arrels Sant Ignasi ha esdevingut un bus en marxa i un arbre amb miceli, a Lleida. És bus en marxa, perquè en el seu llarg trajecte han sigut moltes les persones que hi han viatjat des de la condició que sia (usuaris, voluntariat, professionals, benefactors,...), tot pujant-hi i baixant, fent un recés per tornar-hi o no, pregant, acompanyant, fent-ne seguiment. Diria que és un continu. També diria que és arbre i miceli, per a la qual cosa manllevo les paraules que utilitza Núria Perpinyà en el pròleg del llibre que porta per títol Miceli, del meu amic i poeta Xavier Macià (2025), quan escriu l'arbre blanc li parla del miceli, de la xarxa oculta que ens nodreix. De les arrels que ens uneixen amb els altres sota el sòl. De l'aliment callat que rebem i ens donem. Els filaments del miceli són com línies parladores que ens mantenen vius...

Per a dur a terme la seva tasca, l'entitat "es posà en sortida" com ens deia el Pare Francesc, fent des de bon principi, del carrer i la intempèrie , uns espais amb els quals, malgrat la seva escabrositat, calia comptar-hi. I així, xiuxiuejant el nom de prop a cadascuna d'aquelles persones a les que gairebé sempre es veu com un/a qualsevol/ vulla poder iniciar processos de proximitat, contigüitat i reconstrucció personal i social.

Certament, el relat d'Arrels Sant Ignasi s'ha arrecerat sempre en el missatge que l'Evangelí vessa sobre la qüestió de la vulnerabilitat, reflectint-se en els diferents rostres i paisatges en què aquests se'ns presenten. Cal emfatitzar rostres i paisatges, doncs, que són les causes quan només es conceptualitzen romanent insensibles a tot allò que interpel·la directament? Al respecte, són força adients les paraules del recentment traspassat Papa Francesc quan diu "és necessari mirar l'altre amb la mirada de Jesús alhora que veuré Jesús en el rostre dels pobres". En aquesta coincidència de les paraules de P. Francesc, que en el seu sí atresoren reconeixement, pren volada l'esperit d'Arrels Sant Ignasi.

Gràcies per la feina feta!

Acte de memorial dels difunts d'Arrels Sant Ignasi, 2025

Casa de tots.

NATÀLIA MÉNDEZ ANDRÉS

Directora d'Arrels Sant Ignasi del 2004 al 2018.

Se'm fa difícil pensar en Arrels Sant Ignasi des de la distància, i tanmateix, ja fa 8 anys que no hi participo implicant-m'hi directament. Des que vaig deixar la direcció, la meva vida professional va caminar per altres camins.

Tanmateix, continua essent Casa. Casa, aquell lloc on sé que puc tornar i on trobaré caliu, persones compromeses, persones que ajuden persones. Hi trobaré una mirada especial, que ja no es porta, la mirada d'un Nosaltres gran, en lloc d'aquelles teories que treballen des de la diferència entre ells i "els professionals", que ens parlen de distància, de límits, d'empoderament de l'altre sense recolzament real...

Desitjo que pugui mantenir, malgrat tots els malgrats, l'orientació a l'acollida incondicional, l'equilibri entre tendresa i fermesa, l'obertura a l'altre que sempre sobrepasa la noció de "perfils", l'opció per deixar-se tocar per la realitat dura i injusta que viu cada germà i des d'aquí, des d'aquest crit, denunciar i construir una ciutat que sigui casa de tothom.

Presentació campanya, 2010

Allò que fa que Arrels Sant Ignasi sigui Arrels Sant Ignasi es tradueix en una manera de ser de les persones que en formen part. Persones esperançades i sabedores de la seva capacitat de donar-se suport, de dialogar, de buscar els punts d'unió dins les diferències, amb voluntat de servei. En definitiva, persones que han decidit internament que formar part d'una comunitat viva és el camí cap a l'Amor Social, que inclou la justícia, però va més enllà. Persones que saben que val la pena, fins i tot quan no ho sembla, fins i tot quan la duresa sembla que ha guanyat la partida, generar espais d'escalf, solidaritat, fraternitat. Que no es fan enrere a l'hora de parlar de drets universals. Persones que conviuen, des dels diferents rols que ocupen en el present: voluntaris, persones ateses, professionals d'atenció directa, patronat, professionals de suport, direccions, col·laboradors econòmics, empreses amigues, persones que tenen el record del seu pas a l'entitat i han vist els seus reptes transformats en realitat. Totes unides, lliurement relligades a una mirada, tendra, esperançada i decidida, que sap del valor dels gests senzills que construeixen solidaritat.

Gràcies a tots els qui ara esteu fent possible que l'esperança de tants es mantingui, que la nodriu i us en nodriu. Perquè Arrels Sant Ignasi seguim essent sempre tots Casa de tots.

Què suposa Arrels Sant Ignasi per a mi?

LLUÏSA TARAZONA TEIXIDÓ

Voluntària d'Arrels Sant Ignasi.

Vaig imantar-me d'aquells éssers divins que dedicaven la seva vida a servir els altres amb Amor: en la prostitució, en els infants "huelepegas", en els infants abandonats pels pares...

I buscant formar part d'aquells grans Servidors i Servidores, un estiu van dir-me que a Arrels Sant Ignasi anaven a iniciar el projecte de Treball de Carrer i el meu cor va córrer a apuntar-se per servir com aquella bona gent de Nicaragua.

Mentre van formar-nos per a començar el contacte amb aquella gent, "los Nadies", anomenats així per l'Eduardo Galeano, va impressionar-me quan van dir-nos que allí on anàvem era un "Espai Sagrat", que havíem de demanar permís per entrar a parlar amb ells, tal com ho fem quan anem a una casa. Des de llavors, aquells llocs dels "Nadies" són els santuaris de l'entitat.

Equip Arrels Centre Obert, 2018

Els dijous, quan anàvem pels carrers assignats, a estar, saludar, encoratjar... a aquelles persones que, per diferents motius, el carrer era casa seva, eren els dies festius per a mi. Sentia allí plenitud de Vida. Rebia gratitud d'aquells homes i dones que la seva vida estava trencada en molts bocins, de diferents formes. Vivia aquell dolor amb l'esperança que sortirien d'aquell laberint mental i, al mateix temps, aquella realitat punyent m'humanitzava. Així, va néixer la meva necessitat de pregar, de sentir a Déu, d'entendre l'evangeli perquè no coneixia aquesta saviesa de Vida.

Més endavant, en el pis de baixa exigència, en l'Arrels Centre Obert amb Ells, els més marginats, els que no tenen la força de sortir del pou on han caigut o bé on s'han trobat, ens anem retro alimentant amb l'ajuda mútua: uns aprenent a sentir-se estimats, escoltats, i els altres aprenent a escoltar, a sentir compassió, a sentir empatia, a no banalitzar res.

El servei sorgeix de reconèixer en els altres l'Amor de Déu, de saber que en la seva llibertat, en el fons del seu cor, busquen la pau de Déu, igual que jo. Una vegada, en una acció de gràcies, un company va dir que teníem sort de les institucions d'acció social que acullen els desvalguts de totes les addiccions i els sensepapers. Jo, llavors, ja formava part de la família d'Arrels Sant Ignasi i ho vaig

valorar moltíssim. Som el seu coixí, el seu oasi de pau, el seu bàlsam per sentir-se persones. Els invitem a reconstituir-se amb plena autoestima, els donem pautes per anar resistint sense papers i tot el que comporta, intentant fer com Jesús, a no condemnar-los, a no tenir prejudicis.

L'entitat em permet humanitzar-me cada dia una miqueta, descobrir l'Amor de Déu i seguir en el camí de en tot servir i estimar com deia Sant Ignasi. És la meva essència de Vida.

La definitiva.

ÀNGEL LLUIS PENA FERNÁNDEZ

Persona acompanyada per Arrels Sant Ignasi.

Pels volts de l'any 2005, tres anys després que el meu pare faltés, vaig tenir una recaiguda en el món de les drogues. Dic recaiguda perquè anteriorment ja havia passat per un altre programa de desintoxicació, concretament l'any 1993 a Santander. Posteriorment, vaig tornar a entrebancar-me de nou, i aquí va ser quan vaig conèixer el Pare Joan Suñol, Jesuïta de la Comunitat d'Arrels Sant Ignasi. Vaig acudir al pare demanant ajuda. Jo l'anava a veure al seu despatx de la Parròquia Sant Ignasi de Loiola. Encara em ve a la ment el seu rostre mentre fumava amb pipa i em deia Àngel, que no veus que les drogues et fan malbé i alhora el seu efecte és tant efímer? Amb les seves paraules i la seva escolta, el pare Joan em va ajudar tant!

Al cap d'un temps de conèixer la comunitat, vaig fer una entrevista amb la Mari Bosqué, psicòloga de l'entitat, i després d'un temps vaig poder entrar a la comunitat terapèutica. En aquell moment, la comunitat s'ubicava on ara anomenem 'La Cova', un pis petitet a l'Avinguda Madrid. Encara recordo els companys que vaig tenir en aquell pis. Per desgràcia, algun que ja no hi és amb nosaltres, jo el recordo molt bé.

Durant aquests anys he pogut conèixer diferents professionals de l'entitat que m'han donat suport: la Natàlia, la Carme, la Rosa... També recordo una de les dones que ens impartia algun taller, la Paquita, una dona tan maca i agradable, quins records... Vaig formar part del programa uns vuit o nou mesos. Des de l'entitat, em van recomanar que em formés i vam plantejar un curs d'Auxiliar Administratiu. Però en aquell moment, no estava preparat per poder dur a terme aquest curs i vaig decidir marxar. Vaig pensar en la possibilitat de tornar a treballar de vigilant, una feina que havia fet anteriorment. En aquella època, cada cert temps anava a visitar la meva mare acompanyat de la Mari. Finalment, no vaig acabar el programa. En tornar a casa, els meus germans em preguntaven què pensava fer i vaig decidir que el millor seria treballar.

Després de treballar 14 anys al Jutjat com a vigilant de seguretat i ser subrogat per diferents empreses, vaig tenir un inspector de seguretat que em feia assetjament laboral. La meva mare va emmalaltir i vaig acabar deixant la feina. Finalment, la meva mare va morir. En aquell punt, em trobava a l'atur i tenia una convivència difícil amb els meus germans. Com a conseqüència de tots aquests fets, vaig acabar recaient en el món de les drogues. Els meus germans no van tolerar la situació i em van fer fora de casa, i per tant, vaig acabar en situació de carrer. Amb la poca roba que tenia em vaig veure haver d'afrontar estar sense llar i vivint el dia a dia. Demanava almoïna i no tenia cap lloc on anar, m'estava fent malbé. A partir d'aquest fet, vaig decidir demanar ajuda perquè, sobretot, volia deixar la meva addicció. Llavors, vaig creuar-me amb una treballadora de l'entitat i em va demanar cita amb la persona que fa les atencions en aquests casos. Durant un

temps vaig poder dormir al pavelló, l'anomenat 'Pla Iglú' i als matins anava a fer tallers a Arrels Sant Ignasi.

Avui dia ja fa un any i cinc mesos, em trobo molt bé, treballant la meva forma de ser acompanyat pels professionals de l'entitat. A més, recentment he començat a treballar. Sento que estic anant pel bon camí i crec que aquesta vegada serà ja la definitiva.

PD: Vull donar les gràcies a totes les persones que integren aquesta fundació. L'últim cop, per diverses situacions, no vaig acabar el programa. Però aquest cop, m'esforçaré fins al final per aconseguir-ho.

Caminant al seu costat.

CARME BEÀ SEBASTIÀ

Educadora social i Cap d'Àrea d'Acollida d'Arrels Sant Ignasi.

Vaig arribar a Arrels Sant Ignasi un estiu, una mica per casualitat. Faltava cobrir una substitució a la comunitat. Vaig parlar amb el Joan i amb l'interès per la feina en va haver prou per començar.

Després d'aquell estiu vaig anar entrant i sortint, cobrint botigueta o on fes falta, fins que el Joan em va plantejar assumir el programa d'acompanyament, que estava tot just engegant.

Aquell era un moment d'assaig/error, no tenia cap referent que m'anés guiant en la tasca del dia a dia, què era allò d'acompanyar les persones, què era un pla de treball o una tutoria. El Joan, amb el seu estil únic, ens va anar impregnant dels seus valors i estil, del seu tarannà i carisma, de la lluita incansable per la justícia social, per estar al costat de les persones més desfavorides, i estar al costat era i segueix sent això, acompanyar les persones en el moment vital en què es trobin, sense jutjar-les, creure en elles, escoltar-les, mirar-les als ulls, dir-les pel seu nom, dignificar-les i oferir-los la nostra ajuda, tenint molt clar que cadascú té el seu sostre i és el que la persona escull.

Puc dir que tot i els grapat d'anys que fa que estic a la casa em segueix il·lusionant la feina, segueixo aprenent, creixent com a persona, sorprenent-me, enfadant-me per molts situacions injustes, i sobretot agraïda a totes les persones que m'han deixat acompanyar-les i m'han fet lloc al seu costat per caminar plegats una estona del camí.

Els usuaris són, per a mi, els gran herois, anònims i sense capa, que en silenci, a poc a poc, caient i tornant-se a aixecar, van fent camí. Són aquelles persones que et deixen caminar al seu costat, que t'obren el cor i et mostren totes les seves vivències i molts cops la duresa de la seva vida sense cap mena d'edulcorant per suavitzar-ne l'amargor. I són aquelles persones que t'obliguen a plantejar moltes coses, a reflexionar sobre la pròpia vida, a no girar mai la mirada i a afrontar les adversitats. I en altres ocasions, massa, són aquelles a qui ens toca acomiadar en el final de la seva vida, perquè no han pogut seguir lluintant, perquè no hi havia més camí per recórrer, perquè les seves circumstàncies de vida no els han facilitat l'estabilitat, i en aquests moments de comiat, també els acompanyem, a contracor, amb dolor, impotència i molts cops, sent la seva única família.

La nostra no és una tasca fàcil ni senzilla, no comptem amb un manual que ens doni respostes ni solucions, ens toca ser creatius, buscar alternatives, innovar i adaptar-nos contínuament: a la realitat dels usuaris, a la realitat social, als canvis, a les caigudes... Per sort, en tots aquests anys, he tingut la sort de coincidir amb grans persones, tant en l'aspecte personal com professional, que m'han acom-

panyat, guiat, sostingut, escoltat, amb les qui he compartit somriures i alegries, complicitats i confidències, i també altres moments complicats i difícils. I això també és Arrels Sant Ignasi, la calidesa de totes les persones que en formem part, sentir-nos part de la causa i la lluita valenta i conjunta. I des d'aquell estiu ja han passat un grapat d'anys, en què l'entitat ha anat creixent, en projectes, professionals, voluntariat i malauradament persones usuàries.

Només em queda compartir el desig de mantenir la motivació i il·lusió per treballar pels més vulnerables, seguir-los acompanyant fidels als valors, estil i autenticitat del Joan Suñol.

Intervenció a Acompanyament, 2013

Testimoni d'un voluntari.

ALEXIS BUENO GUINAMARD

Jesuïta vinculat a Arrels Sant Ignasi.

- Alexis, i tu no has tingut mai problemes amb les drogues, com nosaltres?
- Doncs no. Però t'asseguro que això és simplement perquè he tingut sort i no m'he trobat en la mateixa situació que tu.

Aquest diàleg podria resumir una de les lliçons més importants que m'emporto dels anys d'un voluntariat tan senzill com era sopar un cop per setmana al pis de reinserció. La consciència profunda que jo no soc millor que ells. Que simplement he tingut més sort. Una consciència que es va aprofundint a mesura que vas escoltant, per fragments, la història de les seves vides.

Aquesta lliçó, i la sort de poder compartir la vida, parlar de tot, contemplar la lluita de cadascuna d'aquelles persones per tirar endavant, refer la vida, reconstruir l'interior, guarir d'una addicció que els enverinava la vida.

I sí, jo també, com tants i tants voluntaris expliquen, he rebut molt més del que he donat. Que Déu em regali uns quants germans pel món, persones amb les quals hem caminat un temps junts i hem compartit aquest misteri i aquesta meravella d'estar vius, aquesta angoixa davant les coses incertes, aquesta celebració dels petits i grans èxits...

Sí, ser voluntari al pis de reinserció ha sigut un veritable regal. Que eixampla la meva ment i el meu cor, que em fa mirar d'una manera més fina la realitat, que m'ajuda a jutjar menys, a tenir menys certes dogmàtiques i ser més compassiu i més sensible.

Dono moltes les gràcies a l'existència d'Arrels Sant Ignasi. Dono gràcies a Déu per posar en el cor del Joan Suñol (ara fa 8 anys de la seva mort) aquella inquietud pels més necessitats. Aquella visió d'una necessitat urgent: els immigrants jornalers aquell estiu escampats pels carrers de Lleida com ovelles sense pastor. Sempre m'impressionava com un darrere l'altre dels usuaris que passaven pel pis, quan parlaven de l'entitat, ho feien amb una espurna d'emoció als ulls: llar, família, refugi, lloc d'acollida, de creixement, de respecte, d'ajuda...

Membres de la Comunitat de Jesuïtes a Lleida

Gràcies, Senyor, per Arrels Sant Ignasi i dona'ls molts anys de vida per endavant, molta valentia i creativitat, molta resiliència davant les dificultats. L'esperança de moltes persones concretes en depèn!

Testimoni dels meus 30 anys a Arrels Sant Ignasi.

ENRIC CARMONA JUSTICIA

Persona acompanyada per Arrels Sant Ignasi.

El meu nom és Enric Carmona i tinc 65 anys. Vaig conèixer l'entitat ara fa 28 anys aproximadament a partir d'un conegut comú amb el mossèn Joan Suñol. Aleshores, coneixia Arrels Sant Ignasi des de fora, en els inicis de la Botigueta que estava situada a Riu Éssera i que feia donatiu d'aliments (fruita i verdura entre d'altres).

El 2006 la meua vida té un gir i acudeixo per demanar ajuda al Joan Suñol per la problemàtica de l'alcohol. Ell va ser qui em va fer veure la realitat i qui em va ajudar a abordar el problema. Sempre comptava amb ell, estava al meu costat amb els meus alts i baixos fins que va arribar el moment de la seva mort el 2017. Fou una pèrdua molt important per a mi.

A finals del 2019, em trobo en situació de carrer. El Manolo de l'Ereta em deriva a Arrels Centre Obert del carrer Panera i allí em rep l'Ares. Començo a vincular-me amb el recurs i a fer ús dels serveis. Això m'ajuda, tot i estar al carrer, a portar una vida ordenada amb la meua rutina diària. Sent usuari d'allí, sempre he ajudat. En aquell moment, aportava el meu gra de sorra sempre que podia i ho segueixo fent.

A finals de novembre del 2021, m'ofereixen passar al pis de suport. Allí em rep la Mari, la psicòloga de l'àrea d'Acompanyament. Hi estic uns dos mesos fins que la Rosanna em proposa fer el salt a un pis d'autonomia. Allí hi estic aproximadament uns quinze mesos on dedicava el meu temps realitzant diversos voluntariats a la Fundació. Als matins anava dues vegades a la setmana a Arrels Centre Obert i una tarda anava a fer reforç escolar al Secà de Sant Pere.

Però, tinc una recaiguda arran d'una desil·lusió familiar, que va ser l'argument que em donava per tornar a beure i retorno al pis de suport. Em tornen a donar una oportunitat, i a partir d'aquí considero que la meua vida ha canviat. Se'm proposa realitzar un voluntariat com a conductor de la furgoneta, saben que és una cosa que m'encanta, i a dia d'avui encara continuo fent.

Quina sort haver conegut l'entitat des de fora i ara des de dins amb tots els seus tupins i topants. Estic molt agraït d'haver-vos conegut, hi ho dic sincerament perquè gràcies a Arrels Sant Ignasi segueixo aquí i endavant.

Com a usuari, he pogut comprovar la tasca que es realitza i és molt important pels temes de sensellarisme i addiccions. Considero que la societat i els polítics sobretot, haurien de prendre més consciència i valorar la tasca que es fa.

Per concloure, vull donar les gràcies a tota la comunitat d'Arrels Sant Ignasi per l'ajuda rebuda. Sou la meua família i li vull dedicar una abraçada al Joan allà on sigui.

Gràcies per tot.

Treballar a Arrels Sant Ignasi m'ha canviat la vida.

CONCEPCIÓ ESCUÈ OLIVÉ

Treballadora Social d'Arrels Sant Ignasi.

M'ha canviat la mirada vers les persones que pateixen als marges de la nostra societat. Vaig ser testimoni de la implicació del Joan Suñol amb alguns joves que eren víctimes de la malaltia de l'addicció i de com els tractava amb tendresa i fermesa alhora. El Joan deia que estava aprenent molt d'ells. Jo també he estat una "aprenenta" al llarg d'aquest anys de col·laboració amb l'entitat.

He après a escoltar els sorprenents drames que hi ha darrere de cada història de vida i a entendre millor el que hi ha darrere d'algunes actituds de les persones que els viuen.

He après a mirar amb compassió, amb aquella empatia que desperta les ganes d'ajudar fins i tot quan l'única ajuda que es pot brindar és "estar al costat".

He après a ser conscient dels meus prejudicis i de la necessitat de tenir-los una mica a ratlla. No ens podem llençar directament a ajudar sinó que ho hem de fer de la millor manera i els prejudicis interfereixen negativament en la intervenció cap als altres.

Un altre aprenentatge té a veure amb les emocions. De vegades experimentes emocions que no has sentit mai i no saps què fer, com actuar... Arrels Sant Ignasi m'ha facilitat moments per a la supervisió i el suport psicològic. He après a identificar allò que em passa i a trobar espais per oxigenar-me i contrarestar els moments en què les emocions són a flor de pell i et fan sentir malament.

Hi ha aprenentatges que els he assolit gràcies a l'aposta que l'entitat ha fet per la formació dels professionals. I no tan sols els he pogut aplicar en el treball diari, compartint-los amb molts i diversos companys i companyes, sinó que me'ls emporto amb mi. Tots ells han impregnat la meva vida personal.

Moltes de les persones que han passat per l'entitat s'han vist obligades a tirar endavant amb tot tipus de mancances o des de la distància. Això m'ha fet aprendre a valorar tot allò que m'envolta: la seguretat, el caliu de la família i els companys, els gests de suport en moments difícils i molts altres valors essencials.

He après del que m'han aportat un ampli ventall de col·laboradors: voluntaris, tècnics, practicants... Cadascú amb les seves fortaleeses i habilitats personals. Ara, un cop acabada la meva etapa laboral, en faig balanç i em trobo amb les butxaques plenes de lliçons apreses.

Sí, he estat una aprenenta! I aquest aprenentatge m'ha fet més persona i més humana.

Dono les gràcies a la gran família Arrels Sant Ignasi pels 30 anys de compromís i per l'aposta decidida en la lluita perquè el món sigui una miqueta més digne i just.

Arrels Sant Ignasi: Pasado, presente y futuro.

JAVIER AITOR SOLANA HERRERIAS

Persona acompañada per Arrels Sant Ignasi.

Arrels apareció en mi vida hace unos 8 años ya, seguro que era el peor momento de mi vida, por el momento y situaciones en la que me encontraba, yo solo en la calle durmiendo en un banco.

La verdad solo tengo palabras de agradecimiento para Arrels Sant Ignasi, desde Arrels Centre Obert que fue donde conocí esta fundación. Gracias a ellos los veranos e inviernos se hicieron menos duros y fue por ello donde di el salto a Arrels Acompanyament, donde empecé a ir a talleres, me ofrecieron un seguimiento más personalizado y donde empecé a darme cuenta de la importancia de ciertos valores que nunca fui consciente, porque no les había dado la importancia que tenían, como los tienen ahora en mi vida. Y pese a que me costó mucho, por miedo y respeto quizá a lo desconocido, di el gran paso ahora mismo, diría que uno de los pasos más difíciles, pero creo que el más bonito y el trabajo mejor hecho por mi parte, de lo que me siento muy orgulloso, donde realmente me di cuenta de que lo más difícil en esta vida eres tú, y la mente de cada uno.

Gracias a todo el equipo de técnicos de la entidad y después de casi tres años de proceso, de un proceso que durará toda mi vida, porque tengo una enfermedad que muy seguramente sea de por vida, también sé que tengo a Arrels Sant Ignasi, una fundación que para bien ha cambiado mi vida y sé que la de más gente, haciendo un gran esfuerzo, constancia, acompañando, ayudando, escuchando, dándole valor a gente como yo y mucha más que necesitamos de su apoyo. Gracias a todo el equipo maravilloso, de trabajadores, educadores, voluntarios, que dan la oportunidad a gente necesitada, no sólo con comida o un techo, sino con cosas tan simples como el escuchar y dedicarle ayuda y bienestar de cualquier persona, sea niño, adolescente, sin importar el color, el sexo o la edad.

Gracias Arrels Sant Ignasi y ojalá algún día podamos todos recoger todo este fruto dulce del gran árbol que estáis creando. Para mí sois más que unas raíces, un árbol o una fruta, sois mi familia.

Muchas gracias.

Un camí amb sentit...

ROSA Mª MAJORAL JOSA

Directora d'Arrels Sant Ignasi del 2018 a l'actualitat.

Quan va començar Arrels Sant Ignasi jo tenia 20 anys, estava a la universitat i molt implicada en l'educació en el lleure amb el meu esplai i no en tenia ni idea que existís una realitat com aquesta.

Jo vaig arribar-hi al voltant dels 31 anys, al 2005 com a voluntària, la Natàlia em va fer l'entrevista d'acollida i encara ara la tinc molt present i la recordo. Venia una mica desencantada de la cooperació internacional on havia participat i tenia ganes de col·laborar a nivell més local i a més, coneixia d'aprop una persona amb problemes d'addiccions i això, em va fer decantar per presentar-me a l'entitat. Després de l'entrevista de voluntariat, vaig ser tutora de Reinserció, la Comunitat Terapèutica, amb l'Antonio que va ser el meu primer tutorat. I des de llavors, vaig entrar d'educadora fent una substitució de maternitat a Arrels Acompanyament, després cap de programes i fins aquí, que en soc la Directora des del 2018.

Al principi de tot de la feina, estàvem a la parròquia i a la tarda ens traslladàvem amb el carpesano blau a les oficines de l'Av. Madrid, 3 que era un apartament de 20 metres, on venia l'Àngel Ayuso de forma voluntària a donar un cop de mà amb els números i la comptabilitat. En aquella època també ens emportàvem alguna bronca del Joan per la metadona que no quadrava, o per no voler acollir algun usuari que nosaltres no hi vèiem massa possibilitat i el Joan ja el feia treballant,..., i tantes d'altres situacions que vivíem i que poc a poc van anar sargint una manera de fer i uns valors que el Joan ens encomanava amb el seu carisma i tarannà, i que vam anar incorporant sense ni adonar-nos. Molt moments viscuts, molts moments compartits amb altres persones, moltes anècdotes, moltes experiències, unes millors que d'altres, però totes m'han aportat i he après i continuo aprenen, perquè Arrels Sant Ignasi és tot un món molt complex i divers, però alhora molt ric i intens i sembla que, malauradament a vegades, fins i tot, infinit en el sentit que no s'acaba.

I així, ja porto 20 anys a Arrels Sant Ignasi... Sempre m'ha agradat pensar i fer que amb els meus petits actes i detalls contribueixo a crear un món millor i a transformar-lo des de la meva persona, a vegades amb més èxit que d'altres... Està clar, que per fer-ho hagués pogut escollir qualsevol àmbit, tanmateix a la vida força cops acabes dirigint-te cap allà on et dicta el teu cor o aquella veueta

Rosa Majoral en una entrevista a la UA1 Lleida Ràdio, 2023

instintiva que no saps massa cap a on et porta i alhora, estàs convençuda i tens la certesa que és el millor camí per a tu en aquell moment (millor camí, que no vol dir que sigui el més fàcil...). Des d'aquella noia jove que va tornar d'estudiar i de treballar a Barcelona amb l'interès de tornar a viure a la seva terra, treballar amb alguna cosa que li agradés i la motives, fer alguna cosa de voluntariat... ha plogut força, tanmateix encara sento que estic en el lloc adequat i on he d'estar... I per a mi això és important, tenir el sentiment intern d'encaix i coherència, on et sents bé en el lloc on estàs. Per mi és un criteri que segueixo i quan aquest sentiment no hi és reiteradament, doncs és quan em plantejo canvis... També perquè crec que en càrrecs directius, que és el que ocupo ara mateix, has de tenir data de caducitat si no vols que tot vagi decaient o enrarint-se. A part de tenir el sentiment, també és important com hi estàs o des d'on hi estàs i ara mateix, conviuen en mi:

- el goig per aquesta responsabilitat en la direcció de l'entitat, alhora que certa por i dubtes de si estic a l'alçada i sobretot, a l'alçada dels reptes que ens deparen en aquest futur. Un goig que està tenyit per les circumstàncies de pèrdua i dol de les persones que anem perdent amb el trajecte. I alhora, em reconforta saber que totes elles ens continuen acompanyant des d'allà on són.

- i sobretot, regna en el meu interior el fet de què la vida m'ha posat aquí a Arrels Sant Ignasi, i jo ho he d'acceptar, ja que estic al seu servei, al servei de la mateixa vida i del què em demana. I ho accepto lliurement perquè també puc dir que no, però em deixo fluir precisament perquè ser que estar aquí, m'ajuda a créixer i és el millor per a mi, per l'entitat i en definitiva, per a les persones que acompanyem. D'alguna manera, no puc dir que no. Dins meu neix una certa tranquil·litat, pau o serenor i joia al projectar-me aquí, se m'eixampla el cor (senyals que m'indiquen el camí entre altres...), crec que és el camí de l'esperit, el camí de la llum... Però a més, sento que aquesta llum no la porto sola, no estic sola i aquesta llum es compartida amb altres que fem junts aquest camí, cosa que agreixo enormement. Junts fem el camí i ens unim per erradicar les injustícies socials i la situació de les persones amb i per les què són la nostra raó de ser.

Un camí amb sentit, m'agrada que hi hagi un sentit en les coses i en un mateix. Sentit i coherència. Tot i que no significa que el que hagi de tenir sentit per mi l'hagi de tenir per l'altre, però la missió a nivell d'entitat ha de tenir sentit per mi, per nosaltres i per tota la comunitat d'Arrels Sant Ignasi.

Desitjo poder continuar endavant amb la nostra essència d'acollida i acompanyament estant al costat de les persones més vulnerables, afrontat els reptes que ens depara el futur i sobretot, per fer un món més ple d'amor, justament en aquests moments, en que l'amor esdevé vital a la nostra societat. Ben segur, que el camí estarà ple d'incertesa i de canvis, però junts i amb aquest amor tot és pot encarar millor. I finalment, també agraeixo que la vida em poses a davant Arrels Sant Ignasi i tots als que hi sou presents. Agraeixo a l'equip, tècnics remunerats i voluntariat, que treballen en escriure en una feina molt dura, però alhora tant enriquidora i humana

i a totes les persones col·laboradores de l'entitat. I agraeixo immensament, a les persones que acompanyem, a cadascuna d'elles, perquè de cadascuna d'elles aprenc i em milloren com a persona. I a totes aquelles persones que hem compartit durant els anys i ara no hi són.

A totes, com diria el Joan, Gràcies Sempre.

Petjada profunda.

GLÒRIA NOÈ CALOPA

Educadora social d'Arrels Sant Ignasi.

Aquests dies, quan em van proposar si volia escriure per a la celebració dels 30 anys d'Arrels Sant Ignasi, m'han vingut tantes coses al cap... Ho resumiria dient que jo no seria la mateixa sense el que vaig aprendre a l'entitat, perquè em va deixar una petjada profunda. Van estar 20 anys de relació laboral i també de compromís amb els més febles. Vaig començar a treballar l'any 2000 a la comunitat terapèutica, una petita comunitat urbana de "nois" que sovint havien passat pel Arrels Centre Obert, aquell espai que obria 365 dies a l'any i acollia les persones sense llar de Lleida. Els qui volien fer un pas més en la seva recuperació i fer un tractament per deixar el consum començaven al programa d'Arrels Reinserció. Aquí entro en contacte amb el món de les drogues i de les persones sense llar i de l'exclusió. Hi estic uns anys i després d'un any d'excedència per maternitat, torno però canvio de programa i vaig a "la Botigueta", el Servei de distribució d'Aliments, on hi estaré fins l'any 2020.

Aquí segueixo connectada al món de l'exclusió, atenent els usuaris dels altres programes d'acostament i tractament, i en especial al nou subjecte que és qui fa que neixi aquest servei d'aliments. Aquest subjecte "invisibilitat" és la persona migrada sense "papers" que no estava empadronada i per això no era atesa per Serveis Socials. Així doncs actuàvem allà on l'administració tenia els seus buits. Sovint si la podíem acollir en algun pis, tenia dificultats entre altres coses per cobrir una altra necessitat bàsica, l'alimentació.

Al mateix temps, Arrels Sant Ignasi anava experimentant canvis en la seva estructura: creixia, creant nous programes per atendre noves realitats de persones que vivien en situació d'exclusió i anava donant forma a aquests programes i als professionals i voluntaris que s'hi incorporaven. D'altra banda, ens parlen del "Sector Social" dels Jesuïtes a nivell estatal i comencem a compartir i fer-nos conscients que l'entitat començarà a formar part d'una estructura més gran que uneix els diferents programes socials que tenen els jesuïtes arreu de l'estat. Paulatinament, anem fent trobades i formacions amb altres membres del sector social. Aquesta combinació de teoria i pràctica de la nostra acció social rau en un context on la missió i valors del nostre Arrels, se sustenta en l'opció que el Joan Suñol havia fet per als més desfavorits.

Endinsar-nos al món jesuïta va ser una sorpresa i un descobriment alhora. Compartir la nostra praxis i les nostres reflexions amb els altres va ser molt inspirador i jo crec que va dotar d'un sentit molt més profund la nostra acció. Al mateix temps, hi afegia tota una dimensió espiritual, més que religiosa, ja que respectava les pràctiques i creences dels qui hi treballàvem i dels qui venien a buscar atenció dels nostres serveis.

Per a mi, aquest gir va ser enriquidor, tant les trobades de reflexió amb la resta del Sector Social com els Consells de direcció, on es respirava una manera de fer molt humanista. Això sostenia el sentit de la nostra tasca d'acompanyament i transformació amb les persones que vivien situacions d'exclusió. De tot el que vaig viure, guardo en un lloc especial el que va suposar la malaltia i la mort del nostre estimat Joan, "el padre". Em sento molt afortunada d'haver-lo conegut, après i haver testimoniado aquesta força per estar al costat dels més febles i fer possible que d'una acció petita en vinguessin de més grans i cada cop anés implicant a més gent amb la mirada transformadora.

Xerrada Aliments, 2018

També, haver estat en el moment d'acomiadament. Sento que Arrels Sant Ignasi és el seu llegat i que va poder veure com creixia, com caminava i com allò que havia impulsat donava els seus fruits.

Així doncs, em queda un sentiment de gratitud enorme perquè tots aquests anys a l'entitat m'han aportat uns valors i una determinada mirada cap a l'altre, cap al més desfavorit. També una mirada oberta cap a una església amb múltiples vessants, entre elles, una església que té una visió social, de base, i que lluita i denuncia per a la dignitat de les persones, de les més excloses. I una mica des de dins, puc dir que aquesta mirada m'ha ajudat a trencar alguns tòpics que es diuen des de fora, des de la distància i des de la desconexió, sobretot quan es generalitza.

Per tot allò après i compartit, per poder acompanyar l'altre en el seu patiment i en la resiliència, per aprendre què és la incidència i ser un granet de sorra en una societat més justa, per l'obertura del cor i de mirada... i per tantes coses... GRÀCIES !!!!

De voluntària a educadora: un camí de vida a Arrels Sant Ignasi.

ARES MATEUS ALAMON

Coordinadora general del voluntariat i Educadora social d'Arrels Sant Ignasi.

L'any 2014, per casualitats de la vida, vam sentir per la parròquia que feia falta voluntariat per dinamitzar el taller de cuina. Feia setmanes que es demanava a algú i semblava que ningú s'hi animava. En aquell moment, jo, amb 18 anys, començava la universitat i ja em començava a cridar l'atenció això del món social. En vaig parlar amb la meva germana. No en sabíem gaire, de cuina, però amb tota nostra innocència, vam decidir fer el pas. Si ho haguéssim pensat dues vegades o si haguéssim conegut més al perfil de persones amb les quals es treballa des d'Arrels Sant Ignasi, potser no hauríem tingut el valor d'enrolar-nos en aquella tasca.

Suposo que fer el voluntariat a l'entitat, amb els nois de Reinserció, és un dels motius pels quals aquell any tot em va començar a remoure per dins. Aquell estiu vaig prendre una decisió que em canviaria la vida: vaig deixar ADE i Dret i vaig començar Educació Social. Descobrir el sector social va ser com posar nom a una vocació que, sense saber-ho, sempre havia estat dins meu.

I qui m'hauria dit que, quatre anys més tard, acabaria treballant com a Educadora Social a l'entitat? Quan em va trucar la Rosa, jo només coneixia Reinserció, però la proposta era començar a Arrels Centre Obert. Un cop més, no sabia ben bé on em posava. Però des del primer moment, aquell lloc em va captivar. Un espai màgic, on els que a fora "no eren ningú", aquí ho eren tot. Aquí tenien nom, història, veu, humor, interès pel món, caràcter... i amor.

I descobrint aquell nou oasi, l'Arrels Centre Obert, vaig reconèixer la importància d'allò que jo havia estat fent uns anys enrere. El centre era viu gràcies al voluntariat que ho feia possible. Dinamitzant la sala d'estar, donant conversa, tocant la guitarra, ajudant a grapar el precari sistema d'etiquetatge de la roba per posar-la a la rentadora, repartint maquinetes d'afaitar i tovalloles... però sobretot, acollint càlidament a totes les persones que hi arribaven.

Al llarg d'aquest temps, i mentre m'impregnava de la importància de la tasca del voluntariat, se'm va oferir la possibilitat de ser la coordinadora del voluntariat de la fundació. També gestionar les demandes de sensibilitzacions que se'ns feien per part d'entitats externes. Això em va fer aprendre a valorar que Arrels Sant Ignasi no només és puntera i referent en relació amb el sensellarisme i les addiccions, sinó també en la importància que dona a la difusió i denúncia d'allò que no és just. Perquè estar al costat dels més vulnerables és necessari, però sensibilitzar i reivindicar que les coses han de canviar, encara ho és més.

Ara, deu anys després del meu primer contacte amb l'entitat, i més de cinc des que vaig començar com a educadora inexperta, puc dir que aquesta entitat m'ha

fet créixer. M'ha transformat no només professionalment sinó també humanament. M'ha ensenyat a mirar l'altre com a igual, com a germà. A deixar de costat les posicions de poder o superioritat. A entendre que el color de la pell és només això: un color. Que tenir casa és un dret. Que som on som, en gran part, per la sort de néixer on hem nascut, amb els factors de risc i de protecció que ens han tocat. Que cal oferir oportunitats, perquè són imprescindibles. Que tots, en certa manera, estem trencats... i que tots necessitem amor.

Al cap i a la fi, l'amor és això: Arrels Sant Ignasi. Una comunitat feta de tantes peces com persones que en formem part. El voluntariat incansable i imprescindible. Les persones beneficiàries, que són el cor de tot plegat. L'equip tècnic, ple de vocació i sensibilitat. Tots junts fem possible aquest espai de dignitat i d'humanitat. Perquè, en realitat, Arrels Sant Ignasi no és només un lloc. És llar.

Atencions a l'Arrels Centre Obert durant la COVID-20, 2021

Mi amor por Arrels Sant Ignasi.

FÈLIX TRIGUEROS CORRAL

Persona acompañada per Arrels Sant Ignasi.

Llegué a Arrels Sant Ignasi el año 2004 porque el padre Joan Suñol Sj me llevó a Arrels Centre Obert, donde conocí a Concep, trabajadora de la entidad. Para mí Arrels Sant Ignasi, después de más de 20 años es mi familia, cuando me han ido las cosas mal son los que me han apoyado de forma incondicional, con amor incondicional. Por eso los considero mi familia. La familia es con quién estás y quién te apoya de esa manera. Los amo. Arrels se compone de distintos grupos: el grupo profesional, es con el que más relación tengo, el grupo de voluntariado, muy admirables todos y las propias personas a las que atiende, porque estas también son parte de la entidad.

A mi vida ha aportado, a parte del apoyo incondicional y psicológico, un acompañamiento real. Yo no estaría en las condiciones que estoy ahora mismo si no fuese por ellos. Seguramente no estaría aquí, como muchos otros compañeros.

En 24 años la entidad ha cambiado mucho, ha avanzado mucho. Sobre todo, en el volumen de personas, tanto de atenciones a usuarios como de personal. Pero no ha habido grandes cambios en lo que refiere a su forma de hacer y filosofía, persiste desde el principio. Teniendo en cuenta al padre Joan Suñol como referente. Gracias a mi contacto con la fundación soy la persona que soy ahora y me han ayudado a quererme mucho más de lo que me he querido en un pasado. Me han enseñado a amarme a mi mismo. En lo que refiere al futuro, creo que siempre que exista un equipo humano como el que hay en la actualidad y que sigue la filosofía de Arrels Sant Ignasi, que es tratar a las personas como individuos y no como grupos, va por buen camino.

Lo que más he querido de la entidad es su filosofía, distinta a otros grupos que se dedican a temas similares, ellos tratan con mucho respeto al usuario. Aunque he querido a la entidad en un nivel muy amplio, ya que he formado parte de muchos de sus programas, y sobre todo a las personas que he conocido durante el proceso. Destacaría con un nivel humano muy alto, los amo mucho.

Programa "A quatre mans" d'Antoni Tolmos
on hi participa Fèlix Trigueros

Me'n vaig enamorar...

MARI BOSQUÉ CAMACHO

Psicòloga i Cap d'Àrea d'Acompanyament d'Arrels Sant Ignasi.

La casualitat em va conduir ara fa 20 anys a la realitat d'Arrels Sant Ignasi. Vaig arribar com a voluntària cobrint les professionals mentre feien un curs de formació. La meva tasca era acompanyar els nois en aquella estona.

Si us dic que me'n vaig enamorar, no menteixo. Esperava que arribés el següent dimecres, setmana a setmana, per tornar a estar una estona amb els nois i que m'expliquessin tots els seus neguits, periples i anècdotes.

Quan vaig conèixer el Joan, em va fascinar i espantar a parts iguals. Era pedagogia pura escoltar-lo parlar del sensellarisme, l'addicció, el sistema, la lluita i els valors.

Com ja ens havíem vist uns quants cops, en el moment que hi va haver una vacant a l'entitat me la va oferir i no vaig dubtar a abandonar la clínica psiquiàtrica on treballava.

No us negaré que em sentia molt afortunada, però tenia por. No era el mateix anar de voluntària acompanyant a estones els usuaris que ser responsable d'un torn i assumir l'acompanyament, la dinàmica, les normes. La vida a la Comunitat Terapèutica en definitiva. Un repte! Penso que encara ho continua essent.

Encara recordo els meus primers nois, la primera quinta (com jo ho anomeno): el Sergi, el Celestino, el Kiko i el Josep. Dels quatre, lamentablement dos són morts, un va anar a la presó i del darrer no n'he sabut mai més res. No va ser gens fàcil. Tot i les dificultats òbvies de la tasca, sentia una força que m'impulsava a seguir. Sovint penso que era l'impuls de la convicció d'en Joan i dels voluntaris i voluntàries que ja en aquells moments l'acompanyaven. Sempre es podia fer alguna cosa, aquesta era la consigna. Els acompanyarem allà on ells vulguin anar. La nostra tasca és ser-hi. Aquestes afirmacions ara les tinc tan integrades que no em presenten dubtes però recordo que al començament, acabada de llicenciar, la psicòloga lluitava internament per assumir l'èxit, no tant com la recuperació, la millora personal, l'acceptació incondicional i l'estima cap a l'altre.

Tinc paraules de record per tantes persones que m'han deixat ser part de la seva vida en aquests 20 anys que no acabaria. Usuaris, tècnics i Jesuïtes a tots us agraeixo profundament la vostra confiança.

Una menció especial pels usuaris/es que en aquests anys ens han deixat, perquè la malaltia els ha vençut tot i esforçar-se un cop i un altre per deixar el consum enrere. A tots us agraeixo molt haver-me deixat estar al vostre costat.

Però no vull acabar el meu testimoni amb una nota trista, sinó amb un crit a l'esperança per tal de mantenir-nos fermes en la lluita.

Abans, ara i sempre.
Una abraçada.

Usuaris col·laborant en els preparatius del butlletí Arrels Informatiu, 2013

Vincles d'esperança.

HAFIDA OUALI SADDIKI

Educadora Social d'Arrels Sant Ignasi.

Arrels Sant Ignasi esdevé casa per les persones que atenem. És el lloc segur que moltes vegades no han arribat a tenir mai. És aquell lloc on pots acudir sense cita prèvia quan tinguis un mal dia, perquè saps que hi haurà algú disposat a escoltar-te i a donar-te un cop de mà en el què sigui possible.

L'entitat és refugi per a moltes persones, un lloc on la gent que hi ve no és només un número o una necessitat, són possibilitat i futur, esperança i anhel per un món on totes juntes podem encaixar.

A l'entitat, cada història compta. Darrere de cada mirada hi ha un camí recorregut, un aprenentatge i una força que sovint passa desapercebuda i que socialment es percep només de manera negativa. Arrels Sant Ignasi és compartir, reconstruir i començar de nou les vegades que faci falta. No oferim només suport, sinó també companyia, confiança i l'oportunitat de tornar a creure en un mateix. Perquè sabem que ningú hauria d'afrontar la vida sol, i que quan una persona troba un lloc on se la veu i se l'escolta, pot tornar a imaginar el seu futur.

A la Fundació és on he après a veure la vida de forma diferent; m'ha ensenyat que cada dia puc acompanyar vides i que el meu suport moltes vegades pot suposar un alè fresc per aquella persona a qui li faig costat.

Sento que creixo cada cop que algú em permet formar part de la seva història, del seu procés. Em sento privilegiada perquè sento que puc acompanyar des d'on les persones que atenem volen, des de la posició més còmoda en la que se senten.

Tot i la duresa de les situacions que ens trobem cada dia, em continua sorprenent de la resiliència i el poder que tenen les persones acompanyades, que inclús en els moments de més fragilitat, ens demostren que tenen una fortalesa indescriptible, sembla que sempre hi ha un motiu per seguir i per lluitar.

Vull recordar també amb molta estima a les persones que hem acompanyat fins al final de les seves vides, els vull mostrar el més profund dels agraïments en aquest escrit, per haver-me deixat formar part d'algunes de les petjades que van donar en vida i de l'amor que em van transmetre fins a l'últim moment.

M'agrada pensar que Arrels Sant Ignasi és família i és casa per les persones que acompanyem, ja que intentem fer sentir a les persones que formen part del centre, que el seu pas per l'entitat traça una trajectòria inesborrable a la memòria.

I és des d'aquest sentit que procurem que les persones que acompanyem trobin al centre, un espai de reconfort, on les seves situacions de vulnerabilitat semblen més petites quan troben algú amb qui compartir-les.

Per mi Arrels Sant Ignasi és això: un espai on cada gest suma, on cada persona importa, i on, pas a pas, construïm un camí comú cap a una societat on cada història sigui escoltada amb dignitat.

Repartiment de regals nadalencs a usuaris de l'entitat amb motiu de la iniciativa de Fades de Ponent, 2023

Àngels vestits de carrer.

MARIA SOLER CANALETA

Treballadora social, Coordinadora de la Unitat Dependent i Cap d'Àrea d'Acollida d'Arrels Sant Ignasi.

Havia de decidir on acabar la meua formació teòrica; havia de dir on volia anar a fer la pràctica. Estava enfadada, m'havien "pres" els llocs on volia anar i no em decidia. Finalment, em van dir: "Tu, a Arrels Sant Ignasi, hi estaràs bé." Decidit. Hi vaig arribar sense saber què era. Què era allò que li deien Arrels? ... Entitat no lucrativa que atén persones... bla bla bla. Ja està, ja ho sabia. Ja podia començar. Mica en mica anava veient que no era tant el què, sinó el qui i com. Vaig trobar-me amb unes companyes afables, en un lloc plaïble i respectuós. A elles les acompanyaven les persones que treballen altruïstament, persones que donen el seu jo a canvi de res. Si més no, res que sigui material.

Després vaig conèixer el Pare Joan. Vaja, quin home! Quan ell entrava a la sala, les persones qui hi havia els canviava la cara; molts treien un somriure, sincer i de "dins". Altres, continuaven amb cara apagada, amb posat dur. A totes les persones de la sala, la vida no els havia tractat bé, i no sempre podien somriure. Això sí, amb els temps, moltes acabaven regalant-nos somriures.

Les converses més dures, o els relats més durs que he tingut i sentit mai, han estat a l'entitat, amb les persones més vulnerables. Ja fossin a les mateixes instal·lacions o als llocs més hostils, com pot ser el carrer.

Escoltant i parlant amb les persones ateses, amb altres professionals, amb les persones voluntàries, amb els jesuïtes, amb la comunitat d'Arrels Sant Ignasi, vaig créixer com a persona, vaig entendre i conèixer coses que abans potser mai no m'hagués ni plantejat, i que moltes persones fora d'aquest entorn potser no entendran mai. Sé que soc la professional que soc ara gràcies a l'entitat, en el seu tot.

A Arrels Sant Ignasi s'hi fan moltes petites grans coses que qui hauria de fer, no fa. Hi ha molts aspectes bàsics de la quotidianitat que moltes persones no tenen cobertes, i són pocs els que ho cobreixen. A dia d'avui, una cosa tan simple com "ser escoltada", costa molt de trobar, així com el "ser-hi". Només el fet d'escoltar i ser-hi, dona tant a les persones! M'he trobat infinitat de vegades persones que et feien una demanda concreta; després d'escoltar-la, la demanda havia desaparegut. Quan et sents escoltada, acompanyada, canvien moltes coses.

Després de molts anys, vaig decidir marxar, deixar de treballar-hi. Vaig tenir la necessitat de fer canvis, i una, era canviar a nivell laboral. Prendre la decisió va ser fàcil. Ara bé, fer-ho i portar-ho a terme, no. Vaig necessitar molt temps per deixar anar, per deixar l'entitat, per deixar les persones que en formen part.

Hi ha feines molt dures, moltes, i treballar i estar a Arrels Sant Ignasi, n'és una. Una de les coses amb el que havia de fer el cor més fort, era acompanyar a la

mort, acompanyar aquella persona que estava sola, i que a més, no volia marxar. O no haver pogut ser-hi quan marxava sobtadament. Així com sentir relats dramàtics dia rere dia. El que no té preu, però, és veure les seves cares quan realitzàvem certes activitats lúdiques. Portar a sopar un grup de dones en un restaurant, i veure-les gaudir d'allò que no podien fer, o fins i tot, alguna, no haver-ho fet mai. Inventar-nos activitats perquè tinguessin moments de felicitat, de compartir, de riure, de gaudir... O veure que moltes persones feien passos aconseguint grans reptes de la vida, veure que podien sortir-se'n. I tu eres allà amb elles per veure-ho.

Campanya a la PI Sant Joan, 2010

Tal i com va dir un cop una usuària, Arrels Sant Ignasi no hauria d'existir, però gràcies que hi és. Gràcies que hi ha persones que volen i estan al costat de les persones més vulnerables, de les més excloses. L'entitat no té una vareta màgica que soluciona totes les vides que acull, ni la tindrà, però gràcies que pot fer la vida una mica més amable a moltes persones i ajudar-les en el seu camí.

I com va dir el Manel, en pau descansi, els d'Arrels Sant Ignasi son àngels vestits de carrer.

Per tot, només tinc paraules d'agraïment cap a l'entitat, i com deia el pare Joan, com he dit moltes vegades, gràcies sempre!

Arrels Sant Ignasi, la força d'una mà amiga.

FRANCESC ALAMON QUERALT

Referent del voluntariat del Projecte Rakenaà, escola d'Alfabetització d'Arrels Sant Ignasi.

Sempre m'ha captivat la manera com les persones s'organitzen dins de les nostres societats, des de la família, que representa la primera i més bàsica estructura social, fins als grups d'amics, els equips de treball, les associacions, els clubs o les diverses comunitats que sorgeixen arreu. Aquesta ordenació s'estén també als grups de seguidors, a les agrupacions per afinitats o interessos, als col·lectius que comparteixen característiques comunes, ja siguin per l'origen, el lloc de residència, com els habitants d'un poble o d'una ciutat.

La varietat de formes d'organització és extensa i, tanmateix, en totes elles hi trobem un element en comú: sempre hi ha una raó, un vincle o un motiu que uneix les persones i els dona sentit com a grup. Quan aquesta raó de ser és àmpliament compartida, acceptada i estimada pels seus membres, la família o la comunitat es consolida, creix i esdevé prolífica. És en aquest context positiu on els individus se senten realment part d'un col·lectiu; experimenten un sentiment de pertinença i gaudeixen d'un entorn de certesa i seguretat, fruit de la manera de ser i de fer d'aquell grup on se saben acceptats.

Aquesta dinàmica, tan present i alhora tan diversa, és la que fa que la vida en societat sigui rica, complexa i, sobretot, profundament humana.

Per a mi, l'entitat exemplifica plenament aquesta perspectiva d'organització social cohesionada i amb sentit. Aquesta manera de fer es reflecteix tant en la forma de treballar dels seus membres, que actuen amb una clara vocació de servei i compromís, com en la missió transformadora que duen a terme dia rere dia.

En altres paraules, Arrels Sant Ignasi es defineix per la seva voluntat de ser una organització amb una identitat pròpia, sòlida i reconeixible, que es manté sempre atenta a les persones del nostre entorn que necessiten suport per poder-se integrar plenament a la comunitat. Aquesta atenció es tradueix en un acompanyament que va més enllà de la simple assistència: busca garantir que tothom pugui formar part de la societat en la seva expressió més bàsica i essencial, i perquè es puguin sentir persones acollides.

En els darrers anys, he tingut l'oportunitat de viure de prop què significa "trobar una mà amiga" en el context de la xarxa d'Arrels Sant Ignasi. I aquesta experiència, que inicialment s'adreça als més vulnerables, ens acaba interpel·lant a tots: els voluntaris, els tècnics i els usuaris. L'acció envers els altres esdevé profundament transformadora, també, per a cadascú de nosaltres. En el nostre dia a dia, compartim fragments de vida amb els que acaben d'arribar a les nostres terres i

amb altres que fa temps que són entre nosaltres. Ens escoltem i ens mirem als ulls i, si ens aturem a observar amb atenció, descobrim aquell amb qui, a poc a poc, es van teixint lligams. Uns i altres deixem de ser desconeguts per convertir-nos en persones amb nom i cognoms, coneixent on i com vivim, i estenent-nos la mà amiga, per bé que de vegades aquest gest no pugui anar més enllà d'un contacte càlid i sincer.

En aquest camí, l'empatia cap als usuaris esdevé fonamental. Ens preguntem què més podem fer, com podem millorar les relacions perquè tothom se senti acollit dins la nostra "tribu" lleidatana. Ens esforcem per crear un espai on tothom pugui trobar el seu lloc, sentir-se reconegut i formar part d'una comunitat que no margina, sinó que inclou.

Des de la nostra experiència a l'escola de llengua Rakenaà, hem treballat en el projecte d'ensenyar a comprendre i pronunciar amb les nostres paraules, i hem comprovat que la proximitat es construeix, sobretot, a través de la comunicació. Aquesta comunicació va molt més enllà de les classes: implica explicar-nos anhel·ls, desitjos i camins per recórrer, però també històries personals, famílies que han quedat enrere, compartint els afectes i la necessitat d'una abraçada. Parlem del fred que fa quan es dorm al carrer i del menjar que és tan necessari. Ens confien com han obtingut els diners, sovint en circumstàncies difícils, i els escoltem quan diuen que volen ser reconeguts per la nostra societat per poder-se guanyar la vida dignament. Alguns dels nouvinguts són persones que, sovint, han deixat estudis a mig fer quan han marxat de casa seva i voldrien reprendre'ls per aportar el seu talent a la nostra societat.

Escollar és essencial, perquè tot és possible si ens hi posem de debò. La nostra tasca des d'Arrels Sant Ignasi és orientar aquestes voluntats, acompanyar-les i ajudar a trobar els camins i donar l'impuls necessari per tirar endavant.

Darrere de tots aquests desitjos i esforços hi ha un equip de tècnics i un gran grup de voluntaris magnífics (és un altre grup organitzat) que uneixen forces per fer-ho possible. Repensen, adapten recursos i creen noves maneres de connectar humanament amb tothom. És el compromís personal de cada voluntari, que es mou per la voluntat de fer créixer el grup i de dedicar temps i vida als altres. No es tracta de tenir la solució a tots els problemes, sinó de fer una petita contribució des del convenciment que la nostra societat només pot ser millor si ens arromanguem i hi posem el cor.

Trobada de la Comunitat, Paella 2025

La satisfacció d'aquesta feina es fa evident en els petits detalls. Quan ens veiem pel carrer, ens saludem amb alegria i celebrem el retrobament. És llavors quan comprovem que s'han creat llaços d'afecte, de grup, de comunitat, i pensem que ha valgut la pena obrir aquest espai de confiança entre persones diverses. Perquè, vinguem d'on vinguem, tots busquem la felicitat.

Formar part d'aquest equip de voluntaris, tan positiu i entusiasta, és un autèntic regal. Cada dia, a cada conversa, malgrat les dificultats, la sensació és la d'estar en un lloc que genera esperança. I com deia Václav Havel: "L'esperança no és la creença que alguna cosa sortirà bé, sinó la certesa que les coses, independentment de com surtin, tenen un sentit."

Ser al costat de la justícia.

FRANCESC MAYÓS SERVET i Mª ISABEL BARÓ ANIA

Persones voluntàries i referents de la formació del voluntariat d'Arrels Sant Ignasi.

Tot coincidint amb el traspàs del Papa Francesc, i els 30 anys de la Fundació Social Arrels Sant Ignasi, ens venen al pensament tot un món de reflexions i accions que el Papa i l'entitat podrien compartir.

Del Papa Francesc, en saben el que l'Església ens ha anat comunicant i el que a nivell personal hem llegit, i ens adonem que el Papa Francesc i el Pare Joan Suñol (fundador de l'entitat), provinents de formacions similars (Companyia de Jesús) desenvolupen cadascú, en el seu àmbit, una sèrie d'activitats per afavorir els més vulnerables, els més necessitats, els que el món deixa sols, aquells que, per circumstàncies diverses, es veuen exposats a un món que els és advers.

Quan el Papa Francesc va a Lampedusa, no és només un signe de proximitat al migrant, també és l'acceptació que al primer món arriben persones que cal ajudar i dignificar. També el P. Suñol va tenir aquest sentit de "mirar els més desfavorits".

Arrels Sant Ignasi vol ser això: una mirada serena, viva, tranquil·litadora, una eina per evidenciar el més dèbil i desfavorit de la societat, perquè mirem i veiem persones que senten, estimen i desitgen ser vistes i considerades.

Ser i estar prop del món sense sostre és també ser al costat de la justícia, la coherència en la pròpia vida: sentir-se i ser solidari és també reconèixer els beneficis que la societat ens concedeix i ens capacita per ajudar, estar al costat del més dèbil en un sentit cristià, social i humà.

Celebració 30è aniversari Arrels Sant Ignasi, 2024

Des d'Arrels Sant Ignasi, ens agradaria Acollir i alleugerir l'entorn de les persones sense sostre, fent-los la vida més fàcil, Transformar les seves necessitats en possibilitats reals i Defensar i lluitar per aconseguir un món millor.

Fa 30 anys que la Fundació existeix. La seva tasca dignifica qui més ho necessita, però també el seu entorn que veu com aquest món difícil, complicat i egoista es pot transformar en un entorn generós, digne i amistós.

Grup d'adults de la Parròquia de Sant Ignasi, 2005

Un orgull pels lleidatans i lleidatanes.

JOAN VIÑAS SALAS

Membre del Consell d'Amics d'Arrels Sant Ignasi

Com succeeix, per desgràcia, per tot el món, hi ha moltes persones que viuen descartades del sistema social, polític i econòmic dominant. Lleida no n'és una excepció. Són necessàries organitzacions que agrupin persones sensibles, no indiferents, a aquesta injustícia i que ajudin aquests germans nostres.

Conec el P. Joan Suñol des que va arribar a Lleida. Era una persona inquieta, molt sensible al sofriment de les persones causat per les injustícies socials. La Parròquia de Sant Ignasi de Loiola s'havia de comprometre a fons impulsada pel seguiment de Jesús. El Joan va fundar Arrels Sant Ignasi per atendre els sense sostre, arribant als més pobres de tots del nostre entorn i sensibilitzant els parroquians que anaven a missa. L'entitat ben aviat va anar creixent en serveis oferts a les persones pobres i vulnerables, i també per les denúncies públiques d'aquestes injustícies. Avui dia ofereix diferents programes que arriben a moltes persones usuàries.

Arrels Sant Ignasi és un orgull pels lleidatans i lleidatanes. Demostra la nostra solidaritat i sensibilitat vers els més necessitats. Especialment contents estem els membres de la parròquia de Sant Ignasi de Loiola, que des del primer dia el sustenta i promou. L'Eucaristia és inseparable del compromís social amb els pobres i la Fundació n'és la concreció. Fent també acció profètica, l'entitat no tan sols supleix amb assistència les deficientes accions dels organismes oficials, sinó que també denuncia aquestes greus injustícies socials.

Des del començament que la meua família hi està implicada. Inicialment l'Ana, la meua esposa, en el primer Arrels Centre Obert i la Meritxell, la nostra filla gran, com a metgessa al pis de Reinserció. Tanmateix, la meua major implicació va ser quan el P. Joan em va demanar de formar part del Patronat d'Arrels Sant Ignasi.

Els moments més durs van passar durant la crisi econòmica del 2008, en què les institucions oficials -Ajuntament, Diputació i Generalitat- van disminuir dràsticament les aportacions a l'entitat, fet que va obligar a certes restriccions i a insistir en demanar més col·laboració de la ciutadania, quan, precisament, van augmentar el nombre de pobres. La resposta va ser espectacular. Vaig cessar quan el P. Roger Torres, president, va renovar el Patronat i creà un consell assessor en què em va incloure.

En els darrers anys, després de la jubilació, participo en el projecte Rakenà, el programa d'alfabetització impulsat pel P. Ramon Ribas, amb centenars d'alumnes, la majoria dones musulmanes. Aprenen català i castellà en un ambient molt agradable i s'amaren de la nostra cultura, afavorint la seva integració. L'alumnat està molt content i agraït de tots nosaltres. També col·laboro en el programa de Reinserció de persones esclavitzades per les drogues que volen alliberar-se, cosa que aconsegueixen majoritàriament, rehabilitant-se i reintegrant-se a la societat. L'amistat que es genera i veure l'eficàcia del programa omple de satisfacció.

A més, un altre programa molt interessant per compromès, és el d'Hospitalaris. Es tracta de famílies que acullen a casa seva, com un membre més, una persona immigrant sense papers que no té casa ni feina, la majoria ex-MENA's o menors estrangers no acompanyats. Durant quatre mesos, comparteix la seva vida amb la família, seguint la invitació de Jesús.

Classe d'ensenyament d'idioma a l'escola d'idiomes, Rakenà, 2024

La nostra experiència és excel·lent i recomanable a les persones que disposen d'una habitació lliure a casa seva. S'arriben a considerar de la família per ambdós parts.

Per a mi, Arrels Sant Ignasi és una organització que m'ajuda a viure la fe cristiana de més autèntica, que m'aporta felicitat, ja que el que fa feliç és estimar i sempre és més el que es rep que el que es dona.

Felicito a tots els membres de l'entitat, directius, treballadors/es i voluntaris/es pels ja llargs 30 anys d'existència i prego i desitjo que continuï molts anys més, ja que, malauradament, és molt necessària en la nostra societat. Arrels Sant Ignasi es va convertir, fa ja molts anys, en una organització indispensable a Lleida. Si els organismes públics s'impliquessin més a favor dels drets de tothom s'atendria a més persones vulnerables i la societat seria més justa amb més pau.

La mirada amorosa de la realitat.

IMMA GARCÍA MURILLO I JOSEP DALMASES MESTRE

Referents del voluntariat del Projecte Arrels Centre Obert.

Entenem que Arrels Sant Ignasi va néixer i perdura per la vocació de tenir cura de les persones que viuen en situació de marginació. Aquest tenir cura parteix d'una mirada amorosa de la realitat que viu la persona i camina sota l'anhel de dignificar el sentit de la seva existència.

Repartiment de tortell de reis a l'Arrels Centre Obert, 2016

El primer efecte del contacte amb l'entitat podria ser ben bé rebaixar l'ombra de la soledat -amargament fidel- que sent la persona marginada, l'ombra de sentir que no importa a ningú.

Especialment l'Arrels Centre Obert, però també cada un dels diferents espais de l'entitat, esdevé un primer pas per reflotar la identitat perduda, per escoltar el propi nom. La mirada d'Arrels Sant Ignasi a la persona és, i ha de ser, una mirada significativa, que identifiqui la seva individualitat, ja que probablement és el primer gest d'amor que la persona necessita. L'atenció en els diferents projectes i els recursos dedicats a reconduir o facilitar la recuperació social de la persona es quedaran sempre curts, inevitablement. Les carències són molt diverses i creixents. Així ho revela l'increment any rere any de persones marginades, ja siguin novingudes, ja siguin per incorporacions derivades d'una economia que el Papa Francesc, encertadament, assegura que mata. Aquí, a l'entitat, podem dir que s'ha resistit a esdevenir un apaga focs o una gestoria de serveis, tot i que la força inercial del volum de necessitats ha posat molt difícil trobar el bon equilibri. Sempre caldrà vigilar que atenció signifiqui estar atent a l'altre. És l'essència d'Arrels Sant Ignasi.

Per a la ciutadania la Fundació esdevé un revulsiu, el crit d'una evidència que, altrament, resultaria somorta, callada, oblidada. I, alhora, Arrels Sant Ignasi és una mediació perquè aquesta mateixa ciutadania disposi de vies per conèixer, per entrar en relació, per aproximar-se i comprometre's a capgirar la situació injusta de les persones que viuen en la marginació: és un deure humà. Per a la persona de conviccions cristianes, Arrels Sant Ignasi és un vehicle per estimar.

Concert del grup Ambdós, 2014

Si l'amor destrueix l'egoisme, anul·la semblantment la noció de 'proïsmes'. Per l'amor l'altre deixa d'ésser 'l'altre': ell i jo, jo en ell, som l'únic Crist, l'únic Fill!
(P. Estanislau Llopart, O.S.B.)

Noble tasca.

JOSEP Mª FORNÉ FEBRER

Patró d'Arrels Sant Ignasi.

Per molts anys, Arrels Sant Ignasi Lleida. Feliços 30 anys. Els aniversaris poden ser un bon moment per aturar-se, reflexionar i també per lluir els mèrits merescuts. I n'hi ha molts en la iniciativa que arrencà de la mà de la comunitat de jesuïtes de Lleida, encapçalada en aquest tema per l'enyorat Joan Suñol, llavors, i avui per en Roger Torres i un equip potentíssim de professionals i voluntaris. L'àmbit principal d'actuació d'Arrels Sant Ignasi era i és el del sensellarisme a Lleida ciutat, però que concentra moltes de les persones del territori, com passa en moltes altres ciutats.

Els mèrits d'alguna cosa es poden reduir en dos grans grups: un és el bé en si mateix que procura aquella iniciativa i l'altre grup és el de les conseqüències positives que provoca. Em centraré en cadascun d'aquests grups en relació al bé en si mateix que ha fet i fa l'entitat a Lleida, i amb les conseqüències positives que ha generat i genera, amb l'objectiu d'encoratjar-vos a continuar sota la forma que es cregui més oportuna i convenient, és a dir, malgrat tots els malgrats de la complexitat, no abandonar la noble tasca.

Treballar en el sensellarisme i en la superació de la situació que viuen persones és treballar per la seva dignitat. Aquest és el principal bé en si mateix que fa Arrels Sant Ignasi i totes les entitats i institucions que treballen en l'àmbit del sensellarisme. Treballen per la dignitat de les persones. No és una qüestió de nombre ni de perfil, es tracta de persones i, per tant, de la seva dignitat pròpia. Més enllà de l'èxit que s'assoleixi en cada cas, més enllà de les circumstàncies personals de cadascú, més enllà de les històries de vida de cada persona acompanyada, hi ha una dignitat que cal preservar. Les persones tenim dret a un habitatge i a una solidaritat de la comunitat inalienable. Arrels Sant Ignasi treballa per aquesta dignitat irrenunciable de qualsevol persona. Treballa i ha treballat pel bé en si mateix. Només per això seria lloable i meritable la tasca de l'entitat que ara fa 30 anys.

Però n'hi ha més. En l'altre grup de mèrits que es poden destacar, el grup de mèrits d'utilitat personal i social, n'hi ha alguns a assenyalar. D'entrada, el bé concret que suposa l'actuació de l'entitat en la vida material de cadascuna de les persones acompanyades. Millorar la qualitat de vida material procurant sostre, aliments, roba, acompanyament i tractament personalitzat és quelcom a reivindicar per si mateix, també. Així mateix, cal remarcar la utilitat per a la comunitat que genera l'actuació d'Arrels Sant Ignasi. D'una banda, treballar pels més desvalguts d'un grup social, no és només treballar per ells sinó pel conjunt social. Millorant les condicions dels més maltractats econòmicament i socialment empeny amunt les condicions de la resta de la població que ocupa posicions per sobre. Està demostrat que millorant les condicions de vida material dels més desfavorits ens en beneficiem tothom. Però, a més, permet donar sortida a la necessitat d'ex-

pressió de solidaritat que tenim les persones. Entitats com Arrels Sant Ignasi ens vehiculen l'expressió de solidaritat que necessitem expressar el conjunt social. I a més a més, serveixen de màquina motora o far d'orientació a altres entitats i institucions del conjunt social. Aquestes són algunes de les raons per les quals cal felicitar a l'entitat, i altres entitats anàlogues, però avui toca fer-ho, merescudament, a Arrels Sant Ignasi.

Cal no menystenir ni un grup de raons que meriten a la Fundació, ni les de la dignitat ni les utilitaristes, perquè totes són importants. De fet, que una entitat com Arrels Sant Ignasi hagi demostrat durant 30 anys que se l'ha de felicitar per tots costats, és raó més que suficient per encoratjar-la a fi que continuï fent la tasca que fa i, fins i tot més, que ens il·lumini a la resta del conjunt social. Que continuï fent de la dignitat de les persones el nord de la seva actuació.

Les circumstàncies històriques fan que ens hàgim d'adaptar, però en l'adaptació mantenim l'essencial que ens identifica. A Arrels Sant Ignasi, l'identifica el treball en pro del bé i de la dignitat de les persones, així com la utilitat de la seva existència. Per molts anys, Arrels Sant Ignasi, i que en siguin molts més.

Intervenció al Parlament de Catalunya, 2023

Que cap esforç no cau en terra eixorca.

NÚRIA TREPAT SECANELL

Voluntària d'Arrels Sant Ignasi.

Porto col·laborant com a voluntària d'Arrels Sant Ignasi des de fa diversos anys. Durant aquest temps he tingut la sort de conèixer a molts professionals, homes i dones joves, del món social amb una vocació i maduresa que no deixen mai de sorprendre'm.

He tingut també la sort de gaudir de la seva confiança per ajudar a parar i pensar, compartint els reptes d'una tasca tan exigent com és la d'acompanyar persones a través de la creació de vincles.

Són professionals que demostren una gran serenitat i maduresa, qualitats imprescindibles per acompanyar les persones més injustament tractades i desafavorides de la nostra societat, aquelles que, sovint, no tenen ni tan sols un sostre on aixoplugar-se.

D'aquests joves professionals, he après la importància de tenir el cor obert, deixar-se envair per la compassió i no jutjar, conrear l'interès profund per saber, per entendre i per intentar comprendre el que molts cops ens resulta estranyament incompreensible. Només des d'aquesta maduresa és possible acompanyar tot transmetent confiança, afecte i respecte.

Vivim temps complexos, marcats per la pressa, el neguit i la incertesa en una societat que sovint busca en el consumisme una sortida. Mantenir-se coherent des de la veritat i coneixedor de les pròpies fragilitats és sens dubte un gran repte. No és fàcil acompanyar i a l'hora deixar anar. Confiar, com deia el poeta "que cap esforç no cau en terra eixorca" perseverant en la il·lusió i la confiança, però també cuidant-se per poder cuidar.

Agraeixo profundament a Arrels Sant Ignasi que m'hagi fet confiança i m'hagi permès acompanyar a aquests professionals. Ho faig amb la més gran admiració i afecte. I no oblidó que, des del tercer sector social, la lluita pel reconeixement i la millora de les condicions laborals és encara una assignatura pendent que ens interpel·la a totes.

"Que cap esforç no cau en terra eixorca. Dia vindrà que algú beurà a mans plenes l'aigua de llum que brolli de les pedres, d'aquest temps nou que ara esculpim nosaltres."

Del poema de Miquel Martí Pol, *Solstici*.

Quan una escola s'obre a l'esperança.

Mª LOURDES TORRELLES PONT

Directora General Jesuïtes Lleida – Col·legi Claver.

Hi ha trobades que transformen. No per l'espectacularitat, sinó per la seva veritat. La relació entre el Col·legi Claver i Arrels Sant Ignasi n'és un bon exemple.

Quan el món educatiu s'obre a realitats com la que acompanya Arrels, alguna cosa es mou. De sobte, paraules que sovint repetim —justícia, servei, compromís, fe— deixen de ser ideals abstractes per convertir-se en experiències concretes. Rostres. Veus. Històries que ens interpel·len i que, de vegades, ens incomoden, però sempre ens fan créixer.

Gràcies a la proposta de col·laborar amb aquest llibre, he pogut aturar-me un moment i pensar: com seria la nostra escola sense Arrels Sant Ignasi? Què hi faltaria? Què hem rebut realment d'aquesta institució en el nostre projecte educatiu? I la resposta no és petita.

L'entitat ens ha aportat molt més que col·laboracions puntuals: ens ha regalat una mirada, una manera d'estar al món, un compromís amb les persones que més ho necessiten. Ha tocat els nostres alumnes, que han descobert realitats que d'altra manera no veurien. Ha remogut famílies, generant preguntes i converses que travessen el dia a dia. I ha interpel·lat els educadors, que hem reviscut el sentit profund de la nostra tasca.

Amb els anys, la nostra relació ha anat creixent, trobant nous espais i noves formes que ens han agermanat en la nostra tasca i en la nostra missió, que són molt semblants. Ens hem pogut obrir a diàlegs que ens han enriquit mútuament, i ens han fet veure que som obres de la Companyia de Jesús que caminen en el mateix sentit, acompanyant persones a créixer des de realitats diferents, però amb un mateix propòsit: buscar un món millor, un món en reconciliació.

Arrels Sant Ignasi ens ha ensenyat a mirar diferent. Ens ha fet aturar-nos, escoltar i entendre que l'exclusió no és una idea: és una persona. I això ens recorda per què eduquem, i des d'on ho volem fer: des de l'Evangeli, des del cor, des de la realitat.

Paella de la Comunitat d'Arrels Sant Ignasi, 2024

Potser per això, al cor mateix de l'escola hi ha un "espai solidari" dedicat al Pare Joan Suñol. Un espai que no és només físic, sinó simbòlic. Allà hi podem llegir

una frase que ens acompanya i ens defineix: “Sempre cal estar disposat a tornar a començar amb aquell que cau i ho torna a intentar.” Aquestes paraules ens recorden que l’educació no és mai una línia recta, sinó un camí de trobades, de segones oportunitats i d’una esperança que no es rendeix mai.

Els joves que passen per Arrels Sant Ignasi ja no són els mateixos. I això és el més evangèlic que pot passar en una escola. Que un noi o una noia torni a casa amb la mirada canviada, amb el cor remogut, amb ganes de fer alguna cosa per algú. Això vol dir que alguna cosa important ha passat. I d’això se’n diu esperança.

Comunitat compromesa.

Mª CARMEN DE LA FUENTE PÉREZ

Coordinadora del Sector Social Jesuïtes Català.

Fa 30 anys, a la ciutat de Lleida, un grup de persones es va commoure davant el patiment d'altres i van decidir donar-hi alguna resposta. Així va néixer Arrels Sant Ignasi amb una mirada compromesa, una acció comunitària i un desig de transformar la realitat. Aquestes són les arrels d'Arrels, les que han sostingut la seva trajectòria, l'han configurat com una entitat referent al territori i continuen presents en el seu relat i en la seva pràctica quotidiana. Són els fonaments d'una manera d'exercir la solidaritat en un lloc i un temps concret.

Avui, tenim l'oportunitat d'agrair tres dècades de compromís arrelat que han donat fruit abundant. Un fruit que es pot comptabilitzar en hores d'activitat, d'atenció social, de nombre de persones que han participat en els diferents projectes, han fet voluntariat o han format part de l'equip tècnic. Però sobretot, per ser una presència propera i constant, una forma d'acollir a qui arriba, un acompanyament incondicional i on la persona és el centre, una porta sempre oberta i una comunitat a la que sempre tornar.

Minut de silenci d'Arrels Sant Ignasi davant l'agressió a una persona en situació de sense llar, 2024

El fruit d'Arrels Sant Ignasi té rostre, només cal apropar-se a qualsevol dels espais de l'entitat per copsar-ho. Allà es pot certificar que l'exercici de la fraternitat i la pràctica de la justícia són possibles malgrat les dinàmiques que alimenten el rebuig, l'odi i l'hostilitat. També que l'esperança – com ens recordava el Papa Francesc – pot organitzar-se si la traduïm en opcions, gestos concrets i relacions humanes. Arrels Sant Ignasi és esperança organitzada per donar i rebre vida, fins i tot quan pot semblar que ja no és possible, que no hi ha res a fer.

De cara al futur, somiem que Arrels Sant Ignasi continuï creixent com a comunitat compromesa i com a veu profètica amb capacitat per desvetllar realitats que generen patiment. Per assolir-ho, cal el suport de tots i totes, de persones i institucions – públiques i privades – , que vulguem sumar-nos a la seva missió d'acompanyament personal i transformació social. Ells i elles, les persones que conformen Arrels Sant Ignasi – sigui quina sigui la tasca que fan - fa 30 anys que empenyen la història en aquesta direcció, construint un món més just.

ENTREVISTA AMB EL FUNDADOR
d'ARRELS SANT IGNASI

ENTREVISTA AL PARE JOAN SUÑOL, SJ.

Truc Informatiu de la Parròquia de Sant Ignasi de Loiola

Octubre del 2017

Avui és el moment del relleu del rector a la Parròquia. Des del TRUC hem volgut parlar amb el Joan Suñol, que ha estat rector durant molts anys. D'ell sabem moltes coses, perquè el seu pensament, la seva fe i la seva acció són a bastament compartits a la Parròquia i a Arrels. Però avui li hem demanat que ens expliqués coses d'ell: la seva història personal. Ens rep a la Comunitat dels Jesuïtes, casa seva, en una habitació senzilla. El trobem tranquil, amb aquella mirada afable i dolça, i es deixa preguntar... I, de cop, nosaltres callem i ell recorre a poc a poc el fil de la memòria. Ens desgrana vivències i sentiments que mostren una persona profundament humana, bona, tendra, honesta i lliurada en cos i ànima a l'Esperit del Senyor. I ens explica qui és ell, per què és com és i com ha arribat aquí. I ens descriu el sentit de la vida i ens corprèn amb les seves paraules, que compartim amb tota la Comunitat.

Els orígens del Joan

La meua família és de Barcelona, de l'Eixample, del carrer Balmes. Era una família senzilla, una família obrera, una família de la que som tres germans, i a mi se'm va acudir que la vida havia de tenir un sentit especial i aquest sentit el vaig descobrir d'una manera també especial, assistint a la catequesi on assistia tota la canalla quan s'havia de preparar per a la primera comunió. Però, per altra banda, també endinsant-me en el món de l'escoltisme, que també ha estat molt important, perquè implica la identificació amb la natura; implica, doncs, el famós llibre del Rudyard Kipling; significa haver estat durant molts anys passant-m'ho feliçment a les muntanyes, sobretot a les de Lleida, en aquelles travesses típiques de la vall Ferrera que són sempre de molt bon record. Que als 14 anys ja havia pujat a la Pica d'Estats, per exemple. En aquests anys ens ho vàrem passar més que bomba. Cada setmana que sortíem a la muntanya i que ens identificava amb el món senzill de la natura i, per tant, de la pobresa, de tot plegat.

Precisament perquè estava implicat en aquest món de l'escoltisme, concretament estava en el rovell de l'ou amb els caputxins de Sarrià, ni més ni menys, que eren els de la famosa "caputxinada", que jo també veia una mica com a jove però que encara no coneixia el que estava passant. Estava en el període de l'adolescència, però bé, ja es respirava... i alguns dels que estaven al meu grup, "la patrulla", els seus pares havien estat a la "caputxinada", o sigui que estem parlant de quan jo tenia 16 anys, per entendre'ns, més o menys. I estant precisament dins de l'escoltisme i tenint sempre com a referent aquella catequesi de primera comunió i que sempre vaig cultivar, dintre del possible, la fe. La fe, per a mi, era important, anés o no a missa. Una de les premisses de l'escoltisme era l'esperit de servei, que implicava un tarannà, una manera de funcionar. I hi va haver un moment en què em vaig plantejar quina era la millor manera en què jo podria servir? I d'aquí que em van començar a venir aquestes idees de preguntar-me "I si d'alguna manera entrés en el món religiós, dels capellans?" I vaig començar a donar-hi voltes sobre la qüestió. Però se'm va quedar com una mena de cuqueta que no se'n va, que es presenta i no se'n va, i tira, tira i arrossega.

La vocació: “Vull ser Jesuïta”

Bé doncs, sempre més o menys aparcat, però sempre present, vaig seguir endavant amb el meu itinerari. En aquell moment estava fent formació professional a l'Escola Tècnica Professional d'Hostafrancs, que estava portada per Jesuïtes, un dels quals era el Ramon Fabregat, que ara viu ara amb nosaltres. I em vaig posar en contacte amb ell per explicar-li la inquietud que m'anava arribant. No tenia ni idea de si havia de ser Jesuïta o no havia de ser Jesuïta, de si havia de ser allò o allò altre. Ell em va rebre amb una gran acollida i em va explicar que una cosa és ser capellà, l'altra ser religiós, en fi, em va explicar coses. Però, sobretot, em va recomanar que de seguida que pogués, participés en uns exercicis espirituals de Sant Ignasi, però d'aquells de cap de setmana, de dos o tres dies. I m'hi vaig apuntar. I vaig tornar tan entusiasmada, que no em va quedar cap mena de dubte. M'apunto. Vull ser Jesuïta i s'ha acabat la pel·lícula.

Vaig començar l'itinerari: el prenoviciat, el noviciat, també el mes d'exercicis, el noviciat, de manera natural i senzilla. Però ja, mentrestant, allà on estava, ja tenia un esperit apostòlic, d'aquests que movia cel i terra, tant dins de l'escola com dins de l'escoltisme. Sense adonar-me'n, ja havia organitzat un parell o tres de grups en un lloc i en l'altre, precisament per poder començar a fer caliu i que, allò que havia descobert, que no m'ho quedés jo a la butxaca. Potser l'activitat apostòlica més important fou amb la gent de la Sagrada Família i sota el mestratge del bon amic jesuïta P. Lluís Cortés. La moguda de catequesi i de joves que vam muntar fou força notable.

De manera que vaig entrar al noviciat, vaig fer el mes d'exercicis a Manresa i, de seguida que vaig poder, vaig començar a fer coses. Perquè el noviciat són dos anys i mig, i normalment la formació sempre implica alguna carrera civil, i malgrat haver fet electrònica, però al no ser estudi de més densitat, em van dir que, atès que em consideraven amb fusta de líder, havia de fer una cosa que m'ajudés a aquesta qüestió. I em varen convidar a fer la carrera de mestre a la Blanquerna, a Barcelona.

“Ni corto ni perezoso” vaig començar a fer aquests estudis. I quan els vaig acabar, vaig fer la teologia. La teologia normal que fem per preparar-nos per fer de capellans, per fer de Jesuïtes i poder arribar a ser ordenat sacerdot.

El pas per Juneda

Va arribar el dia i l'hora en què em varen ordenar. Primer Diaca i després, quan ja estava acabant els estudis de teologia, doncs aleshores el provincial, va i em diu: "Escolta..."

Jo estava fent moltes coses, així que no tenia cap ganes de marxar. Mai he tingut ganes de marxar d'enloc, perquè sempre estava embolicat en un sentit o en un altre, sense deixar mai la vessant contemplativa, la pregària, la vida orant, que per a mi era importantíssim. Així com ho eren els nens i ho eren els joves, la vida contemplativa, la vida de pregària per a mi era essencial, i hi vaig treballar dins del que era possible, i bastant.

Doncs bé, em ve el provincial i em diu, "Jo crec que ara ja hauries de canviar", i jo que li contesto "I per què haig de canviar?". I ell em diu, "Ja fa temps que ets aquí... Mira, fem una cosa, o passes a una comunitat d'estudiants col·laborant com a estudiant una mica "adelantadet", ajudant els altres o, si no, mira, tenim un projecte. "Quin projecte?" vaig dir, tot i saber que existia, però a mi mai no m'havien convidat a res. "Juneda!!! Estem muntant com una comunitat, així com hi ha l'obra, però al món de pagès.

Una comunitat rural a Juneda, amb l'esperit del Pare Arrupe, d'inculturació, de l'opció preferencial pels pobres, pel món obrer, pel món pagès, per estar entre la gent més senzilla".

Aaaah! "Ni corto ni perezoso", jo m'apunto a Juneda, però ja! I vaig anar a Juneda. En aquell moment encara era diaca, sobre l'any 82-83. Em vaig ordenar el 14 de gener del 84, per ser més exactes, a Juneda, precisament. I allà va ser una delícia: la catequesi, l'hort, les pomes i les peres, els joves, la confirmació, una meravella. Amb els altres companys de la comunitat, és clar. No estava sol. Jo crec que vàrem organitzar coses molt maques.

Però aleshores va passar que jo suplia un noi que se n'anava a Bolívia, el Rafa Garcia Mora, i jo l'havia de substituir, i també hi havia el Marià Guiu, l'Eduard, hi havia el Pep, i aquests van anar desapareixent per una qüestió o altre. I jo que estava tan content i tan feliç allà... I doncs mira... els uns perquè es van enamorar, altres perquè no acabaven de tenir clares les coses. El fet és que jo estava allà tan tranquil i tan feliç, i jo no me'n volia anar de cap manera, fent resistència fins que vaig poder, com sempre. Per què he de canviar jo ara? De totes maneres a Lleida també hi venia, en aquell temps. Feia catequesi a la parròquia i ajudava al Claver. Hi anava amb una moto Rieju molt divertida, que l'utilitzava per anar a tot arreu. Però llavors, el vicari de la parròquia es va morir, el molt ben recordat P. Salvado Margarit.

Aleshores en va venir un altre, el P. Joan Bartina, però només per un any i jo me'n vaig escabullir en el sentit que jo vaig pensar: "Jo em quedo a Juneda i, de tant en tant, em passo per Lleida i tal..."

Però un dia el Provincial va considerar que una comunitat no és una persona i que, per tant, havia d'anar a Lleida, encara que mantingués el contacte amb Juneda. I és que una de les raons que em van resultar més difícils per tal de fer el pas va ser mirar que és el que estava passant amb els pobres. I amb l'ajuda de molta bona gent, com per exemple el Miquel Mateus pare, Jesús Orteu, el Reig, i tants altres, vam explorar què és el que passava amb això dels pobres, ja que a mi, m'havien dit que no n'hi havia de pobres... I tant que n'hi havia de pobres. I llavors vam organitzar un equip de Càritas i això va anar de perles. I haver de deixar això, això sí que costava. Fins i tot una senyora que estava molt agraïda que em va dir: "Si se'n va vostè, qui cuidarà de nosaltres?" I jo sabia que naturalment se'n cuidarien altres persones. Però, de totes maneres, em vaig sentir interpel·lat.

La següent estació: Lleida

I com que m'havien dit que cap a Lleida, doncs a capbussar-se... a veure què passava a Lleida. I a Lleida el que passava és que hi havia una gran feina a fer, des de la parròquia. Que ja feia anys que la feien molta gent, naturalment, però s'havien de potenciar moltes coses. I vam decidir aprofitar oportunitats. S'estava acostant el 10è aniversari de la parròquia i aquí vam dir: "I per què no fem un projecte pastoral entre tots i per què no fem una comunitat on hi hagi de tot una mica, però molt ben relacionada i amb comunió? I així van néixer moltes coses.

La catequesi ja existia, però van néixer altres coses: la catequesi de confirmació es va potenciar moltíssim, es va promocionar també la comunitat de vida cristiana, els grups d'adults, els de gent gran, l'equip de missió, el de comunicació. Vam començar a fer una comunitat distribuïda per grups i serveis. I entre altres coses hi havia l'esplai i la catequesi, i els vam potenciar molt, perquè implica- va un conjunt de relacions amb pares i mares, i havia de tenir un futur molt important.

Per altra banda, l'exploració que havíem fet a Juneda, la vam, voler fer també a la parròquia: "On són els nostres pobres?" La parròquia és un lloc en un barri benestant, però no deixava de ser un lloc, en aquell moment, on hi haguessin pobres que venien a demanar o un entrepà o alguna altra cosa. I llavors vam dir: "Estem a prop de l'Estació d'Autobusos, a prop dels blocs José Antonio (actualment Blocs avinguda de Madrid). I hi ha gent que passa i aleshores ens vam dir: "Mirem a veure què hi ha darrere d'aquestes històries, d'aquestes demandes. Comencem a tenir contactes amb les persones en allò que els hi passa de debò. Si venen a demanar un entrepà, per què demanen un entrepà?" I aquesta era la pel·lícula que ens vam marcar.

Pare Joan Suñol amb Reinserció

Vam crear també, un equip d'acollida per descobrir una mica què hi havia darrere d'aquestes demandes. I darrere hi havia veritables tragèdies, solituds, drogues, alcoholisme, un conte de no mai acabar. I vam dir, aquí ens hi hem de posar i això volia dir dedicar unes quantes hores a l'acollida de diverses persones.

I mentre feia tot això, va vindre la 3a prova, que era la tercera fase de formació. I vaig pensar: "Per què he de marxar, ara?" Una altra vegada a la resistència, perquè deia: "Ara aquí estem en plena feina..." Però com que la formació és la formació i ara toca fer això... doncs vingia, si toca fer això, fem-ho... I em van deixar

Comunitat de Jesuïtes de Lleida

triar, més o menys, el destí d'aquesta prova, que tenia una vessant de formació, però que també tenia una vessant més apostòlica i evangèlica. I vaig triar Mèxic, concretament a l'estat de Veracruz, perquè els estats de més al nord eren massa freds i a mi el fred no m'agradava gens.

Primer vaig anar a Guadalajara i després a la Sierra de Sotepan, amb els indígenes, els Populucas (simpatiquíssims agricultors) , els Nahuats (comerciants una

mica tibats) i els mestissos, ... en general una meravella de gent, i tan hospitalaris... i on jo era el Padrecito. Que em deien, i això és un secret: “Xiuan” I quan va arribar el moment de marxar, jo no volia marxar, perquè hi veia tanta necessitat...

El naixement d'Arrels Sant Ignasi

Però de moment vaig ajornar la idea de quedar-me a Mèxic i vaig tornar a Lleida entre l'any 1992 i 1993. Llavors a Lleida va vindre moltíssima gent de tot arreu per collir fruita, però va ser un mal any de collita i la ciutat estava plena de gent dormint pels carrers i demanant menjar a les congregacions religioses. I ningú no es movia. Però nosaltres hi vam pensar. Ja ateníem a la gent quan venien a buscar un entrepà però va arribar un moment que hi havia 30 persones demanant un entrepà. Llavors vam muntar una campanya, conjuntament amb els Maristes, Sta. Tereseta i les congregacions religioses femenines per donar resposta al menjar, a la higiene, als medicaments o que poguessin tornar a casa, ja que molts es van quedar sense poder fer res. Vam aconseguir que l'alcalde “apoquinés” diners, perquè tampoc no es movia, però al final, el Siurana va fer un ajut. La campanya havia de començar al juliol i va continuar a l'agost i al setembre, i a l'acabar la campanya, molts van marxar, però molts es van quedar i aquests, descobriem, que són els que anomenem el col·lectiu de persones en situació sense llar.

Els més de 40 voluntaris de la parròquia, veritables herois que ho van donar tot, vam decidir que no els podíem abandonar. I per fer-ho, vam pensar seguir el model d'Arrels de Barcelona, muntar l'Arrels de Lleida. Vàrem tenir moltes dificultats, però ara tenim un projecte magnífic, en què Arrels dona resposta, d'una manera o d'una altra, a 3000-4000 persones de Lleida. Estem contents que això continuï. Aquesta és una de les coses que van passar quan vaig començar a treballar a la parròquia: la fundació d'Arrels, amb gent extraordinària que segueixen treballant ara i que seguiran treballant. Per tant, quan parlem de la parròquia, parlem de moltes coses, però parlem d'una història de salvació, una petita història de salvació, que jo crec que té a veure amb com estan les coses en aquest moment.

I tornar a marxar? Aquest cop, de Lleida...

A la primavera del 2017 em diuen això. El provincial em fa venir un dia a Saragossa, que ell en aquell moment era a Saragossa i tenia molta pressa de parlar amb mi, i em diu amb molta delicadesa: “Mira, és que hem pensat que potser hauries de fer un canvi de destí, perquè ja fa molts anys que ets aquí” I jo li vaig contestar al provincial: “A veure, anem a pensar una mica. Aquest canvi no hauria de trencar l'itinerari que he anat fent fins ara durant tota la meva vida. Per tant, cal tenir presents tres constants que jo he de viure i , per tant, vagi on vagi, i estigui on estigui, aquests tres aspectes no poden fallar. Deixa-m'ho pensar, però ja t'avanço que jo el que vull és, sobretot, estar amb els pobres. Jo el que vull és estar amb la gent senzilla. Jo el que vull és estar vivint una dimensió contemplativa important.

La vida apostòlica ja l'he viscuda molt de temps, encara que alguna cosa o altra hauré de fer. Deixa'm pensar una mica tot això i, després t'ho tornaré a explicar i t'ho enviaré”.

I això és el que vaig fer. No em vaig plantejar resistències, com sempre, encara que no tenia cap interès especial a canviar jo... I en aquestes vaig pensar que les tres vessants haurien de treballar-se allà, en el nou destí on m'enviaven, allà on fos. Però, en tot cas, això s'havia d'explicar a la casa, s'havia d'explicar a la parròquia, encara que a mi evidentment em costaria molt perquè internament hi ha uns lligams i uns vincles que no es poden obviar així com així. Però no era només jo, sinó que a la gent mateixa també li semblaria molt estrany i per això s'hauria d'explicar. I bé, què vaig fer? Pensar una mica, consultar, preguntar com ho havíem de fer això...Fins que va arribar el dia d'aquella trobada que vam fer a final de curs passat on vaig explicar la qüestió.

La malaltia actual

I bé, tot això va provocar molt de soroll intern, no bronca, eh!, sinó “soroll intern”, perquè a la gent, li sabia molt de greu i a mi també. I en aquell moment la salut se'n va ressentir per problemes d'estómac, que ja havia patit abans, sense donar-li massa importància, perquè de fet només era un problema de diverticles que tenien una importància relativa. Però aleshores, el que va irrompre és una altra malaltia diferent i inesperada, que es va descobrir quan vaig anar a l'hospital per tractar la qüestió dels diverticles, però que ja feia temps que portava sense saber-ho, i és aquest càncer d'estómac que estic patint ara. I això va ser un ensurt duríssim i un canvi de destí, per dir-ho d'alguna manera, perquè això implica- va que el nou destí, que ja es començava a dibuixar cap a Bellvitge/La Gornal de Barcelona, no es pogués realitzar.

Els dies següents van ser molt crítics, perquè tot això va irrompre amb molta força, amb dolor i dificultats. Després em van operar. No va anar bé l'operació en el sentit que no van trobar el que s'esperaven i, a partir d'aquell moment, he seguit el procés de les químies i dels tractaments fins arribar a l'actualitat. I ara què? Doncs ara, a cuidar-me. I cuidar-me de manera que pugui ser el de sempre, encara que d'una manera més limitada, però sempre orant, pregant i estimant, dintre del que em permetin les limitacions que tingui en cada moment. I espero que cada dia siguin menys limitacions, però això no ho sabem... En tot cas, jo vaig sentint dintre de mi un instint de vida que he de saber treballar de manera assenyada i, per tant, doncs, no deixaré de fer el de sempre en la mesura que m'ho permetin les circumstàncies, és a dir, pregar i estimar. I estem en aquestes, en aquest moment vital, un moment no angoixant, és un moment més aviat de tranquil·litat, de pau interna i de ganes d'anar fent allò que es pugui.

I quan la gent em diu que m'animi, jo els dic que ja n'estic d'animat. De fet, la reacció de la gent ha sigut tant extraordinàriament positiva, que l'agraeixo de tot cor, perquè des de les visites, els comentaris i tot el que he anat rebent, és per fer i viure en un agraïment immens.

La comunitat dels jesuïtes i la comunitat parroquial, sempre al meu costat

Un dia a la visita de l'oncòloga, amb l'Alexis present, la doctora em va preguntar: "Aquest senyor, en quines condicions estarà? I l'Alexis li va respondre: "Tindrà tota la nostra protecció i ajuda i, per tant, estarà a casa, el cuidarem i estarem per ell, fent el que faci falta" Cosa que evidentment s'està complint. O sigui que la comunitat, cadascú segons les seves possibilitats, naturalment, està per mi en tot el que em faci falta. En qualsevol moment i a qualsevol demanda que pugui fer, ells estan aquí i hi són pel que calgui.

Igual que la comunitat parroquial, quan el temps de l'hospital es va formar un grup de visites i de cuidadors que va organitzar l'Alexis, però que va ser la gent la qui va respondre. O sigui que m'he sentit tremendament cuidat. I aquí a casa em quedo, i estic amb ells fins que faci falta. Aquesta és la idea i quedar-se vol dir amb totes les accions i ajudes necessàries, amb l'afecte, el carinyo i tot el que suposa i que us podeu imaginar.

El pare Joan Suñol a la Ràdio UA1

I ara, qüestions puntuals, presents en la teva vida... Tot el que passa aquests temps a Catalunya, com ho vius i com es viu a la comunitat?

Hi ha diversitat i posicionaments més apassionats que d'altres. A la comunitat hi viu persones de vuitanta-quatre anys i gent de trenta. I hi ha qui procedeix d'Espanya, per dir-ho d'alguna manera, al costat d'altres d'aquí que viuen el procés molt més apassionada-ment. Però a casa no tenim problemes. Per tant, en aquest sentit, en parlem. Però, parlar vol dir que no ens estalviem de contrastar parers diferents, però vaja, jo crec que hi ha coses i coses... Una cosa és el "Dret

a decidir” i una altra cosa és l’independentisme. Una altra cosa són els “Drets socials” i una altra cosa és que hagin empresonat els dos Jordis. Hi ha nivells de conversa, que corresponen a posicions diferents. Però hi ha una indignació comuna amb algunes coses, evidentment que sí. Per exemple, tot el que va passar el dia 1 d’octubre, no té cap mena de justificació, sobre- tot l’acció de la policia... I això implica que l’aturada fos vista amb simpatia i els de casa hem participat bastant a les manifestacions que hi ha hagut. I jo mateix vaig anar a votar... que consti en acta! Per tant, nosaltres estem en aquesta línia. Ara, no declararem la Parròquia, independentista, perquè no seria la qüestió. Hi ha gent que tenen simpatia per l’independentisme, dins de la parròquia, però també n’hi ha que no n’hi tenen gens. Però l’important és que hi hagi, i es conservi i es multipliqui dins de la parròquia la capacitat d’estimar-se. I mirar d’estimar a cadascú, no en blocs, no com a grups, que també... Estimar-se les persones en concret. Això és molt important, perquè estimar-se vol dir perdonar-se. I perdonar-se vol dir que el futur avança i, per tant, les coses funcionen. I amb aquests quaranta anys de la parròquia que acabem de celebrar, el que hem de celebrar és una agraïda comunitat viscuda entre tots.

Joan Suñol amb el Bisbe Joan Piris i l'alcalde Àngel Ros

Les regnes de la Parròquia, a les mans de tots

És el que ha sigut present durant tots aquests anys, amb la idea d'entomar les regnes de la Parròquia tots junts. I ara hi haurà un canvi de rector, ho sabeu? I en aquest canvi no vol dir que totes les responsabilitats les tingui el rector. L'ha de continuar tenint tothom. I la línia de la transversalitat, la línia de l'apoderament, la línia de la coresponsabilitat ha de tirar endavant. Encara que, de vegades, això costi temps i ajuda.

Missa amb l'hermano Andrés

Una parròquia diferent?

Una de les coses que s'ha fet en aquesta parròquia és olorar les necessitats, entomar necessitats. Per exemple, quan una mare et ve i et diu que té una filla amb problemes de discapacitat (la Dolors Capdevila) i vol fer la comunió, doncs no sabia què faríem però alguna cosa haurem de fer. Es va crear un equip de catequesi especial que va permetre fer la comunió i posteriorment, la confirmació d'aquests nois i noies. Després de 25 anys, aquest grup i més segueix endavant.

Una parròquia si no té nas malament. Si tenim canalla a la parròquia i s'avorreixen s'ha de buscar alguna cosa per a ells: l'esplai i la missa d'infants. I el temps va passant i veiem que els que eren nens ara porten els seus fills a la parròquia.

El carnet de conduir

No he arribat a treure'm mai el carnet de cotxe perquè m'avorria moltíssim. Estava massa apassionat per la catequesi. Em desplaçava amb moto de Juneda, a Lleida a darrera hora de la nit. A l'hivern anava tapat amb unes quantes capes i, fins i tot, algun cop havia arribat amb una capa de gel.

L'hermano

L'hermano va ser un àngel de la guarda. Sempre em cuidava, m'esperava i m'acompanyava al sopar. Arrels li va redescobrir la vida i col·laborava moltíssim. El menjar que sobrava a casa anava tot per a Arrels, cada nit feia entrepans. Ell deia que jo hi dedicava molt de temps i que necessitava cuidar-me. Em cuidava i quan tenia un constipat ja em tenia preparada una infusió de tomillo. No fallava mai. Mai em va deixar sopar sol. En els moments difícils i complicats amb els nois del pis, quan tenien problemes de salut, l'hermano sempre hi era.

L'ensurt

El fet que entressin a robar a la parròquia, va ser una mala passada, però no m'ha fet canviar d'actitud. M'ha fet tenir una mica més de prudència. Però si solament et quedes amb la prudència, aleshores no els estimaràs mai. S'ha de tenir confiança i que ho notin, perquè sinó se senten estimats, no se senten ajudats. A part, jo aprenc molt menys des de la distància. Ni cremats ni congelats.

Quin consell li dones al nou rector?

Que sigui sempre ell mateix. El que hagi o deixi de fer que sigui ell i que surti de cara a les persones, perquè la comunitat són les persones. Si no és ell mateix no ho farà bé. Una de les coses que ha de fer és escoltar molt: persones, grups i tenir una bona visió global del conjunt. Li costarà perquè no és fàcil. Ell coneix molta gent de la parròquia, però ara en coneixerà moltes més. No es podrà enfadar mai amb ningú, perquè els estimarà.

TERCERA PART:
FILOSOFIA D'ARRELS SANT IGNASI.
MIRAR EL SEGLE XXI DES DE L'HUMANISME

MANEL LLADONOSA VALL-LLEBRERA

MIRAR EL SEGLE XXI DES DE L'HUMANISME.

Manel Lladonosa Vall-Ilebrera

Introducció

Intentaré en aquesta xerrada de fer com un guió més o menys desenvolupat sobre el tema de la formació de l'humanisme del Renaixement i del seu model de persona que n'eixia i com les crisis històriques i els diversos col·lectius i moviments que cercaven una situació col·lectiva més justa han emergit i han eixamplat la visió primigènia de l'humanisme. Però també intentaré mostrar com les experiències humanes i la mateixa evolució al llarg de la vida de les persones ens duen a trobar noves formes d'expressió humanista. Però no m'ocuparé de totes les relacions de l'humanisme amb els diversos fenòmens humans. Seria impossible en una xerrada.

1. Definicions i evolució de l'humanisme

La noció d'Humanisme està estretament lligada amb la de Humanitats i prové del llatí, *humanitas*, humanitat, natura humana [en Ciceró, cultura de l'esperit], o bé de *humanus*, la qual cosa concerneix la persona humana. En el món acadèmic del segle XV-XVI designava el *studia humanitatis*, és a dir, l'expert en gramàtica, retòrica, poètica, història i filosofia moral.

Ara bé, quan parlem d'Humanisme o moviment humanista acostumem a pensar en dues visions o lectures, estretament interconnectades. En primer lloc fou la recuperació de la cultura clàssica de Grècia i Roma. D'aquí el nom també de "Renaixement". De fet Humanisme i Renaixement s'usen plegats. Els humanistes cercaran obres clàssiques de la gramàtica, poesia, la literatura, la història, la filosofia, l'art o l'arquitectura per tal de rescatar-les de l'oblit i cercar-hi models per al seu temps. És l'origen de la "passió pels clàssics", com a punts de referència estètica i vital i com a proveïdors de sentit i significació. D'una altra banda, la paraula renaixement restarà lligada a un model de persona interessada per tots els sabers i ciències. Estic vorejant el segon sentit de l'Humanisme al que em referiré aviat.

L'Humanisme es desplegaria bàsicament en forma d'un moviment cultural (filològic, literari, musical, filosòfic, artístic, arquitectònic, etc.) que va tenir els seus primers inicis a la Itàlia del segle XIV amb el poeta Francesco Petrarca (1304-1374). L'Humanisme es va desenvolupar, sobretot, en el segle XV i una part del segle XVI al llarg de tot Europa i va trobar un element impulsor de primer ordre amb la invenció de la impremta per Johannes Gutenberg (1398-1468) cap a 1440-1450, a banda dels precedents. La Impremta va suposar l'eixamplament de l'elit cultural europea i del públic, sobretot quan es va anar generalitzant l'ús de les llengües vernacles i van augmentar les escoles de primeres lletres.

Molts dels seus representants mantingueren una intensa correspondència amb altres humanistes europeus. D'aquesta forma la correspondència entre humanistes és una de les matrius de l'esperit europeu, com ho són els monestirs i catedrals o les universitats medievals.

L'humanisme, doncs, significaria la recuperació d'ideals i models clàssics enfront d'allò que se suposava era l'època medieval com a sinònim de fosc i barbàrie, encara que es tractés d'un estereotip injust i esquematitzador de la realitat; reivindicació del dret a l'anàlisi crítica del passat i del present, refús del criteri d'autoritat per a afirmar un determinat principi, demanda d'autonomia humana i civil davant les autoritats religioses, etc. Aquí es manifesta una dimensió crítica, racional, i transformadora d'aquesta noció.

Antropocentrisme versus teocentrisme?

Aquest fet comportava una visió més secular davant de la concepció teològica medieval, bàsicament teocèntrica. Entrem així en el segon sentit o manifestació de l'humanisme que abans he anunciat. Efectivament, el renaixement clàssic es va lligar profundament amb l'antropocentrisme, és a dir, la centralitat de l'ésser humà en les seves activitats intel·lectuals i artístiques. Es tractava d'exaltar les potencialitats de les persones, de les seves capacitats, de la seva vocació, de la seva individualitat. L'Humanisme serà, d'aquesta forma, la concepció que s'interessa bàsicament pel sentit i el valor de l'ésser humà i d'allò humà, prenent-ho com a punt de partida dels seus plantejaments.

Això no obstant una part d'aquests intel·lectuals humanistes no veuran l'antropocentrisme com oposat al teocentrisme, i mostraran que era Deu mateix qui havia posat l'individu humà al centre del món. Aquesta noció la va expressar al segle XV Giovanni Pico della Mirandola (1463-1494) al seu escrit *De la dignitat de l'home* (1486):

«Així, doncs, [Déu] va fer la figura de l'home d'una forma indefinida, i, després de col·locar-lo en el centre del món, li parlà d'aquesta manera: “No et vaig donar cap lloc fix, ni una imatge pròpia, ni un ofici peculiar, oh Adam!, perquè el lloc, la imatge i les ocupacions que desitgis per a tu els tinguis i els posseeixis per la teva decisió i elecció. Per als altres éssers, he prescrit una naturalesa subjecta a certes lleis. Tu, que no estàs sotmès a cap tipus de conducta estret, te la definiràs segons el teu arbitri (...). Et vaig col·locar en el centre del món (...). No et vaig fer ni celeste ni terrestre, ni mortal ni immortal, per tal que tu mateix, com a modelador i escultor de tu mateix, al teu gust, forgis la forma que prefereixis per a tu. (...) Oh generositat única de Déu Pare, altíssima i admirable benaurança de l'home! A qui se li ha atorgat la possibilitat de tenir allò que desitja, que sigui allò que vulgui».

Més encara, una branca potent del moviment va veure l'humanisme com un instrument per a la reforma de l'Església cristiana i un projecte més evangèlic; fou l'humanisme cristià, una síntesi entre humanisme i cristianisme, Jesús i Sòcrates.

L'humanisme, tot i el seu accent en l'alliberament de l'individu, suposava una nova visió de la comunitat, en el sentit que l'afirmació humana central comportava la seva capacitat per a crear una comunitat de persones que permetés el seu desplegament.

L'ideari humanista i renaixentista, doncs, posseirà també una visió de la política secularitzada o reformista cristiana en dos sentits. En primer lloc, el de Maquiavel: la descripció de la realitat del poder i les recomanacions al príncep –al governant– de com s'ha de comportar en un món regit no pas per la teologia o la moral cristiana interpretada per l'Església i el clergat, si no per la conquesta del poder. En segon lloc, en un sentit utòpic i d'afirmació d'un projecte de millora humana, de promoció de l'educació i del benestar de la població. Seran les aportacions de l'humanisme cristià de Tomàs More (*Utopia*) i Erasme (*L'educació del príncep cristià*).

La revolució científica del segle XVII i la Il·lustració del segle XVIII accentuaran el discurs de la raó i la lectura científica i laica de la realitat, la recerca de felicitat, la construcció de la comunitat terrena sobre la base d'una moral utilitària i una economia de mercat lliure.

Però la Il·lustració se separa més de la religió institucional i tradicional que no pas l'humanisme del Renaixement. Un exemple: Voltaire. Una de les raons fou que el tarannà humanista, bàsicament tolerant, fou desbordat per les guerres de religió entre catòlics i protestants de la segona meitat del segle XVI i primera meitat del XVII, les pors, la necessitat de seguretats davant d'un món en crisi. Però al segle XVIII les passions religioses cediren el pas a la set de felicitat humana en la terra i al desig d'individuació i autonomia de la persona.

L'humanisme i el Renaixement, tanmateix, tenen els seus límits com mostren el tràfec humà, l'esclavitud, les guerres, l'agressió contra els pobles no europeus, la submissió de la dona o una pedagogia autoritària, tot i l'obra dels primers pedagogs humanistes com Erasme o personatges com Sant Josep de Calassanç.

Una sèrie de processos històrics aniran completant o corregint les limitacions del primer humanisme. La Revolució francesa alçarà la bandera dels drets civils dels ciutadans, la democràcia política.

L'Humanisme comportarà llavors la defensa dels drets humans i el refús de tot allò que aliena l'ésser: l'opressió, la tortura, l'esclavitud, la discriminació, la infelicitat, la dependència, etc. Però la Revolució francesa és ambivalent ja que mostra el doble rostre de Janus de la civilització europea contemporània i, de fet, de la modernitat: els drets humans i la guillotina i les conquestes militars.

Al segle XIX el moviment obrer aportarà la defensa de les idees d'igualtat i justícia social i el nacionalisme la de les identitats i cultures dels pobles, al bell mig d'un nou corrent cultural, el romanticisme, ben diferent del classicisme i el neoclassicisme. Alhora des de la Revolució francesa i, sobretot, des de finals del segle XIX, apareix el corrent feminista que suposa la correcció d'una visió masculina unilateral de la condició humana i de la cultura. El moviment pedagògic, de la seva banda, corregirà la visió de l'infant. Això modificarà o condicionarà les visions de l'humanisme.

2. La cruïlla a finals del Segle XIX: Entre l'humanisme com a aristocràcia de l'esperit i l'ascens dels antihumanismes

A finals del segle XIX tanmateix s'acceleren els canvis de la societat industrial que havia anat desplegant-se al llarg d'aquest segle. El telègraf, la màquina de vapor, el ferrocarril, els progressos científics i les innovacions tècniques, la millora de la salut, els progressos obrers gràcies al sindicalisme i els moviments socials i polítics, l'eixamplament de l'educació i de la participació política, les primeres conquestes del sufragi femení, el treball i l'educació de la dona; l'augment de la població i del consum, els desplaçaments de la població del camp a les ciutats o d'un país a un altre, la premsa de masses i abaratida. Tot plegat genera la societat de masses. Ortega y Gasset en parlarà als anys vint en una sèrie d'articles que recollirà al seu llibre *La rebelión de las masas*.

Consum i democratització cultural suposen un desafiament a l'alta cultura i, sobretot, a allò que podríem qualificar d'aristocràcia de l'esperit o elit cultural. De la mateixa forma que la democràcia de masses desafia el règim liberal individualista. Els espectacles i la cultura de masses són vistos com una amenaça, el triomf de la "vulgaritat". L'art tradicional i figuratiu és desafiament per les avantguardes i apareixen noves manifestacions com la fotografia i el cinema. Com succeeix a cada etapa històrica aquests processos tenen els seus avaladors i crítics.

Emergeix un malestar davant la societat de masses i molts dels seus corrents. No és estrany, doncs, que hi hagi qui apel·li a l'humanisme com un refugi davant del canvi de valors i idees, o una recerca de valors perennes. Alguns accentuaran la recuperació del sentit filològic del concepte i la defensa del llatí; alguns cops es manifesta en una petrificació dels ideals de la cultura grega i romana, una mirada arqueològica i erudita, sovint com una afirmació o defensa d'un elitisme i d'una aristocràcia de l'esperit enfront dels canvis de la societat de masses i de la cultura tècnica i positivista.

Ara bé, fou a finals del segle XIX i primeres dècades del segle XX que va tornar a emergir l'humanisme cristià amb Jacques Maritain (1882-1973), en part com a resposta a aquests canvis tot cercant-ne la seva reorientació. Així Maritain escriuria al seu llibre *Humanisme integral*:

"L'humanisme tendeix essencialment a fer l'home més veritablement humà i a manifestar-ne la grandesa original fent-lo participar en tot el que pot enriquir-lo en la naturalesa i la història (concentrant el món en l'home (...) i dilatant l'home en el món); exigeix a la vegada que l'home cultivi les virtualitats contingudes en ell, les seves forces creadores i la vida de la raó, i que treballi per fer de les forces del món físic instruments de la seva llibertat".

3. Entre els atacs a l'humanisme i la revelació de la fragilitat humana. La “mort de l'home”

La primera meitat del segle XX coneixerà un gran nombre d'atacs contra l'humanisme: dels dictadors polítics, dels poders econòmics i d'un bon garbuix d'idees. Una sèrie de noves idees cercarien de substituir l'humanisme.

El marxisme, sorgit a mitjans del segle XIX, havia estat en bona part un humanisme en criticar els condicionaments econòmics i socials que provocaven l'alienació humana, però també la primacia que donava a les determinacions econòmiques de la societat i les tendències al dogmatisme serien en part un antihumanisme. El marxisme-leninisme del segle XX ho fora encara més en els seus resultats.

Sobretot els feixismes serien un antihumanisme amb la seva exaltació idolàtrica d'una concepció estreta –i de vegades racista- de la nació en contraposició als altres pobles. La “lluita de classes” marxista fou substituïda per la “lluita de races i pobles” i aquella noció que els pobles s'afermen davant dels seus enemics. L'individu restava ubicat en una comunitat jeràrquica i ordenada. Aquí hi havia, sens dubte, una correcció o rectificació de l'exaltació individual del primer humanisme. De fet tant el col·lectivisme comunista que triomfava el 1917 a Rússia com el nacionalisme jeràrquic o ordenat feixista formaven part d'aquesta reacció “col·lectivitzadora” de l'individu.

Mounier

Enfront d'aquestes dues tendències: individualisme i col·lectivisme, va sorgir l'aportació d'Emmanuel Mounier: el personalisme comunitari. i l'aposta per refer el Renaixement.

Mounier col·loca la persona en el primer pla, una persona que comporta la superació de l'individualisme que organitzava l'individu sobre actituds d'aïllament i defensa. La primera preocupació de l'individualisme –deia Mounier a la seva obra El personalisme- “consisteix a centrar l'individu en ell mateix, mentre que, en canvi, la primera preocupació del personalisme és de descentrar-lo per establir-lo en les perspectives obertes de la persona”. Una persona dirigida cap el món i les altres persones en un moviment que la fa ésser, exposar-se i comunicar-se”. En última instància, afegia, “ésser és estimar”. Això implicava tractar l'altre com un subjecte i no com un objecte.

L'amor era alhora el motor i el resultat d'aquesta relació, un amor “creador de distinció, reconeixement i voluntat de l'altre en tant que altre”. La seva traducció era l'acció i el compromís. Refusar el compromís, deia Mounier, era “refusar la condició humana. Es tractava d'una acció que “modifiqui la realitat exterior, que ens formi, que ens acosti als homes, o que enriqueixi el nostre univers dels valors”. Una acció i un compromís que es movia entre el pol profètic i el pol polític. Els cristians hi tenien un paper central.

D'una altra banda, els mestres de la sospita, des de Marx a Foucault, tot passant per Freud, anirien revelant un individu força més feble que el que ens havia dibuixat el culte a l'heroi de la literatura clàssica; fràgil davant els condicionaments materials, les seves circumstàncies psíquiques, els poders, posseït pel llenguatge, més que no posseïdor del mateix, etc. Aquesta "deconstrucció" de la individualitat i de la mateixa societat ens ha fet més humils i més realistes, però correm el perill de creure que les estructures de dominació són més fortes que la capacitat d'autodeterminació i de la llibertat d'albir de la persona.

La crisi de les il·lusions del segle XX (Màrius Torres, 1940):

El més fort atac sofert per l'Humanisme ha estat tanmateix el de les dictadures, les guerres i els camps de concentració i d'extermini de les dues guerres mundials del segle XX, que tingueren un punt culminant a la Segona guerra mundial amb les víctimes dels camps de concentració, de l'Holocaust i dels bombardeigs de la població civil dels diferents territoris en confrontació.

El pitjor és que marcaran un solc mai no interromput en la història del món al segle XX i primeres dècades del segle XXI. Nietzsche havia parlat a finals del segle XIX de la "mort de déu". El que s'esdevindrà serà la "mort de l'home". Però la guerra va suposar un sotrac que va commoure totes les fibres de l'existència humana.

Crisi de l'individu i crisi de la fraternitat. Això no obstant, el dolor dels innocents fora el fonament d'un nou humanisme com a protector de la feblesa humana. Un humanisme, parafrasejant el profeta Isaïes, que no apagui el ble que fumeja.

4. La reconstrucció de l'humanisme després de la Segona Guerra Mundial

Les resistències antifeixistes, en particular els sectors intel·lectuals que hi formaven part, van promoure una recuperació de l'humanisme. De fet la resistència a l'opressió totalitària i les ocupacions territorials de les potències de l'eix suposaven una manifestació a favor de l'humanisme, més encara amb l'experiència tràgica dels camps de concentració i dels efectes humans de la mateixa guerra. Era un humanisme com a protecció de l'humà.

L'humanisme es manifesta al si de les creences i les ideologies: Humanisme religiós, existencialista, marxista, psicològic, etc. El federalisme europeu, l'uropeisme, serà una altra resposta a la guerra i a les divisions històriques dels europeus, i va contenir un component també humanista. L'anticolonialisme fou una altra correcció de les limitacions del primer humanisme.

Als anys seixanta i setanta, tanmateix, es dona un contrapunt social amb l'auge de les idees igualitàries d'emancipació: marxisme, freudomarxisme, anarquisme, maoisme, castrisme, etc. En aquest marc l'humanisme semblava depassat per

les ideologies que ho fiaven tot al canvi d'estructures entre finals dels cinquanta i primers setanta del segle XX, si bé la consciència social suposava una noció implícita de fraternitat que és un component de l'humanisme.

L'Humanisme semblava depassat per les ideologies que ho fiaven tot al canvi d'estructures entre finals dels cinquanta i primers setanta del segle XX, si bé la consciència social suposava una noció implícita de fraternitat que és un component de l'humanisme.

L'evolució de la societat, dels seus valors predominants, tanmateix, anaven deixant enrere l'humanisme en les seves diverses manifestacions. Sobretot a partir de les crisis del petroli de la dècada dels setanta del segle XX, del neoliberalisme des dels vuitanta, de la desregulació dels controls de l'economia i del triomf dels valors economicistes, consumistes i individualistes.

La caiguda dels comunismes a finals dels vuitanta va comportar una recuperació dels drets humans, la democràcia, de l'uropeisme i d'unes millors condicions per a l'humanisme, però el culte al mercat sense regles i a l'enriquiment sense fre a mesura que ens atansàvem a finals del segle XX ha suposat el triomf de la llei del més fort i de la cultura avariciosa, alhora que ha agreujat els desequilibris del medi ambient i de la natura.

5. Els desafiaments de finals de Segle XX del Segle XXI

Entrem així en els desafiaments de finals del segle XX i primeres dècades del XXI.

El capitalisme ha experimentat un formidable impuls i expansió amb la desregulació dels mercats, la crisi de l'estat interventor, les privatitzacions d'empreses públiques i l'emergència de noves economies (dels "tigres asiàtics" a Xina, la Índia o el Brasil). Un capitalisme cada cop més depredador i especulatiu que suposa una forta amenaça per a medi ambient i que accentua la separació de l'elit econòmica de la resta de la societat.

Aquest procés ha estat acompanyat de l'auge de la ciència i de la tecnologia, de la tecnociència. Els progressos de la tècnica han tingut una de les manifestacions més visibles en la revolució de les comunicacions i de la informació, la societat de la informació, la societat dels ordinadors i dels mòbils, la xarxa. Tot plegat ha redundat en la globalització o mundialització.

Mundialització i moviments migratoris

Sempre han existit a la història els moviments migratoris de la població, des dels orígens de la nostra espècie humana. Al segle XIX i primeres dècades del segle XX 60 milions d'uropeus van emigrar a altres continents. Convindria no oblidar això quan avui alguns parlen d'invasió d'emigrants cap Europa. Però la combinació

entre globalització, revolució de les comunicacions, desigualtats econòmiques i conflictes armats han generat un canvi constant que afecta les identitats.

La societat de la informació, de l'espectacle i dels plató televisiu donen una centralitat a diversos fenòmens, els quals esdevenen elements de manipulació per a ésser utilitzats en estratègies de poder polític i econòmic.

La globalització impulsa una crisi de les identitats locals, regionals i estatals, i de les cultures i religions i, alhora, la globalització en forma de major accés i velocitat de les comunicacions i els seus diversos artefactes potencia la percepció d'aquesta crisi i el malestar i protesta que generen. La recerca i explotació de matèries primes, la pobresa o l'exclusió socials que segreguen el capitalisme o una geopolítica i geoeconomia desfavorables es combinen amb la crisi o el desconcert de les identitats, de les cultures i de les religions i es connecten amb conflictes bèl·lics, guerres civils o d'agressió exterior, terrorisme i violència política.

No és estrany que es despleguin fonamentalismes, una nova por a la llibertat, desassossec davant la pèrdua de referències i una sensació que l'humanisme en aquest context té poc futur. Només han faltat corrents com el que preveuen una fusió entre lo tècnic i l'humà, l'home ciborg, el transhumanisme.

6. El Segle XXI un nou Segle XIV? Les crisis com a oportunitat per recrear un nou humanisme

Això no obstant la crisi que va començar el 2007 en l'economia i es va estendre a altres camps va replantejar el model econòmic i fou l'avinentosa perquè sorgís un nou humanisme, edificat en el bé comú.

Aquella crisi va mostrar que la majoria dels nostres problemes venien d'una perversió, una inclinació als diners com a valor central, del "tenir" en lloc de "l'ésser", de la competició que erosiona la vida col·lectiva, familiar i individual.

La crisi econòmica amb les polítiques d'austeritat i reconversió va posar en qüestionament les institucions de l'estat del benestar i, a Espanya, va produir un gran nombre de desnonaments i pèrdua d'habitatges, va incrementar l'atur i la desigualtat i va provocar noves pobreses. L'exclusió i la vulnerabilitat social han repercutit sobre capes importants de la població, mentre s'ha accentuat l'experiència de molts joves dels territoris del sud d'Europa com el nostre que han hagut d'emigrar o emigren a altres països per trobar una feina d'acord amb els seus estudis.

En contrapartida ens trobem amb l'aventura dramàtica, de vegades tràgica, de la immigració de països pobres o empobrits cap a Europa i de les crisis dels refugiats i fugitius de les guerres del proper orient i d'Àfrica.

Paral·lelament han ressorgit els dimonis europeus que consisteixen en criminalitzar les víctimes com va passar amb els jueus als anys trenta. S'esdevé ara amb l'Islam i els immigrants. Els immigrants han esdevingut el boc expiatori de tots els malestars materials, culturals i psicològics i han suscitat partits xenòfobs i racistes per tot Europa. Europa ha esdevingut sobretot una comunitat d'egoïsmes i d'interessos dels estats i dels mercaders en lloc d'una comunitat cultural, de valors i de bens immaterials i espirituals. D'aquesta forma la construcció europea s'ha edificat sobre valors econòmics que sempre generen insatisfaccions. Paradoxalment les respostes de molts es basen en criticar alhora la institució europea i els immigrants. Com als anys trenta l'humanisme cedeix a la por i al ressentiment.

De la mateixa forma, això no obstant, les imatges de les víctimes de les guerres i dels refugiats han generat un moviment de solidaritat que s'ha contraposat amb el tancament de la xenofòbia.

En aquest context, com va esdevenir-se arran de la crisi humanitària de la segona guerra mundial, l'humanisme esdevé una exigència per establir un marc de relacions alliberadores i una convivència pacífica d'identitats, cultures i religions.

El 2011 apareixia així un llibre de Marie-Anne Kraft, titulat *La Révolution Humaniste* en la qual aquesta autora manifestava:

“La revolució humanista que jo anomeno vol canviar l'eix central de la societat, tornant a posar l'home en el centre, en lloc dels diners. És una revolució pacífica, copernicana i no violenta, que exigeix una transformació profunda dels nostres comportaments, de la nostra visió individual de l'altre i del bé comú, del sentit donat a la nostra vida, així com també de la manera que la nostra societat funciona i és governada en la globalització (...), per tal de construir un món més humà”.

Els temps presents, doncs, són una avinentesa per construir un humanisme per al segle XXI que protegeixi l'humà i el medi ambient com un conjunt interrelacionat.

La pandèmia

El febrer del 2020 esclatava la pandèmia del Coronavirus o Covid. Ha causat un gran nombre de víctimes mortals, especialment entre les persones ancianes, però igualment en els diferents segments de la població, malalts, alguns amb seqüeles que els han restat, familiars afectats per pèrdues, personal sanitari que ha hagut de treballar fins els límits de les seves forces i més enllà, i nombroses persones i sectors afectats pels confinaments i les mesures adoptades, en termes econòmics, socials i psicològics.

La pandèmia va seguir a la crisi econòmica recent del 2007-2012, als atemptats gihadistes del 2001 ençà amb les respostes donades pels estats, al trasbals tràgic de l'Orient Mitjà, els refugiats i els fugitius de guerres i dificultats econòmiques.

Cap a finals de gener del 2021 s'havien produït més de cent dos milions de contagis i dos milions dues centes mil defuncions al planeta. Més de 72 milions de persones afectades s'havien recuperat i més de 27 estaven encara positives. A Espanya s'havien donat més de 2.700.000 contagis i s'havien produït prop de 58.000 defuncions. A Catalunya hi havia prop de mig milió de persones contagiades i 19.000 persones mortes. La pandèmia s'ha estès per totes les edats, si bé els infants que l'han patit en poc nombre, i els adolescents sovint l'han patit de forma asimptomàtica, i ha castigat especialment la gent gran, majoritàriament l'allotjada en residències, fet que ha mostrat els greus dèficits d'assistència sanitària d'aquests centres. L'elevació de morts i malalts a les residències ha significat i significa una aguda interpel·lació a la manera com la societat tracta els seus grans i, fins i tot, de la idoneïtat de força d'aquests establiments. Una interpel·lació a les famílies.

Persones que han perdut la vida, malalts sovint greus o amb seqüeles, els qui han hagut de romandre en hospitals aïllats, altres segons l'edat o la vigoria més lleus, famílies afectades, famílies que no han pogut acompanyar els seus malalts al moment de morir per les mesures sanitàries preses per evitar nous contagis són els protagonistes d'aquest gran dolor.

Però la crisi ha desvelat alguns dels millors ressorts humanitaris en els professionals i voluntaris implicats en la sanitat i les diverses àrees i grups afectats: personal mèdic, d'infermeria, assistencial o auxiliar, del servei de la neteja, ambulàncies, i altres servidors públics implicats en les diverses dimensions de la lluita contra la pandèmia. La seva abnegació i lliurament ha esdevingut un signe del millor que pot donar una persona en situacions extraordinàries o d'emergència, sostingudes en el temps. La seva dedicació va fer que bona part de la població sortís als balcons a les vuit de la tarda a aplaudir-los, entre març i juny del 2020.

No cal insistir en les conseqüències socials i econòmiques de la crisi epidèmica i de les mesures restrictives per contenir-la perquè els fets són prou propers. Es va produir una nova i greu crisi econòmica i els índexs d'atur i de pobresa van augmentar. El diari Ara del 25 de gener del 2021 donava algunes xifres: A Catalunya, les persones que viuen amb menys de 24 € al dia havien pujat a 120.000 persones des de l'inici de la pandèmia, a Espanya sumaven més d'un milió i a tot el món 200 milions. Segons les informacions dels mitjans de comunicació Catalunya l'any 2020 va tancar amb mig milió d'aturats, un 28% més que feia un any. I encara el recurs als ERTO (Expedient de regulació temporal d'ocupació) va frenar la caiguda de l'atur. A Espanya es van destruir més de 360.000 llocs de treball. El nombre dels atesos per les entitats d'ajuda i dels sense sostre va augmentar i les seves condicions empitjorades en aquest darrer cas.

En llocs com el Segrià, on cada estiu es produeix el problema de l'allotjament i atenció als temporers que acudeixen a treballar a la fruita a l'estiu, la seva situació humanitària, dramàtica, ara s'agreujava a causa de la pandèmia.

Aquest cop, no obstant això, les mesures preses no han anat en la direcció de la crisi anterior que, en obsedir-se en la reducció del deute i els problemes de la banca, va produir unes retallades en els serveis públics que van afectar la sanitat i l'educació i van incidit negativament en la resposta a la pandèmia, si no que han anat en una línia d'intervencionisme de les administracions per pal·liar els diferents camps de la situació actual. També Europa, després de dubtes inicials i negociacions complexes entre els governs estatals, ha adoptat un paper intervencionista i actiu. D'entrada va aixecar els topalls a l'endeutament i després va aprovar uns fons d'ajut als estats un cop aconseguit un acord difícil entre els països de la Unió favorables i contraris. En termes sanitaris la Unió va trigar a adquirir protagonisme, però finalment, va unificar l'adquisició i distribució de les vacunes.

Hi ha les afectacions psicològiques tant dels qui han patit la malaltia i el personal sanitari, les conseqüències dels confinaments a residències, domicilis o de la restricció de relacions socials i familiars, i els qui han hagut de comportar les pèrdues als seus negocis o restar sense feina. D'una altra banda si gran part de la població seguia les mesures preventives, molts altres es rebotaven. Si els primers mesos de la pandèmia van dominar bons sentiments i solidaritat, a mesura que la pandèmia i les mesures per contenir-la i fer-la minvar van prosseguir es va suscitar la irritació de molta gent afectada, del mateix personal sanitari abocat a l'estrès físic i mental, o del personal educatiu.

La lluita contra la pandèmia i les seves conseqüències socials va revelar la importància de la gestió concreta dels governs i administracions. Finalment, la crisi ha mostrat que alguna cosa no rutlla en el nostre estil de vida. La pandèmia, efectivament, ens ha revelat un altre aspecte del compromís: la necessitat d'una bona gestió al servei de la gent. És a dir, ha posat l'exigència del servei com a prioritat vital. La cura de l'altre.

Però quan ja sembla notablement minvat l'efecte del Covid i de les seves variants, la guerra d'Ucraïna ha comportat una nova fallida humanitària aquest mateix any 2022 amb un impacte humà cruel entre els qui hi estan implicats directament, sobretot el poble ucraïnès, els pobles del món en desenvolupament per rebre les exportacions de cereals ucraïneses, i un efecte de deteriorament de les condicions de vida amb l'encariment de l'energia i de la inflació.

El paper dels cristians

Quin és el paper dels cristians en la situació actual? Els efectes de la pandèmia ens exigeixen més que mai una responsabilitat social. Els cristians no podem oblidar mai que la nostra aportació a la construcció de la comunitat està en el punt de vista de les Benaurances que assenyala el Papa Francesc i les paràboles evangèliques del bon samarità i el fill pròdig. Si Benet XVI es va trobar amb la necessitat de donar una resposta a la crisi econòmica de finals de la primera dècada del segle XXI, Francesc es va trobar al final d'aquella crisi i al bell mig dels processos de regressió democràtica i de tarannà destructiu en termes comunitaris que s'ha manifestat en un refredament de la fraternitat, especialment envers els immigrants, l'augment dels corrents de xenofòbia acrescuts i la pandèmia del Coronavirus que ha accentuat el

dramatisme de les tensions i patiments socials del planeta. El 3 d'octubre del 2020 el Papa Francesc va respondre amb un document d'una gran alçada, sens dubte el més coratjós que hagi elaborat un Papa: Fratelli tutti.

El text papal s'alça en contra de la mentalitat social predominant, sobretot en la recepció i acollida dels immigrants, l'obertura a qui és diferent, l'exigència d'un Estat present i actiu que inverteixi a favor dels fràgils i institucions de la societat civil que vagin, un i altres, "més enllà de la llibertat dels mecanismes eficientistes de determinats sistemes econòmics" (n. 108). El "servei, diu en un altre lloc, sempre mira el rostre del germà" i "cerca la promoció del germà". "Per això el servei mai no és ideològic, ja que hom no serveix idees, serveix persones" (n. 115). Insisteix en la noció de la "destinació comuna dels bens creats", per la qual cosa ha estat titllat de comunista quan pertany a la tradició del pensament de l'Església des dels primers pares, així com la funció social de qualsevol forma de propietat privada (noms. 119 i 120).

La successió de crisis que hem patit i continuem encara patint ens conviden a viure d'una altra manera, més fraternalment i, als cristians, a ser responsables del que s'esdevé a la col·lectivitat. A ser sal de la terra, rere les paraules del Papa Francesc, a viure una fe significativa en temps de torbació. Una avinentesa per desvetllar esperança i fraternitat en un clima de desànim, vulnerabilitat i exclusió.

Els éssers humans cerquen la seva realització personal i s'aferren a la seva identitat –individual i col·lectiva, sexual, cultural, esportiva, etc.-. També a la seva identitat religiosa. Però Jesús trenca els barrots de la identitat i de la cultura: "No s'ha fet l'home per al dissabte, si no el dissabte per a l'home". La identitat està en sortir d'un mateix i fer camí cap a l'altre.

Tot plegat és per dir que els cristians estem abocats a ser responsables de l'altre. Les exhortacions del Papa Francesc criden clarament a aquesta responsabilitat i a la mirada totalment oposada a la cultura de la ràbia: l'altre és el meu germà. En el context que vivim, sigui el de la pandèmia o qualsevol altre en el futur, hem de donar el millor de nosaltres mateixos no el pitjor. Hem de descobrir la riquesa de l'altre i que som complementaris.

"Espiritualitat –contemplació– i responsabilitat social" o, senzillament, "pregària i responsabilitat social" hauria de ser el lema dels cristians davant dels temps forts d'avui.

L'humanisme d'Isaïes.

A mesura que m'he fet més gran m'he adonat de la necessitat de defensar l'humanisme, però un humanisme més complet que l'originari que assumís els reptes dels grups humans marginats i, sobretot, que respongués a les interpel·lacions de les crisis que patim. M'agrada de dir-ne l'humanisme d'Isaïes, la protecció de l'humà. Però l'humà no pot ésser protegit si se separa de Déu i de l'experiència espiritual. Déu és el cep, nosaltres les sarments, si romanem en Déu donarem molt de fruit, ens diu Jesús.

La lectura del profeta Isaïes em fa parlar de l'humanisme d'Isaïes, que també és el de Jesús: "Això diu el Senyor: «Aquí teniu el meu servent, de qui he pres possessió, el meu estimat, en qui s'ha complagut la meva ànima. He posat en ell el meu Esperit perquè porti el dret a les nacions. No crida ni alça la veu, no es fa sentir pels carrers, no trenca la canya que s'esberla, no apaga la flama del ble que vacil·la; porta el dret amb fermesa, sense defallir, sense vacil·lar, fins haver-lo implantat a la terra, fins que les illes esperin les seves decisions.»

Aquesta frase "no trenca la canya que s'esberla, no apaga la flama del ble que vacil·la" ressona profundament perquè és l'essència de l'aposta de Déu per tot el que batega a la terra per humil i fràgil que sigui. És el més oposat a les ideologies i morals que proclamen l'apartament dels febles i l'exaltació dels forts. I quan un es fa gran i fràgil encara ressona més.

Concloc. L'Humanisme no és una ideologia o una doctrina, és un enfocament ètic i vital, una mirada. Pensa en un ésser humà obert a les fonts clàssiques de l'art, la literatura, la filosofia, el diàleg entre el passat i el present i de la cultura en general per trobar punts de referència educatius i ètics sòlids, obert a la curiositat universal. La curiositat és el millor antídoto contra els prejudicis, les visions estretes i les generalitzacions caricaturesques.

Però les crisis del món contemporani i, en particular, de les dues dècades inicials del segle XXI ens conviden a eixamplar l'humanisme i situar-lo en la perspectiva de la protecció de l'humà allò on aquest humà és ferit, oprimit, afeblit o erosionat. En aquest marc, m'agradaria de subratllar que l'obra del Pare Joan Suñol i els seus col·laboradors i la tasca d'Arrels Sant Ignasi connecten molt bé amb aquest humanisme com a protecció de l'humà.

Per aquesta raó no hem de deixar que passin en va les experiències de destrucció humana d'aquestes primeres dècades del segle XXI, ni les diverses crisis, com la de l'economia o la sanitària. Hi ha un dèficit, efectivament, d'ètica econòmica i pública. Però també una crida a un nou compromís que millori la societat i que posi la seva governació al servei del bé comú, que desvetlli en nosaltres la dimensió de la cura del cuidador, del protector de l'humà, en la direcció de l'humanisme d'Isaïes que és el de Jesús. "Jo soc entre vosaltres com qui serveix" diu Jesús als apòstols que discutien sobre qui era el primer entre ells. Som aquí per discernir la realitat i servir. Servir de moltes maneres, d'acord amb el tarannà, l'edat, les potencialitats, les forces i possibilitats de cadascú.

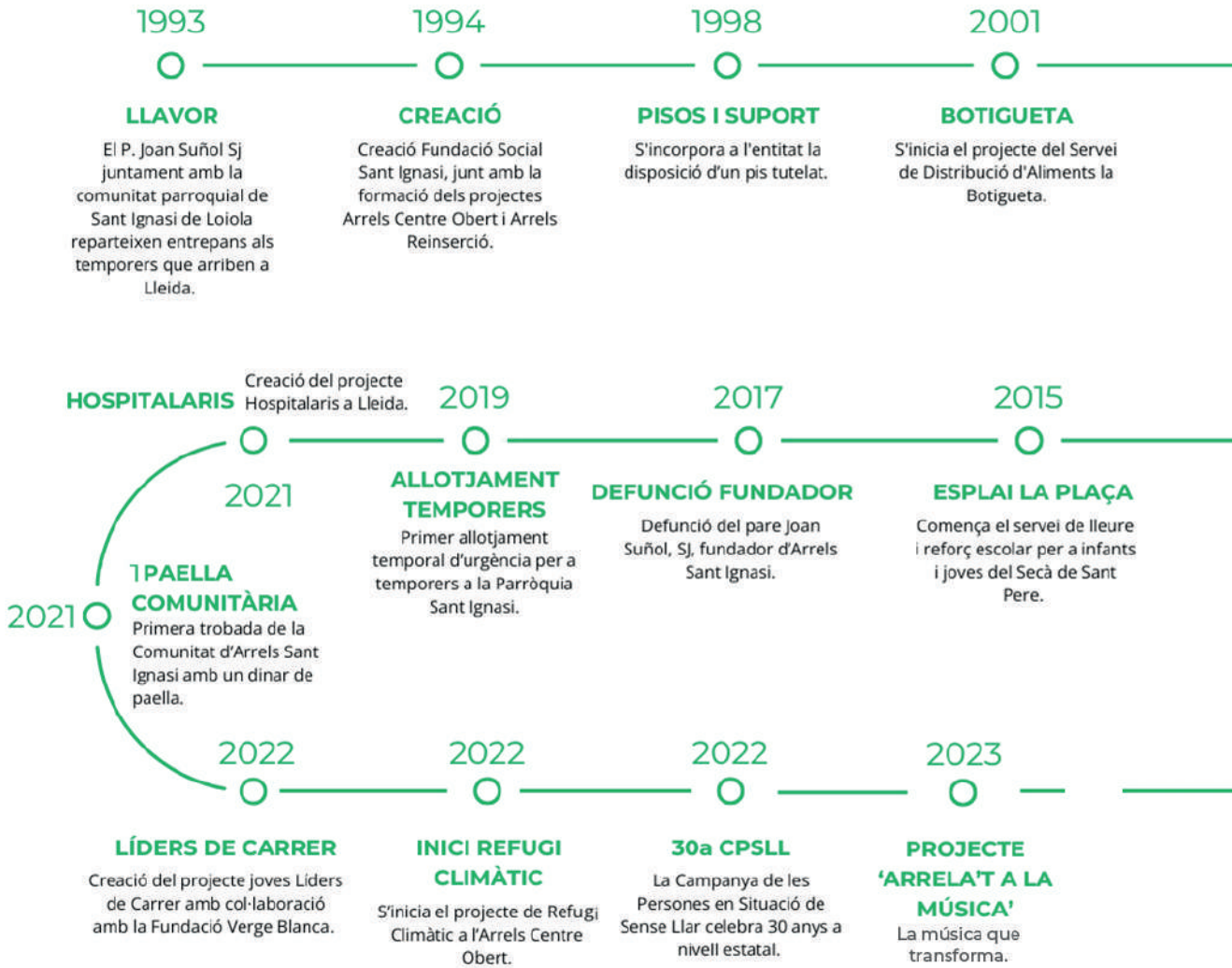
Hi ha també un dèficit de diàleg a nivell públic i social, i el diàleg és una dimensió profundament humanista. El diàleg implica el reconeixement i acceptació de l'altre, de les seves raons i aportacions, demana argumentació respectuosa de les nostres posicions, posar-se en el lloc de l'altre i capacitat d'arribar a acords.

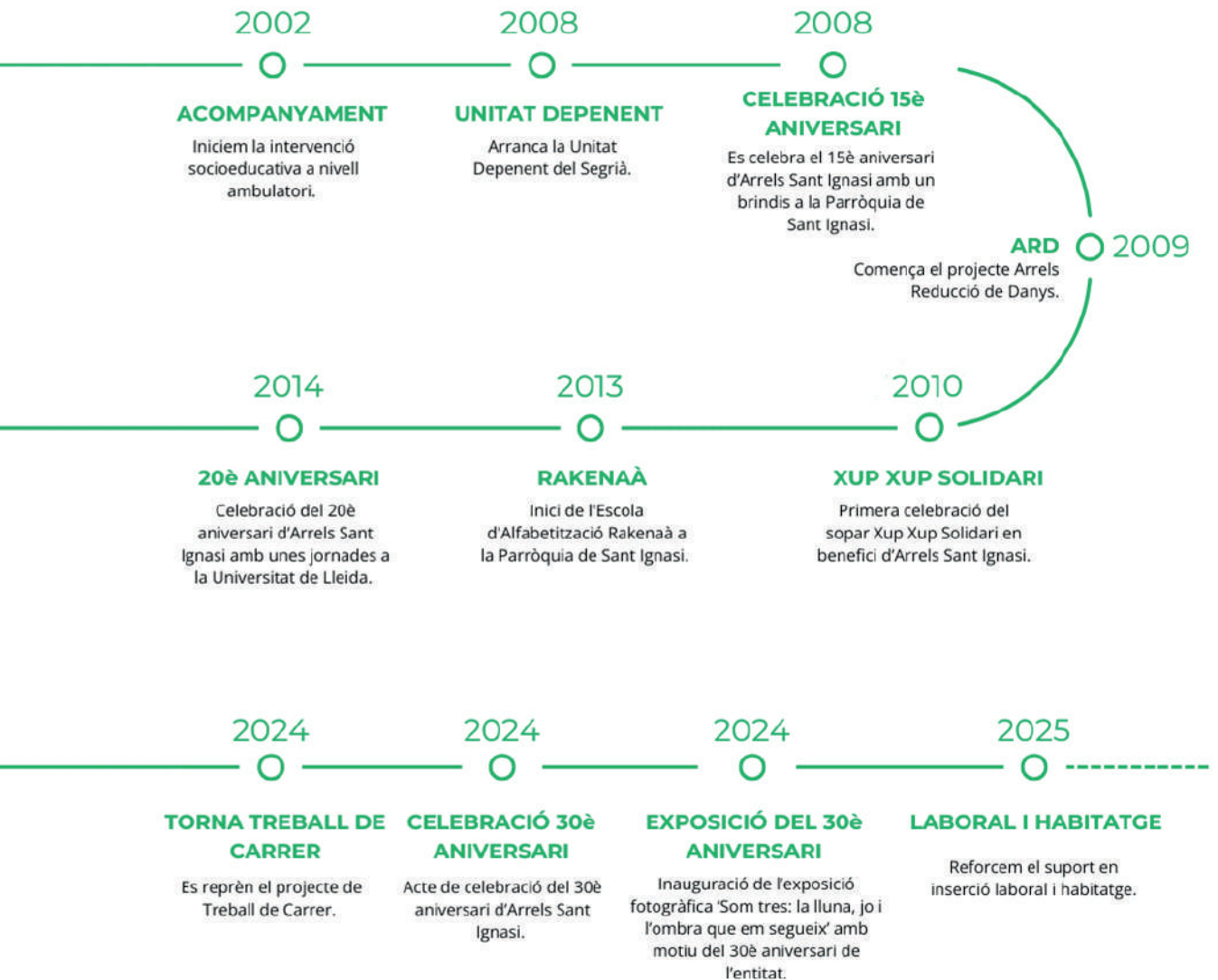

ANNEXOS

LÍNIA DEL TEMPS

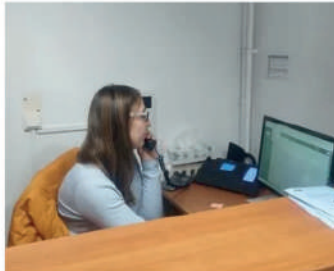
D'ARRELS SANT IGNASI

GRÀCIES

Moltes gràcies a totes les persones que heu fet possible aquests 30 anys.

REFERÈNCIES

Arrels Sant Ignasi insta a l'Ajuntament de Lleida a un lideratge davant l'exclusió social. (2020). *Catalunya Religió*. <https://www.catalunyareligio.cat/ca/arrels-sant-ignasi-insta-ajuntament-lleida>

Arrels Sant Ignasi, refugi climàtic per a una vintena de persones al dia. (2023). *Catalunya Religió*. <https://www.catalunyareligio.cat/ca/arrels-sant-ignasi-refugi-climatic-vintena>

Barbel, Sara. (2015). *Què és l'empoderament?* Consorci d'Acció Social de la Garrotxa. Disponible a: <https://www.casg.cat/que-es-empoderament/>

Carson, Anne. (2025). *Norma equivocada*. Pobresa remix. Madrid: Vaso Roto Ediciones.

La parròquia Sant Ignasi de Loiola de Lleida acull 18 persones en dues setmanes. (2020). *3catinfo*. Disponible a: <https://www.3cat.cat/3catinfo/la-parroquia-sant-ignasi-de-loiola-de-lleida-acull-18-persones-en-dues-setmanes/noticia/3019534/>

Macià, Xavier. (2025). *Miceli. Poesia (2000–2025)*. Lleida: Pagès Editors.

“No tenir casa mata”. Acció reivindicativa d'Arrels Sant Ignasi a Lleida. (2020). *Jesuites Catalunya*. <https://jesuites.net/ca/noticia/no-tenir-casa-mata-accio-reivindicativa-darrels-sant-ignasi-lleida>

Obres d'art inclusiu de la Fundació Arrels a Indecor. (2018). *Lleida.com*. Disponible a: https://www.lleida.com/noticia_canal/obres-dart-inclusiu-de-la-fundacio-arrels-indecor

Per un acolliment i tractament dignes de les persones temporeres. (2021). *Jesuites Catalunya*. <https://jesuites.net/ca/noticia/un-acolliment-i-tractament-dignes-de-les-persones-temporeres>

Troballes. (2010). *Inici d'un nou projecte: DIDO (Dispositiu d'igualtat d'oportunitats)*. *Troballes*. Disponible a: <https://troballes.org/?p=1175>

